

ISSN 0037 - 6531
9 770037 653005

ISKUSTVA NAKON POLUGODIŠNJEGR PRAKTICIRANJA CJELODNEVNE ŠKOLE

ŠKOLA JE POSTALA MJESTO UGODE I UČENICIMA I UČITELJIMA

PRATITE NAŠE
DIGITALNE
SADRŽAJE

školske novine

Broj 5-6 (3342-3343) • Godište LXXV. DVOTJEDNIK ZA ODGOJ, OBRAZOVANJE, ZNANOST I KULTURU ISSN 0037 - 6531 • UDK 37 (05)"530.1"
Zagreb, 6. veljače 2024. Cijena 2,52 €

TEMA BROJA: UREDBA O KOEFICIJENTIMA JAKO ZALJULJALA SINDIKALNI BROD

ČEMU SUKOBI KAD SE O KOEFICIJENTIMA IONAKO NE PREGOVARA

OSNOVNA ŠKOLA „VAZMOSLAV GRŽAIJA”, BUZET

MALI HUMANITARCI KOJI SVIJET
ČINE BOLJIM MJESTOM ZA ŽIVOT

IZ SADRŽAJA

MZO ZAPOČEO PLANIRANJE UPISA UČENIKA
U PRVE RAZREDE SREDNJIH ŠKOLA

**Buduće srednjoškolce čeka
oko 49 tisuća upisnih mjesta**

STR. 8

POGLED U ŠKOLU

**Kako je obrazovanje
napredovalo**

STR. 9

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
OKUPILA VIŠE OD 4000 UČENIKA

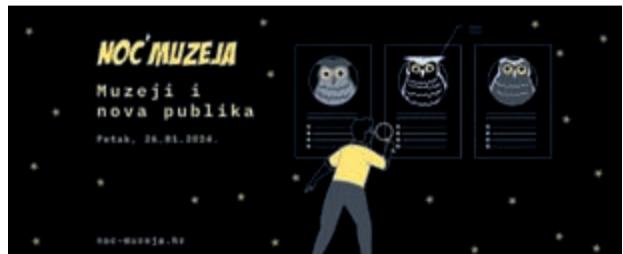
**Zagrebački gimnazijalci
debatirali na najelitnijem
svjetskom sveučilištu**

STR. 11

RAZMIŠLJANJE O TOME KAKVA
NAM ŠKOLA TREBA

**Čisto srce – čuvari
djatinjstva**

STR. 12-13

ODRŽANA 19. NOĆ MUZEJA 2024.

Ususret novoj publici

STR. 30-31

REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI
TEHNIČKE ŠKOLE ČAKOVEC

**Mjesto izvrsnosti za
vrhunsko strukovno
obrazovanje**

STR. 38-39

MEĐU NAMA**KAKO BI PAPA
RIJEŠIO KOEFICIJENTE**

PIŠE
Marijan Šimeg

//////

Tko nas je, čovječe, zavadio!? Transkript je na hrvatsku inačicu dobro nam poznate uzrečice s one strane Drine. Pitanje si ovih dana i tjedana postavljaju prosvjetari, a mnogi od njih će reći i odgovor: ZNA SE! Naravno, riječ je o Uredbi o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama, još jednom dokumentu oko kojeg se lome sindikalna koplja premda mislim da se ljudi nepotrebno iscrpljuju, glože se, svađaju, predbacuju si međusobno tko je više pridonio ili našteto, a u krajnjoj liniji sve je to nevažno zbog jednog jedinog tako banalnog razloga: naime, uredbe Vlada donosi autonomno i bez ikakvih pregovora sa socijalnim partnerima, a ti silni sastanci, konzultacije, lobiranja i kako god želimo nazvati susrete na vrhu – predstavnika Vlade i reprezentativnih sindikata – služe jedino kao dekoracija za demokratsku proceduru koje ustvari nema. Jer, Vlada, ponavljam, pri donošenju bilo koje uredbe ne mora nikoga ništa pitati.

Nacrt dokumenta s koeficijentima je objelodanjen i naravno da nezadovoljnih ima na sve strane i u svim javnim i državnim službama. Zdravstvo je odavno izborilo svoje veće plaće, sudci i njihove pomoćne službe zaprijetili su i proveli bijeli štrajk odlučivši da neće rješavati ni najhitnije sudske procese, ni gruntovne izvatke, ni predmete o skrbništvu nad malodobnjom djecom (a i do sada su ih rješavali puževim korkom) pa su dobili zadovoljštinu, jedino prosvjeta već desetljećima cupka kao siroče u zapećku, neprestano ističe notornu činjenicu – da su prosvjetni radnici i na zadnjem mjestu po svojim plaćama i da se ta situacija perpetuirala još iz vremena bivše „rahmetli“ tvorevine, a bogme i u ovih tridesetak godina hrvatske državnosti.

Prosvjetni su sindikati u tom razdoblju pokretali štrajkove kojima su željeli prisiliti vlast na popuštanje i izboriti se za izjednačavanje početnih pozicija sa svim drugim državnim i javnim službama. I nikada u tome nisu uspjeli. Sjetimo se rujna 1994. godine i vremena kad je papa Ivan Pavao II. posjetio Hrvatsku. Tih je dana buktio veliki štrajk prosvjetara koji je

ugušen prizivom na savjest i izjavom tadašnje ministrike kako učitelji sramote državu pred papom. Bilo je još prosvjeda i štrajkova, a najveći i najdugotrajni se dogodio 2019. godine zbog povećanja osnovice za obračun plaća od 6,11 posto. Svi su prosvjetni sindikati krenuli odlučni da izdrže „do istrebljenja“ odnosno do ispunjenja postavljenih zahtjeva, međutim...

Kako su tjedni prolazili tako su Sindikati jedan po jedan otpadali i odustajali. Ličilo je to na situaciju iz onog vica, sigurno ste ga čuli, kad pijetao s najpoštenijim namjerama naganja dvije koke oko bunara. Nakon iscrpljujućih nekoliko minuta jedna koka stane i kaže drugoj: „Ja više ne mogu bježat. Dat će mi.“ Druga joj odvrati: „Ja ću protrcati još dva kruga da ne pomisli da sam laki komad!“ Nažalost, to ispadne tako kad su sindikati razmrvljeni, podijeljeni i ponašaju se kao rogovi u vreći. Jer, nismo mi Norvežani. Oni su još prije dvadeset godina imali jedinstveni prosvjetni sindikat koji je okupljao oko 130 tisuća zaposlenika iz vrtića, osnovnih i srednjih škola, visokog obrazovanja i znanosti. I njegova je snaga uvijek ogromna, kad taj izvede ljude na ulicu ili samo priprijeti tamo norveškom premijeru, tresu se gaće cijeloj Vladi.

Mogli bi i naši sindikati u prosvjeti konačno sjesti za stol i potpisati sporazum o istinskoj suradnji i pokretanju industrijskih akcija s ciljem izjednačavanja i uklanjanja nejednakosti koje trpe njihovi članovi već desetljećima i koje u odnosu na ostale zaposlene u državnim i javnim službama rastu sa svakom revolucionarnom reformom koeficijenata složenosti poslova. Za početak, bilo bi dobro proglašiti generalni štrajk i izdržati u njemu doista do trenutka kad im vlast ispuni zahtjeve. I ne trebaju se kao uvijek do sada opterećivati izgubljenim satima nastave, neodržanim nacionalnim ispitima i državnom maturom, nezaključenim ocjenama. To umjesto učitelja i nastavnika nema tko napraviti, a kad stane pola države, možda se nekome u Banskim dvorima ipak upali lampica. Dok se tako nešto ne desi, učiteljima će najvažnije biti zašto im je koeficijent 1,97 a ne 2,0. Bez obzira na trenera konja u ergeli.

PIŠE
Igor Matijašić, ravnatelj
OŠ Milana Langa, Bregana

//////

IZ RAVNATELJSKOGA KUTA**DÉJÀ-VU**

Pratite li ovih dana portale, društvene mreže ili medejske minute vezane za obrazovne teme, jednostavno se morate prisjetiti naslova filma u kojem je jednu od svojih najpoznatijih uloga ostvario Bill Murray. Simpatična priča o „susretima“ svisca i meteorologa (prevedena kao Beskrajni dan) gotovo je nalik ovome što se sada događa. Ne možemo se oteti dojmu – zaista se čini kao da se iznova budimo i koračamo u novi dan s predodžbom da smo situacije nalik ovima već nekoliko puta vidjeli i proživljavali.

Kako drugačije tumačiti činjenicu da se kroz prijedlog koeficijenata, paušalno uspoređivanje plaće i najavljeni ocjenjivanje djelatnika (naravno, i dalje bez jasnih kriterija) ponovno nastoji podijeliti obrazovna scena, do kraja udaljiti ionako stalno razdvojene sindikate te uvesti dodatni razdor u zbornice. Kost je bačena, pušteno je da se „glodemo“ zajedno, a dirigenti koji povlače konce iza pozornice zadovoljno trljaju ruke...

Kad god dođu ovakve teme na red, glasniji među nama uvijek će zazivati mogućnost prosvjeda ili legitimnost štrajka za koji vjeruju da bi mogao riješiti određene probleme. Iako, svi koji imaju više „obrazovnih utakmica u nogama“ sigurno pamte kako su završavali gotovo svi štrajkovi u školama (čak i oni najdugotrajni) – s golemim i vidnim razočaranjem jednih te velikim smješkom drugih pred televizijskim kamerama. Svi znamo i činjenicu (bez obzira na to koliko neki tvrdili suprotno) da pri bilo kojem spomenu rasta plaća u državnim i javnim službama

pojedini „sektori“ uvijek nekako prođu bolje i „izdašnije“, a obrazovanju se iznova nude „mrvice“ s kojima se na kraju moraju zadovoljiti. Iz godine u godinu tvrdi se kako su radnici u školama iznimno važni, zaziva se katkad i ona parola o lijepoj našoj „zemlji znanja“, ali kad se priča treba opipljivo „konkretnizati“, sve nekako ostaje mrtvo slovo na papiru.

Naravno, baš svi vladajući (osim što će se neprestano uspoređivati s onima koji su na vlasti bili prije njih) svoje će zasluge isticati u obliku raznih statistika i redovito uzlaznih grafikona vezanih za plaće. I te brojčane odrednice bit će potpuno u skladu s populističkom demagogijom – neprijeporno je da su se tijekom godina u državnim i javnim službama plaće ipak povećale (zar bi doista trebalo biti drugačije?), no tek rijetki spominju koliko se tijekom istih tih godina promijenio standard života. Dovoljno je samo primjetiti da su određene cijene astronomski porasle te uvidjeti kako „opjevana“ potrošačka košarica ni približno nije ispunjena kao nekada.

U takvom je okružju najlakše do cilja doći uz pomoć općepoznatog *divide et impera* – nesloga ionako jest nešto što se gotovo stalno „servira“ prosvjetnim djelatnicima. A najvažnije od svega (baš kako nas je čak i poznati Zlatan upozoravao kroz stihove) – iako se kunemo da nam je ovo (životna) škola i drugi čemo puta (zasigurno) pametnije, opet bude kao i prije.

Već toliko puta viđeno – sve je isto, sve je jedno, sve jedno...

DVOTJEDNA KRONIKA

SVE SE VRTI OKO KOEFICIJENATA I, NAŽALOST, DRŽAVNE ERGELE**PONEDJELJAK, 22. SIJEĆNJA**

Učiteljica Goranka Dorotić, koja radi u osnovnoj školi kraj Zaprešića, dijelila je s Ivanom Pernarom ispred Srednje škole u Krapini 100 eura učenicima koji naprave 100 skle-kova. U videozapisu koji je Pernar objavio na društvenim mrežama učiteljica je rekla da je bolje da učenici ili mladi 'rade sklekove nego idu na gay parade'. Ravnatelj škole u Brdovcu gdje je Dorotić zaposlena rekao je novinarima portala Srednja.hr da stav učiteljice nije stav škole i da će škola poduzeti sve korake predviđene Zakonom.

– U Ministarstvu rada održan je novi sastanak sindikata i vladajućih oko koeficijenata. No, kako je priopćio Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja, cijelovitu uredbu o koeficijentima, unatoč tome što im je ranije obećana, sindikati nisu dobili.

UTORAK, 23. SIJEĆNJA

Sindikat zaposlenih u školstvu Preporod nezadovoljan je prijedlogom platnih koeficijenata za učitelje, nastavnike i stručne suradnike u obrazovanju te inzistira na povećanju koeficijenta za 10 posto. U sustavu znanosti i obrazovanja koeficijent za učitelje, nastavnike i asistente s 1,95 povećan je na 1,97, čime je dio sindikata nezadovoljan.

SRIJEDA, 24. SIJEĆNJA

Na društvenim mrežama nastavnika naveliko se raspravlja kako je isplativije biti voditelj državne ergele, nego nastavnik, piše Srednja.hr. Razlog je tome bolji predloženi koeficijent stručnog savjetnika u državnoj ergeli nego učitelja. Portal naknadno saznaće da u Hrvatskoj postoje samo dva radna mjesta savjetnika, a ona su nepotpunjena jer ne postoji kvalificiranih stručnjaka.

ČETVRTAK, 25. SIJEĆNJA

Zbog nepoštivanja dogovora s privatnom tvrtkom od koje su iznajmili svoje sjedište, Ministarstvo znanosti i obrazovanja završilo je na sudu. Uredno su plaćali najam, ali ne i troškove rada na preuređenju prostora koji su zatražili, pišu mediji. Tvrta je dignula kredit, a MZO se branio da ne mogu platiti radove jer bi kršili Zakon o javnoj nabavi. Aktualna nepravomoćna presuda ne ide u korist Ministarstvu kojim je u vrijeme sklopljenog dogovora upravlja Dragan Primorac.

– U dvorani Regionalnoga centra za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe – SEECEL jučer, gdje odnedavno stoluje uprava Sveučilišta u Zagrebu, održana je svečanost dodjele stipendija. Senat je donio Odluku o dodjeli ukupno 520 stipendija Sveučilišta u Zagrebu studentima prijediplomske, integriranih prijediplomske i diplomske te diplomskih studija za tekuću akademsku godinu.

PETAK, 26. SIJEĆNJA

U mjestu St Leon-Rot u jugozapadnoj Njemačkoj u četvrtak je u

srednjoj školi ubijena 18-godišnja djevojka, objavila je lokalna policija. Policija je prvotno objavila da je osumnjičeni ubojica, također učenik te škole, trenutno u bježgu, ustvrdivši da nema opasnosti za druge ljudе u školi. Osumnjičeni ubojica, isto 18-godišnjak, pobegao je s tog područja, ali ga je policija uhvatila nakon potrage koja je trajala dva i pol sata, objavile su vlasti koje sumnjaju da je veza između djevojke i osumnjičenika mogla igратi ulogu u ubojstvu.

Sabor je izglasao famozni Zakon o hrvatskom jeziku, kojim se prvi put u povijesti uređuje pitanje službene i javne uporabe hrvatskog jezika te osigurava sustavna i stručna skrb o njemu. Za zakon je glasalo 95 zastupnika, 10 je bilo suzdržanih, a 17 protiv.

SUBOTA, 27. SIJEĆNJA

Istraživanje financirano kroz istraživački fond norveške vlade te zaklade Bill & Melinda Gates pokazalo je uvjerljive dokaze da je potrebno ulagati u obrazovanje za smanjenje globalnog mortaliteta, što dakako nije jedini razlog za školovanje. Neki od sugovornika s kojima je The Guardian razgovarao o ovoj temi podsjetili su i na druge koristi školovanja. Obrazovanje pomaže u izgradnji boljih društvenih veza i uči kako doći do informacija koje pomažu u donošenju životnih odluka i bolje ih razumjeti. Također, obrazovanje ljudi osnažuje i daje im osjećaj vrijednosti.

NEDJELJA, 28. SIJEĆNJA

Austrijska pokrajina Štajerska od akademske godine 2024./2025. uvest će hrvatski jezik kao samostalan predmet nastave materinskoga jezika u svoj redovni školski sustav, objavilo je hrvatsko Ministarstvo vanjskih poslova. „Veliko je to postignuće i rezultat naših dugogodišnjih nastojanja da hrvatskoj djeci pružimo važnu osnovu za kvalitetno učenje materinskog jezika. Zahvaljujem Štajerskoj na velikom angažmanu u ovom području”, rekao je hrvatski šef diplomacije Goran Grlić Radman koji se u subotu sastao sa štajerskim ministrom za europske, međunarodne poslove, obrazovanje i ljudske potencije Wernerom Amonom.

PONEDJELJAK, 29. SIJEĆNJA

Nagrada Kids Judge Bett, koja se dodjeljuje u sklopu najvećeg svjetskog sajma edukacijskih tehnologija Bett EdTech, ove je godine pripala Smart Senseu, vodećoj hrvatskoj R&D kompaniji specijaliziranoj za razvoj IoT rješenja u području praćenja kvalitete vanjskog i unutarnjeg zraka. Riječ je o nagradi koju dodjeljuju učenici engleskih škola u dobi od sedam do trinaest godina, a upravo su oni odabrali Smart Sense kao kompaniju s najboljim štandom i proizvodom, koji im zaista može pomoći u kreiranju zdravije mikroklimе u učionicama i školama.

UTORAK, 30. SIJEĆNJA

Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja i Sindikat Preporod održali su konferenciju za novinare pred Ministarstvom znanosti i obrazovanja na kojoj su objasnili razloge za nezadovoljstvo Vladinom ponudom koeficijenata i najavili što dalje. Na pitanje je li moguće očekivati prosvjed, glavni tajnik Sindikata znanosti Matija Kroflin odgovara da je sve moguće u interesu poboljšanja pozicije koja je ponuđena. „S kime, kako i što konkretno, uskoro ćemo definirati. Još nismo zajedno sjeli za stol, niti je od drugih dvaju sindikata došla inicijativa da zajednički iskažemo nezadovoljstvo”, rekao je.

SRIJEDA, 31. SIJEĆNJA

Danas je u Puli otvorena nova strukovna škola – veliki centar za obuku djelatnika u turizmu i ugostiteljstvu, takozvani Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula – KLIK Pula. U novi centar kompetencija konačno su uselili prvi učenici srednje Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula, a investiciju vrijednu više od 12,6 milijuna eura obišao je i ministar regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Šime Erlić. Za Istru je od velike važnosti jer nema sličan centar gdje bi se mogli educirati djelatnici u turizmu i ugostiteljstvu, ali i školarci s tim strukama.

ČETVRTAK, 1. VELJAČE

Gotovo 300 tisuća finskih radnika započet će dvodnevni štrajk u četvrtak u znak prosvjeda protiv planiranih reformi tržišta rada desničarske vlade i predloženih rezova u sustavu socijalne skrbi. Kompanije i sindikati rekli su da se očekuje da će štrajkovi u četvrtak i petak zaustaviti velik dio finskog zračnog prometa, utjecati na proizvodnju rafinerija nafta i zatvoriti mnoge trgovine, tvornice i vrtiće. Krovni sindikat visokoobrazovanih radnika Akava pozvao je vladu da ne odustaje od finske tradicije pregovaranja.

– Presicu održavaju predstavnice Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama i Sindikata hrvatskih učitelja. Najavljuju da će od Vlade tražiti prebačaj 55 tisuća nastavnika u viši platni razred, što bi mjesечно državu koštalo 5,5 milijuna eura.

PETAK, 2. VELJAČE

Policija potvrđuje da je u četvrtak tijekom popodneva zaprimila dojavu o postavljenoj eksplozivnom napravi u vukovarskoj Ekonomskoj školi, koja se pokazala lažnom. Iz vukovarsko-srijemske policije potvrdili su kako je u tijeku kriminalističko istraživanje kako bi se otkrio dojavljivač lažne dojave. Učenici u popodnevnoj smjeni zbog dojave su napustili nastavu koju ne će imati ni danas jer je proglašen nenastavni dan. (Priredila: Mirela Lilek / Jutarnji list)

PRISJETI SE UZ ŠKOLSKI
www.hsmuzej.hr

IGRA I UČENJE

Johann Heinrich Pestalozzi

Školski muzej čuva građu vezanu za povijest našeg školstva i jedini je takav muzej u Hrvatskoj. Bogati fundus muzeja obuhvaća oko 90 tisuća jedinica građe koju kroz izložbe, druge projekte i događanja prezentiramo javnosti. Jedna je od društvenih uloga muzeja ne samo predstaviti tu građu već je jasnije približiti publici te senzibilizirati javnost o stvarnim vrijednostima muzejskih predmeta i njihovoj ulozi kroz povijest. Kroz svoje djelovanje Školski muzej surađuje, među ostalim, s mnogim drugim muzejima pa tako i s Muzejom suvremene umjetnosti u Zagrebu gdje svaku prvu srijedu u mjesecu besplatno možete posjetiti našu „Parišku sobu”, a Školski muzej za gradane će organizirati i poznate radionice Školskog potpuno besplatno (više informacija na www.hsmuzej.hr). Muzejske pedagoške radionice specifičan su oblik obrazovnih programa koje muzeji organiziraju kako bi posjetiteljima pružili interaktivno i edukativno iskustvo. Radionicama Školskog i pedagoškom djelatnošću muzej permanentno nastoji privući pozornost javnosti, posebice mlađe publike te ih upoznati s poviješću hrvatskoga školstva i sa školskim nasljeđem kao dijelom hrvatske kulturne baštine.

Radionice kroz interaktivne i praktične metode rada uz timski rad koji pridonosi razvoju vještina komunikacije i suradnje, potiču kreativnost u razmišljanju izvan uobičajenih okvira, poštujući ipak tempo i način rada svakog sudionika. Također, uz sve spomenute karakteristike radionice multidisciplinarnim pristupom, suradnjom sa stručnjacima te predstavljanjem različitih perspektiva vezanih za određenu temu mogu znatno obogatiti muzejsko iskustvo pojedinca i pridonijeti dugoročnom pamćenju i razumijevanju predstavljenih informacija. Jedan od velikih svjetskih pedagoga, švicarski pedagog Johann Heinrich Pestalozzi (Zürich, 12. siječnja 1746. – Brugg, 17. veljače 1827.) svrhu odgoja video je u humanoj, harmonično oblikovanoj osobnosti, koja se postiže razvijanjem svih čovjekovih snaga, duhovnih, moralno-vjerskih i tjelesno-djelatnih, odnosno „uma, srca i ruke“. Vodeći se osnovnim porukama Pestalozzijeve pedagogije, ne isključujući i druge važne pedagoge, naše su radionice usmjerene na učenje, ali i igru i zabavu, kroz izravno iskustvo i promatranje, odnosno važnost iskustvenog učenja te povezivanje onoga važnog iz povijesti s današnjim dinamičnim i anađiranim okružjem učeničke svakodnevice.

Premda Hrvatski školski muzej, odnosno Pedagoška knjižnica Davorina Trstenjaka čuva mnoga Pestalozzijeva djela na njemačkom jeziku kao i djela prevedena na druge europske jezike, važno je spomenuti da čuvamo jedini prijevod njegove knjige „Lienhard und Gertrud“ na hrvatskom jeziku. Učitelj, novinar i pisac Konstantin Milan Harambašić preradio je tu njegovu poznatu pučku priповijest, a Hrvatski pedagoško-književni zbor 1891. objavio ju je u svojoj „Knjižnici za učitelje“ pod naslovom „Miroslav i Bogoljuba“.

Marijana Bračić

UREDBA O KOEFICIJENTIMA JAKO ZALJULJALA SINDIKALNI BROD

ČEMU SUKOBI KAD SE O KOEFICIJENTIMA IONAKO NE PREGOVARA

Vlada uporno želi prikazati kako na temelju Zakona o plaćama i novim uredbama o koeficijentima želi ispraviti nepravde u plaćama. Njezin je kredo – jednaka plaća za jednak rad, no dublji uvid u predložene koeficijente pokazuje da su razlike i dalje prisutne, uz nove nelogičnosti. Jer, i po famoznim novim koeficijentima koji su i dalje na stolu i navodno podložni korekcijama – a sindikati se o njima trebaju očitovati do 8. veljače – biti tajnica, spremaćica, domar ili računovotkinja u školi nije plaćom isto kao i imati ‘radnu knjižicu’ u nekoj od drugih javnih ustanova

Vidljiva doza sindikalne nervoze, poprječni pogled i međusobna javna prozivanja nakon niza pojedinačnih pregovora sindikata s Vladinim predstvincima – iako uredbe o koeficijentima za javne i državne službe autonomno donosi Vlada, što znači da je pregovaranje u ovome slučaju zamijenjeno lobiranjem – obilježili su protekla dva tjedna u kojima Vlada uporno želi prikazati kako na temelju Zakona o plaćama i novim uredbama o koeficijentima želi ispraviti nepravde u plaćama. Njezin je kredo – jednaka plaća za jednak rad, no dublji uvid u predložene koeficijente pokazuje da su razlike i dalje prisut-

NAPISALA
Mirela Lilek / Jutarnji list

|||||

ne, uz nove nelogičnosti. Jer, i po famoznim novim koeficijentima koji su i dalje na stolu i navodno podložni korekcijama (sindikati se o njima trebaju očitovati do 8. veljače), biti tajnica, spremaćica, domar ili računovotkinja u školi nije (plaćom) isto kao i imati ‘radnu knjižicu’ u nekoj od drugih javnih ustanova.

Nakon što je Vlada predočila svakom javnom sektoru (o državnim službama ovom prilikom ne čemo, jer su dobili znatna uvećanja pa u njihovim redovima vlada zadovoljstvo), najvećim nezadovoljnicima pokazali su se sindikati u obrazovanju, ali ne svi u jednakoj dozi i s jednakim načinom dolaska do poboljšanja. Jednako kao i u prijašnjim slučajevima kada

su se vagale osnovice ili koeficijenti, sindikalni obrazovni pokret pokazao je poražavajuću neslogu. Rezultat je, nažalost, duboka podjela, ne samo sindikata, već i zbornica na koje se zrcala odnosi s obzirom na visok udio članova sindikata. Spomenuti poprječni pogledi i međusobne optužbe odnose se ponajprije na predstavnike četiriju reprezentativnih obrazovnih sindikata, svrstanih u dva tabora.

Za sve koji su propustili pratiti novu sezonu serije ‘Koeficijenti 2024’, valja ukratko pojasniti: Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja i Školski sindikat Preporod najavili su zajednički prosvjed na Markovu trgu u Zagrebu 9. veljače, a da su pritom glatku odbijenicu

Dvadeset godina govorimo da je rad svih koji rade u školama

podcijenjen, pa se kao svjetlo na kraju tunela ukazala najava da će se donijeti Zakon o plaćama i novi koeficijenti, što je bila prilika da nepravda bude ispravljena. Zato su očekivanja bila velika, ali ono što smo dobili jest ispod očekivanja

Željko Stipić

dobili ne samo od prvih na listi mogućih partnera – Sindikata hrvatskih učitelja (SHU) i Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Hrvatske (NSZSŠH) – već i od gotovo svih ostalih reprezentativnih i nereprezentativnih sindikata javnih službi. Tri sindikata koja su pristala na suradnju članstvom su pak gotovo zanemariva, a jedan od njih (Sindikat Zajedno) tek je prije nepuna tri mjeseca postao reprezentativan (dva nisu). Međutim, čak ni oni, unatoč načelnoj podršci, nisu spremni sudjelovati u organizaciji prosvjeda.

S druge strane tabora, NSZSŠH i SHU, kao uostalom i ostali sindikati javnih službi, odlučili su se na taktku zadržavanja za Vladinim stolom do zadnje minute (Vlada je najavila donošenje uredbi do 1. ožujka). Trenutačno traže povećanje koeficijenata za učitelje i nastavnike na način da se prebace u viši platni razred, famozni osmi, gdje su zaposlenici „nositelji službi“. Tako bi 55 tisuća prosvjetara ušlo u viši platni razred i umjesto povišice od 13,5 posto na plaću, dobilo 15 posto.

– Stvar je više psihološke prirode, nego finansijske – pojasnila je predsjednica NSZSŠH-a Nada Lovrić, misleći na statusnu satisfakciju ‘zvanja’ nositelja službe.

Po sindikalnom izračunu, Vlada bi se za taj zahtjev trebala „isprsiti“ s dodatnih 66 milijuna eura godišnje.

I MINISTAR RADA JE UČITELJ? NAŽALOST!

Pokušajmo u najkraćim crtama prikazati što je konkretno na stolu: plaće zaposlenika od 1. ožujka trebale bi u prosjeku rasti za 13,5 posto, dakle toliki je iznos predviđen i za sustav obrazovanja. Vladina reforma plaća po izjavama ministra rada Marina Piletića generira fiskalni učinak od 880 milijuna eura za koeficijente, a u kumulativu od godinu dana, s dosadašnjim povećanjima osnovice i materijalnih davanja, riječ je o povećanju od 1,5 milijarde eura. Ideja je uništiti ‘šumu’ različitih koeficijenata (posebice za ista radna mjesta u različitim službama), na način da se svi koeficijenti sklapaju, pa je umjesto 960 radnih mjesta srezan na 400-tinjak naziva. Kada je riječ o obrazovanju, Piletić je izjavio:

– Krećemo s obrazovanjem koje je najviše u fokusu. Učitelju plaća raste prosječno u ožujku do 1329 eura, asistentu također, dok će docent imati 1833,85 eura. Redoviti profesor imat će 2320,05 eura plaću u ožujku – sažeo je, a komentirajući nezadovoljstvo zaposlenika u obrazovanju naveo je sljedeće:

TEMA BROJA

SUZANA HITREC, PREDSJEDNICA UHSR-a I ANTONIJA MIROSAVLJEVIĆ, PREDSJEDNICA HUROŠ-a U POLEMICI SA ŽELJKOM STIPIĆEM

DIO RAVNATELJA IMAT ĆE NIŽI KOEFICIJENT OD NASTAVNIKA!

Dvije predsjednice uputile su otvoreno pismo predsjedniku Školskog sindikata Preporod Željku Stipiću, pozivajući ga zbog neistina koje je naveo u jednom od istupa, a vezano za odnos novih plaća učitelja i ravnatelja. Pismo prenosimo u cijelosti:

„Hrvatska udruga ravnatelja osnovnih škola i Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja mora reagirati na Vaše istupe u medijima i iznošenje netočnih informacija o predloženim koeficijentima složenosti poslova u obrazovnim ustanovama.“

Netočno je da će ravnatelji izmjenom koeficijenata imati više od 100 posto veću plaću od učitelja / nastavnika / stručnih suradnika. Umjesto paušalnih, populističkih izjava, analizirajte pažljivije predložene koeficijente u Nacrtu Uredbe o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama. Istina je da će dio ravnatelja imati veću plaću od ostalih zaposlenika jer to imaju svi ravnatelji u svim javnim službama u Hrvatskoj i svijetu. Istina je da i ravnatelji tek otprije tri godine imaju pravo napredovanja u zvanje. Potpuno je neprimjereno uspoređivati koeficijent za plaću nastavnika početnika i ravnatelja izvrsnih savjetnika u najvećoj školi. U Hrvatskoj nema niti će još sljedeće dvije godine biti ravnatelja izvrsnih savjetnika, jer nam to nije Pravilnikom omogućeno. Ključno je pitanje: zar bi netko drugi, osim ravnatelja, trebao imati najveći koeficijent složenosti poslova u školskim ustanovama?

Ono što Vi ne govorite svojim članovima i javnosti jest da imamo već sada škola u kojima ravnatelj nema najveću plaću. A prema Nacrtu Uredbe predviđeno je da se takav broj ravnatelja znatno uvećava. Odnosno, predviđeno je da nastavnici u zvanju izvrsnog savjetnika imaju viši koeficijent nego ravnatelj III. razine – male škole. Dakle, u brojnim slučajevima ravnatelj škole ne samo da ne bi imao znatno veću plaću od nastavnika nego bi imao manju plaću od nastavnika. To ne postoji ni u jednom sustavu javnih službi u Republici Hrvatskoj i ni u jednoj zemlji. Niti za to postoji ikakvo racionalno i stručno objašnjenje. Svi kojima je u interesu razvoj obrazovanja u Hrvatskoj trebali bi se zalagati da se tako nešto ne dogodi. Negativne posljedice ovakvog prijedloga nedvobeno će se znatno odraziti na dodatno smanjivanje interesa za rad na radnom mjestu ravnatelja. Tko bi se zdravog

razuma javio s mjesta i plaće nastavnika izvrsnog savjetnika na radno mjesto ravnatelja ako će imati manju, jednaku ili neznatno veću plaću na ravnateljskom mjestu na kojem moraju raditi najmanje osam sati dnevno, svaki dan, bilo da je blagdan ili godišnji odmor, nositi posao kući, biti svima dostupan 24 sata, rješavati sve krize i biti odgovoran za sve?

Svojim stavovima potičete da se za najodgovornije radno mjesto u školi ne želi gotovo nitko javiti. Nije jasno zašto Vam je u interesu da se nastavnici / stručni suradnici u zvanju izvrsnih savjetnika ne javljaju na natječaj za ravnatelja. Što je s odgovornošću za takve izjave koje djeluju na urušavanje sustava vođenja i upravljanja školama?

Mi kao udruge ravnatelja škola svakom se prilikom javno zalažemo da sve zaposlene u sustavu, za bolje uvjete po školama za sve zaposlene te pokušavamo smanjiti nejednakosti u svakome smislu. Nikada nismo tražili da se bilo kojem zaposleniku u školi pogoršaju uvjeti rada, smanje koeficijenti i nismo omalovažavali nečiji rad. Vi u svojim javnim nastupima kontinuirano neosnovano optužujete ravnatelje i ovo nije prvi put da tražite da se ravnateljima smanje neka prava. Zaboravljate da ravnatelji dolaze iz redova učitelja / nastavnika, stručnih suradnika i iz redova članova sindikata. Također, zaboravljate da upravo učitelji / nastavnici i drugi zaposleni u školi biraju ravnatelja.

Svi odgovornost u školama snose isključivo ravnatelji. Ta se odgovornost svakim danom stostrukno uvećava uz stalno povećanje složenosti poslova. U školama imamo sve više europskih projekata, provode se nacionalni ispit i državna matura, provode se projekti izgradnja i dogradnja škola, organizacija rada mora biti spremna i fleksibilna za sve uvjete krize, povećava se broj učenika s različitim teškoćama, sve je teže organizirati rad te privući nastavnike brojnih struka. I sve su to i još puno toga, zadaće ravnatelja škola. I u posljednjim izmjenama Zakona jasno je da ravnatelj plaća sve moguće kazne u slučaju nepoštivanja propisa. Uz navedeno podsjećamo Vas da su upravo udruge ravnatelja škola bile protiv novčanog kažnjavanja nastavnika. Ravnatelja se smjenjuje kada se u školi dogodi bilo kakva nepravilnost ili incident na nastavi na kojoh ravnatelj nije u tom trenutku prisutan. Neosporno je tko je u školi glavni ‘krivac’ za sve loše.

Mi nikada nismo osporavali svoju zakonsku odgovornost i u svakoj smo je situaciji svjesni. Također smo svjesni da u svim sektorima ima boljih i lošijih radnika, isto tako je i s učiteljima i ravnateljima. Nekoliko se desetljeća uporno zalažemo da se ravnatelje bira i procjenjuje prema kvaliteti rada. Nama je jako važno da su sustavi osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja kvalitetni i da u njima rade najmotivirani i najkvalitetniji učitelji / nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji. U Vašim javnim istupima uočavamo da se vodite načelom ‘zavadi pa vladaj’ kako bi što više učitelja prešlo u Vaš sindikat.

Nezadovoljstvo koje vlada u školama nije odraz samo situacije s plaćama nego ponajprije međusobnog poštovanja koje se izgubilo upravo ovakvima izjavama kojima se najbliže suradnike proglašava najvećim neprijateljima. Umjesto da sjedinjujete, Vi razdvajate članove istih kolektiva. Svojim istupima iz koristoljublja, samo štetite svima nama u sustavu obrazovanja koji se svojim radom i trudom zalažemo za bolji status svih zaposlenika. Molimo Vas, prestanite koristiti ravnatelje školskih ustanova u svoje osobne propagandne svrhe kako biste nauškali zaposlenike škola na nas.

Hrvatska udruga ravnatelja osnovnih škola i Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja sudjeluju tri desetljeća u svim ključnim aktivnostima koje su dio našeg obrazovnog sustava. Zalažemo se za poboljšanje uvjeta svih zaposlenih u svim školama i za kvalitetno moderno obrazovanje za sve učenike. Kontinuirano pregovaramo s osnivačima kako bismo poboljšali materijalne uvjete škola i kako bi osnivači bolje razumjeli razvojne potrebe škola. Pregovaramo te Ministarstvom znanosti i obrazovanja te Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike kako bi se riješio i status pomoćnika u nastavi. Kontinuirano se borimo za povećanje broja zaposlenih u školama, za više stručnih suradnika, za bolji status tajnika i računovoda, kuhara, domara i spremaćica. Nama je stalo do svih naših učenika, zaposlenika i škola.

– Ja sam učitelj, radio sam u osnovnoj školi. Stipić pokušava poslati tezu da je početni koeficijent učitelja od 1,97 najniži u sustavu javne službe, a zanemaruje činjenicu da upravo učitelji i nastavnici imaju najbolje razrađen sustav napredovanja. Od početnog koeficijenta 1,97 postaje još tri vrste napredovanja, pa učitelj mentor može računati na koeficijent 2,17, učitelj savjetnik 2,38, a učitelj izvrsni savjetnik 2,62.

Dakako, nije govorio o postotcima učitelja koji uspijevaju napredovati do tih zvanja.

Jedna od preciznijih sindikalnih analiza, izrađena u angažiranom računovodstvenom servisu, pokazala je sljedeće: prosječna plaća nastavnika s VSS-om uz koeficijent 1,97 bez položenog stručnog ispita trebala bi iznositi 1190 eura, a nakon položenog stručnog ispita 1319. Nastavnik VSS-om s deset godina staža u travnju bi trebao primiti 1365 eura, što je povećanje od 152 eura, dok bi nastavnik s 20 godina staža dobio 1450 eura, odnosno pove-

ćanje od 163 eura. Nastavnik s 30 godina staža imao bi povećanje od 174 eura, odnosno plaća bi mu iznosila 1485 eura.

Nadalje, nastavnik mentor imao bi koeficijent 2,17 pa slijedi: s deset godina staža plaća je 1493 eura (povećanje 180 eura), s 20 godina staža 1558 eura (povišica je 192 eura), a s 30 godina staža i uz povećanje od 203 eura plaća iznosi 1624 eura. Savjetnik, uz koeficijent 2,38 i deset godina staža, primio bi travanjsku plaću od 1626 eura (225 eura više no dosad); 20 godina staža donijelo bi plaću od 1699 eura (225 eura više), a 30 godina staža 1771 euro, odnosno 238 eura više. Prema istoj analizi, povećanje plaća nastavnika s VSS-om u rasponu je od 13,4 do 18 posto, odnosno u eurima od 153 do 298. Jesu li nastavnici baš najgori prošli? U Sindikatu Preporod uvjereni su da jesu, dapače, tvrde da gotovo i nema zaposlenika u školama koji bi bio zadovoljan novim koeficijentima. Svoje teze objašnjavaju u široj analizi:

**ŽELJKO STIPIĆ ODGOVARA
PREDSJEDNICAMA RAVNATELJSKIH UDRUGA**

S RAVNATELJIMA NISAM NI U KAKVOJ ZAVADI

Napokon, pomislih, kad ugledah dopis s memorandumima ravnateljskih udruga na stolu. Sigurno, zaključih, ove mi dvije udruge pišu jer su nezadovoljne učincima Uredbe prema kojoj spremičice, kuharice, tajnice u školama imaju niži koeficijent od koeficijenta na istim radnim mjestima svadje drugdje, jer je koeficijent učiteljev znatno manji u odnosu na koeficijent radnika u drugim javnim službama s istom stručnom spremom i složenošću posla, jer se utjecaj stručne spreme na visinu koeficijenta ili smanjuje ili čak i dokida, jer se... Da sam se prevario jasno mi je bilo čim pročitah naslov: „Dio ravnatelja imat će niži koeficijent od nastavnika! (Reakcija na medijski istup predsjednika Sindikata Preporod).“

Opširno je reagiranje odgovor na nekoliko mojih rečenica kojima sam se osvrnuo na sve veću razliku između koeficijenata onih koji u školi rade, primarno učitelja, i koeficijenata onih koji školom upravljaju, tj. ravnatelja. Nigdje nisam rekao da je ravnateljski koeficijent previšok, ali jesam rekao da je koeficijent učitelja prenizak. Ne samo u odnosu na ravnatelja, nego i mnoga druga radna mjesta u javnim službama. No kad me se već poteglo za jezik, na neke od dijelova reakcije ravnateljskih udruga moram odgovoriti.

Netočno je, a što jesam izjavio, da će neki ravnatelji izmjenom koeficijenata imati i 100 posto veću plaću od većine učitelja, nastavnika i stručnih suradnika. Točno, a ujedno i precizno, bilo bi da će razlika biti 102,5 posto. Inače, kad su se 2001. plaće počele isplaćivati prema koeficijentima razlika je iznosila 42,5 posto.

Razlici u visini koeficijenata ravnatelja i učitelja pridonijela je i mogućnost napredovanja koju je uvela bivša ministrica, a njezin naslijednik nije dokinuo. Sada je unaprijeđenih ravnatelja proporcionalno više nego učitelja. Ne sumnjam da ćemo skoro dobiti i prve ravnatelje izvrsne savjetnike. Povećanje dotadašnje razlike između koeficijenta učitelja i ravnatelja nije jedina šteta koju je donijelo napredovanje ravnatelja. Rad u razredu, a ne upravljanje školom, trebao je ostati isključivi temelj za napredovanje u zvanje. Ako je netko unaprijeđen prije nego što je izabran za ravnatelja, svoje bi zvanje trebao zadržati nakon što više nije ravnatelj.

Prvi puta čujem za pojavu smanjenja zanimanja među učiteljima za obnaranje dužnosti ravnatelja. Jako bi me zanimalo na temelju kojih se podataka došlo do ovakvog zaključka. Točno je, što se u reagiranju i spominje, da ravnatelji muku muče oko pronalaska onih koji žele u školi raditi, ali još nisam čuo da se u nekoj školi ponovio natječaj za ravnatelja jer se na njega nitko nije javio.

Za učitelje i nastavnike uvredljiv je dio reagiranja koji se odnosi na osmo-satno radno vrijeme, nošenje posla kući, dostupnost izvan radnog vremena. Ravnatelji sve ovo vezuju uz sebe iako dobro znaju da se ovo, puno više nego na njih, odnosi na njihove učitelje i nastavnike, tajnike i računovođe... Još je gore od ovoga pozivanje na faktor radnog vremena kao presudan da netko tko je savjetnik ne želi postati ravnatelj. Zašto je ovo još gore? Zato što se, između redaka, učitelje „proziva“ za manjak sati koje provode u školi. Jadno, zaista jadno.

Predaleko su otile potpisnice ovog reagiranja pripisujući si zaslugu da ravnatelji „nikada nisu tražili da se bilo kojem zaposleniku u školi pogoršaju uvjeti rada ili smanjuju koeficijenti“. Na ovo je moguće jedino konstatirati: Zar ste trebali? Što se uvjeta rada tiče, još čekam prvog ravnatelja koji će makar samo i zaprijetiti ostavkom na ravnateljsku dužnost jer ne uspijeva dobiti neophodne suglasnosti, pa mu npr. spremičice i kuharice ugrožavaju svoje zdravlje jer čiste i dvostruko veću kvadraturu od propisane i kuhanju višestruko više obroka od DPS-om utvrđenog.

Točno je da je odgovornost ravnatelja velika i da je poslova, smislenih i onih drugih, u školama sve više i više. Vezano za odgovornost, nije točno, a što smatramo i ispravnim, „da se ravnatelja smjenjuje kad se u školi dogodi bilo kakva nepravilnost“. Što se tiče uvođenja novih poslova ne sjećam se, možda me pamćenje ne služi dobro, istupa potpisnica, oštrijih priopćenja, a kamoli prosvjeda ili nečeg sličnog kada se sve one koji u školama rade zasipalo novim poslovima.

Ravnateljima, a s mnogima se čujem češće nego s mnogim dužnosnicima u sindikatu, nisam ja ni u kakvoj zavadi. Ponosan sam na znatan broj ravnatelja koji su se za obnašanje ravnateljske dužnosti „kalili“ kao dugogodišnji povjerenici našeg sindikata. Voljeli bismo da ravnateljske udruge imaju veći utjecaj na ravnatelje. Nisam siguran da neutemeljena, a možda i naručena, reagiranja tome mogu pridonijeti.

U sindikalnom sam poslu, a i inače, u zavadi sa svima kojima je laž draža od istine, svima kojima je osobna korist ispred općeg dobra i sa svima kojima ne žele da obrazovanje kao djelatnost, ali i oni koji u njemu rade, dobiju status kakav zaslužuju. Kako utjecaj sindikata u znatnoj mjeri ovisi o broju članova, sve što radim, nekada više nekada manje uspješno, u funkciji je i povećanje broja članova.

Na kraju, rečenica ili dvije o hvalisavoj inventuri svega što udruge rade, a što se spominje na kraju reagiranja. Možda bi se ravnateljske udruge željele naći u ulozi pregovarača, ali one to nisu. Nisu to ni kad razgovaraju o materijalnim uvjetima s osnivačima, niti kad ovih dana na Sveticama vode razgovore o statusu pomoćnika u nastavi. U svim njihovim nastojanjima da bolje bude svima koji u osnovnim i srednjim školama rade, ravnateljske su udruge imale, a imat će i ubuduće, Školski sindikat Preporod na svojoj strani. Ovakvim reagiranjima usprkos.

- Postojanje dvaju različitih koeficijenata za radnici koje rade na poslovima čišćenja – razlog je za opravданo nezadovoljstvo spremičica u školama. Za obavljanje ovih poslova u zdravstvu i socijalnoj skrbi koeficijent je 1,15,

dok je u školama on 1,06. Išlo se dakle na unificirani koeficijent u cijeloj javnoj službi, iako je svakom jasno da su puno zahtjevniji poslovi čišćenja u npr. posebnoj školskoj ustanovi nego kancelarijskim dijelovima bolnica. Domari, radno mjesto koje se sve teže popunjava u školi kada bude ispražnjeno, nezadovoljni su svojim koeficijentom i zbog male razlike u odnosu na radna mjesta s najnižim koeficijentom i zbog boljeg pozicioniranja nekih drugih, manje zahtjevnih, radnih mjesta. Poslovi održavanja škola sve su složeniji i traže se sve složenije vještine. Poseban razlog za nezadovoljstvo imaju oni domari koji, uz to što održavaju zatvoreni i otvoreni školski prostor, školskim kombijima svakodnevno dovoze i odvoze učenike u školu. Nedopustivo je da koeficijent ovog radnog mjeseta bude manji u odnosu na npr. koeficijent vozača u ministarstvu i agenciji.

Razlog za nezadovoljstvo imaju i računovođe sa srednjom stručnom spremom jer su očekivali, u skladu s najavama, da će isti rad biti isto plaćen. Koeficijenti tajnika i računovođa jesu nešto povećani i izjednačeni s koeficijentom učitelja i nastavnika, ali računovođe sa SSS-om s pravom se osjećaju zakinutima. Kada je već odlučeno da će se stručna spremna zanemariti kao faktor o određivanju visine koeficijenata, što će imati ozbiljne i dalekosežne posljedice, a o čemu predlagatelji novih koeficijenata nisu vodili brigu, onda je bilo važno ostati dosljedan i poštediti se opravdanog nezadovoljstva računovođa. Razlozi za nezadovoljstvo učitelja, nastavnika i stručnih suradnika nisu samo u zaostajanju njihova koeficijenta za koeficijentima svih usporedivilih radnih mjeseta u školama, nego i u sve većoj razlici u visini njihove plaće i plaće ravnatelja. Odgajatelji u učeničkim domovima očekivali su da će visinom koeficijenata biti izjednačeni s učiteljskim i nastavničkim. Unatoč nešto višim koeficijentima od učiteljskih i nastavničkih, visinom svojih koeficijenata nisu zadovoljni ni edukacijski rehabilitatori, navode u Preporodu.

DRŽAVNE SLUŽBE PROŠLE PUNO BOLJE

Nadalje, ako se usporede državne i javne službe, onda se može reći da su prvi prošli znatno bolje od drugih. Da će se to dogoditi bilo je jasno još ljetos kada je Vlada objavila da će novi koeficijenti u državnim službama koštati 350 milijuna eura, a u javnim službama 500 milijuna eura. Kako je u javnim službama zaposleno tri puta više radnika nego

u državnim službama, bilo je jasno tko će u „reformi svih reformi“ bolje proći. Zahvaljujući novim koeficijentima rad službenika u državnoj službi dodatno će godišnje biti plaćen 6300 eura, a u javnoj službi 2700 eura. Jasno je, ističu u Preporodu, da se tu ne radi samo o ispravljanju postojećih nepravdi, nego i o očitoj namjeri da se dodatno financijski stimulira rad u državnoj službi. Analiza visine koeficijenata unutar javnih službi pokazuje namjeru vlasti da se zadrži postojeći odnosi. Plaća u zdravstvu, napose liječničke, toliko su odskočile da ih se sve manje može usporediti s plaćama ostalih. Zdrav razum iritiraju usporedbe o nekakvom smanjenju zaostajanja, jer su npr. koeficijenti u zdravstvu rasli 8 posto, a u obrazovanju 12 posto. Jer, 12 posto na učiteljsku plaću od 1200 eura daleko je manje od 8 posto na liječničku plaću od 2500 eura.

Zadržane su manje-više ranije uspostavljene razlike među plaćama u drugim javnim službama. Uspostavljene su i neke nove razlike. Tako npr. tajnik u školi ima koeficijent 1,97, a tajnik neke druge ustanove 2,35. Ministri su, a njihov je utjecaj u ovom bio jako važan, nastojali zadržati poziciju svoga resora u odnosu na ostale. U ovome su uglavnom i uspjeli.

- Problem je u tome što su očekivanja nas koji radimo u školama, dakle nas koji smo do sada prolazili lošije od ostalih, bila da se to ovom takozvanom reformom napokon promijeni. Sada je očito da se to nije dogodilo - zaključuju u Preporodu, u kojem su na konferenciji za novinare 2. veljače, sa Sindikatom znanosti, najavili prosvjed za 9. veljače u podne na Markovu trgu u Zagrebu zbog nezadovoljstva prijedlogom Vladine uredbe o koeficijentima. Na prosvjed pozivaju sve zaposlenike na koje će se primjenjivati nove uredbe, a nakon prosvjeda ne isključuju ni štrajk.

- Objašnjenje za nezadovoljstvo jest u tome što su obrazovanje i znanost pozicionirani na način na koji ne bi smjeli biti. Dvadeset godina to govorimo, govorimo da je rad svih koji rade u školama podcijenjen, pa se kao svjetlo na kraju tunela ukazala najava da će se donijeti Zakon o plaćama i novi koeficijenti, što je bila prilika da nepravda bude ispravljena. Zato su očekivanja bila velika, ali uz očekivanja idu razočaranja. Ono što smo dobili jest ispod očekivanja - izjavio je predsjednik Preporoda Željko Stipić.

Kako je dodao, svjesni su da je važno da sindikalna fronta bude što šira i zato su s prijedlogom zajedničkih akcija išli prema svim sindikatima javnih službi, no odazvala

Članovi moraju vidjeti točne informacije i izračune za svako radno mjesto kako bi znali što će se dogoditi donošenjem uredbe 1. ožujka. Prilikom pokretanja svih dosadašnjih sindikalnih akcija uvijek smo bili u poziciji da ne dobivamo ništa pa se borimo za nešto. Nikada nismo bili u poziciji da imamo nešto, a pokrećemo aktivnosti za više

Nada Lovrić

■ ■ ■ ■ ■

su se samo tri - Sindikat Zajedno, Sindikat KBC Zagreb i Akademski sindikat. Zato su se, objasnjava Stipić, dogovorili da idu samostalno u organizaciju prosvjeda, a na drugima je odluka hoće li se pridružiti. Od spomenuta tri sindikata, od kojih su dva zdravstvena, dobili su potporu, ali ni oni ne će sudjelovati u organizaciji prosvjeda.

- Ukratko, knjiga je spala na obrazovanje i znanost. Znamo da je puno nezadovoljnika i u drugim javnim službama, no mi krećemo s akcijom fokusiranim na one koji rade u školama, visokoškolskim institucijama i u znanosti - rekao je Stipić. Naglasio je da su posebno pogodjeni koeficijenti spremaćica, kuharica, domara, računovođa i tajnica.

- Povrijedilo nas je što je unatoč obećanju da će jednak rad biti jednak pozicioniran, Vlada odlučila uvesti podjelu na radnika prve i druge razine. Konkretno, tajnica u školi imala bi koeficijent 1,97, no u bilo kojoj drugoj službi 2,95. Spremačica koja radi u školi pod koeficijentom je 1,06, a drugdje 1,15. To je nepravda i to je u suprotnosti s onime što je Vlada najavljava.

Kad je riječ o učiteljima i nastavnicima koji su nositelji sustava, a za koje ministar Marin Piletić kaže da bi trebali biti super zadovoljni jer koeficijenti rastu s 1,4 na 1,9, on nije rekao da je od prvog do drugog koeficijenta prošlo 18 godina. Kad netko kaže što hoćeš, rast je 40 posto, treba znati da je realno riječ o rastu od 13 posto na plaćama od travnja. Nismo time zadovoljni jer u javnim službama nemate radnika koji imaju tu stručnu spremu, rade toliko složene poslove, a da pritom imaju toliko nizak koeficijent. Očekujemo od Vlade ozbiljan iskorak, pri čemu smo syesni da je učitelja velik broj. To nije nikakav argument. Naš posao vrijedi više - smatra Stipić, uz poruku premijeru Andreju Plenkoviću - „mi smo opet na posljednjem mjestu“. Ne najavljujemo štrajk, nego prosvjed, što ne znači da isključujemo i štrajk, rekao je. Kako je dodao, bili bi zadovoljniji da im se pridruže dva reprezentativna sindikata u obrazovanju.

- Kolegice ne samo da su dobrodošle na prosvjed, dobrodošli su i njihovi članovi. Ovo je stvar koja će obilježiti ovu generaciju sindikalista. Moramo napraviti sve da se ne dogodi ono što je Vlada zamislila - poručio je predsjednik Preporoda.

RJEŠENJE ZA UČITELJE: PRELAZAK U VIŠI PLATNI RAZRED

Predstavnice Sindikata hrvatskih učitelja i Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama u zajedničkom istupu dan ranije dale su pak da znanja da okreću leđa Sindikatu Preporod i Sindikatu znanosti. Raskol sindikata događa se u presudnim trenutcima kad Vlada donosi nove uredbe o koeficijentima za javne i državne službe. Sanja Šprem (SHU) i Nada Lovrić (NSZSSH) provale su u četvrtak Željka Stipića iz Preporoda zbog manipuliranja istinom kad govorio o koeficijentima, optuživši ga za lov u mutnom i pokušaj povećavanja svojeg članstva na štetu većinskih sindikata. Cilj mu je, istaknule su, ispasti junak, a jedini mu je interes samopromocija. Bolje da u nas ne dira, poručile su, uz zaključak da imaju ozbiljnijeg posla od prepucavanja i ratovanja sa sindikalnim člancima. Osim Stipića, osvrnule su se i na „sindikalca u sjeni“, Vilima Ribića.

Šprem i Lovrić odbile su, naime, ulazak u zajedničke sindikalne akcije (prosvjed) s Preporodom i Sindikatom znanosti jer njihov pokušaj suradnje ne smatraju iskrenim. Usporedno kroz razgovore s Vladom i očitovanja na uredbu o koeficijentima za izračun plaća, SHU i NSZSSH zatražit će prelazak 55 000 nastavnika u viši platni razred, što bi Vlada, prema njihovu izračunu, stajalo oko 5,5 milijuna eura mjesečno. Sadašnja ponuda rasta od 13,4 posto u sedmom platnom razredu u osmom bi se povećala na 15 posto. Kako je objasnila Lovrić, prelazak u famozni osmi razred („nositelji sustava“) više je psihološki, nego finansijski manevr.

- Očekujemo da Vlada pokaže razumijevanje za takav zahtjev. Nismo se odazvali pozivu za sklapanje nekakvog pakta na osnovi niza paušalnih procjena. Stipić ide na urušavanje većinskih obrazovanih sindikata i već dulje traje kampanja za ispis naših članova i to tako da Preporod prikazuje da mi, eto, ništa ne radimo, a drugi rade. Stipić želi urušiti legitimne sindikate - izjavila je Lovrić, zahvaljujući pritom glavnom tajniku Sindikata znanosti Matiji Kroflinu na pomoći u analizama, ali i upirući prst prema Ribiću, kojeg smatra odgovornim za širenje krive slike o njihovu angažmanu.

- Znanost mi puno znači, no bila bih vrlo oprezna ikad više razgovarati s Vilimom Ribićem - rekla je Lovrić.

A na upit krade li im Stipić članove, Sanja Šprem je odgovorila: „To nije priča od jučer, navikli smo, a opet sa svakim prebrojavanjem imamo sve više članova. S ukupno oko 23 500 članova, SHU je najveći sindikat u Hrvatskoj.“

Nije prvi put da četiri reprezentativna sindikata obrazovanja zauzimaju različite pozicije

	Novi naziv radnog mjeseta	Novi koeficijent	Platni razred
9.5.1.	Suradnik u nastavi	1,54	4.
9.5.2.	Strukovni učitelj	1,64	5.
9.5.3.	Strukovni učitelj mentor	1,80	6.
9.5.4.	Strukovni učitelj savjetnik	1,98	7.
9.5.5.	Strukovni učitelj izvrsni savjetnik	2,18	8.
9.5.6.	Odgajatelj	1,93	7.
9.5.7.	Odgajatelj – mentor	2,12	8.
9.5.8.	Odgajatelj – savjetnik	2,33	9.
9.5.9.	Odgajatelj – izvrsni savjetnik	2,56	10.
9.5.10.	Nastavnik	1,97	7.
9.5.11.	Nastavnik – mentor	2,17	8.
9.5.12.	Nastavnik – savjetnik	2,38	9.
9.5.13.	Nastavnik – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.14.	Učitelj	1,97	7.
9.5.15.	Učitelj – mentor	2,17	8.
9.5.16.	Učitelj – savjetnik	2,38	9.
9.5.17.	Učitelj – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.18.	Učitelj – nastavnik – stručni suradnik – odgajatelj bez odgovarajuće vrste obrazovanja	1,77	6.
9.5.19.	Stručni suradnik	1,97	7.
9.5.20.	Stručni suradnik – mentor	2,17	8.
9.5.21.	Stručni suradnik – savjetnik	2,38	9.
9.5.22.	Stručni suradnik – izvrsni savjetnik	2,62	10.
9.5.23.	Učitelj plesa	1,97	7.
9.5.24.	Učitelj edukacijsko rehabilitacijskog profila	2,07	8.
9.5.25.	Učitelj edukacijsko rehabilitacijskog profila mentor	2,28	8.
9.5.26.	Učitelj edukacijsko rehabilitacijskog profila savjetnik	2,50	10.
9.5.27.	Učitelj edukacijsko rehabilitacijskog profila izvrsni savjetnik	2,71	10.
9.5.28.	Tajnik školske ustanove I.	1,97	7.
9.5.29.	Voditelj računovodstva u školi I.	1,97	7.
9.5.30.	Tajnik školske ustanove II.	1,77	6.
9.5.31.	Voditelj računovodstva u školi II.	1,77	6.
9.5.32.	Medicinska sestra u sustavu obrazovanja	1,53	4.

(1) Posebna radna mjesta ravnatelja u sustavu obrazovanja su:

9.1.1.	Ravnatelj I. razine	3,00	11.
9.1.2.	Ravnatelj I. razine mentor	3,30	11.
9.1.3.	Ravnatelj I. razine savjetnik	3,63	12.
9.1.4.	Ravnatelj I. razine izvrsni savjetnik	3,99	13.
9.1.5.	Ravnatelj II. Razine	2,80	10.
9.1.6.	Ravnatelj II. Razine mentor	3,08	11.
9.1.7.	Ravnatelj II. Razine savjetnik	3,39	11.
9.1.8.	Ravnatelj II. Razine izvrsni savjetnik	3,73	13.
9.1.9.	Ravnatelj III. Razine	2,60	10.
9.1.10.	Ravnatelj III. Razine mentor	2,86	11.
9.1.11.	Ravnatelj III. Razine savjetnik	3,15	11.
9.1.12.	Ravnatelj III. Razine izvrsni savjetnik	3,46	12.

kada je riječ o artikuliranju (ne)zadovoljstva koeficijentima za sustave obrazovanja i znanosti, ali je najvidljivije dosad. Postavlja se pitanje, ako se preostala dva suzdržanja sindikata (Šprem, Lovrić) razočaraju Vladinom mogućom ignorancijom na zahtjev o prelasku u viši platni razred nastavnika, znači li to da u bližoj budućnosti možemo očekivati – dva prosvjeda učitelja i nastavnika?

Nada Lovrić kaže da će daljnji plan aktivnosti ovisiti o reakciji s terena.

- Članovi moraju vidjeti točne informacije i izračune za svako radno mjesto kako bi znali što će se dogoditi donošenjem uredbe 1. ožujka - kaže Lovrić i objasnjava da je središnjica uputila svim sindikalnim povjerenicima detaljne izračune. Na pitanje što će biti ako članovi iskažu nezadovoljstvo, Lovrić odgovara:

- Prilikom pokretanja svih dosadašnjih sindikalnih akcija uvijek smo bili u poziciji da ne dobivamo ništa pa se borimo za nešto. Nikada nismo bili u poziciji da imamo nešto, a pokrećemo aktivnosti za više.

U sindikalno-političkoj priči o procesu pripreme novih koeficijenata, zgodan je detalj o gotovo potpunom izostanku iz rasprave ministara znanosti i obrazovanja Radovana Fuchsa, što je prije češća navada saborskih zastupnika no ministara o čijem je resoru riječ.

UNICEF I VLADA ŠVICARSKE KONFEDERACIJE JAČAJU PODRŠKU DJECI IZBJEGLICAMA I MIGRANTIMA U HRVATSKOJ

SVA DJECA IMAJU SVA PRAVA, BEZ OBZIRA NA NACIONALNOST, PODRIJETLO ILI STATUS

Više od 1900 stručnjaka i pružatelja socijalnih usluga educirano je o važnim temama, poput traume, udomiteljstva djece bez pratnje ili pružanja podrške mentalnom zdravlju u kriznim situacijama čime je osiguran pristup uslugama psihosocijalne podrške kojima se kroz sustav može obuhvatiti više od 7700 djece i 17 000 osoba koje se brinu o djeci raseljenoj iz Ukrajine

Više od 500 najranjivije djece te 115 roditelja i skrbnika raseljenih iz Ukrajine tijekom prošle godine koristilo je usluge specijalizirane psihosocijalne podrške, poput individualnog savjetovanja i grupnih radionica na ukrajinskom jeziku te osnovne usluge podrške obiteljima i zaštite djece i nužne potrepštine. Uz to, više od 1900 stručnjaka i pružatelja socijalnih usluga educirano je o važnim temama, poput traume, udomiteljstva djece bez pratnje ili pružanja podrške mentalnom zdravlju u kriznim situacijama, čime je osiguran pristup uslugama psihosocijalne podrške kojima se kroz sustav može obuhvatiti više od 7700 djece i 17 000 osoba koje se brinu o djeci raseljenoj iz Ukrajine. To je samo dio rezultata koje su, zajednički, tijekom 13-mjesečnog programa podrške djeci i obiteljima iz Ukrajine, postigli Ured UNICEF-a za Hrvatsku i Državno tajništvo za migracije Švicarske Konfederacije (SEM).

Program „Podrška djeci izbjeglicama i migrantima u procesu integracije u zemljama EU“ provodio se u šest zemalja Europske unije, uključujući Republiku

Hrvatsku, kao odgovor na situaciju uzrokovana ratom u Ukrajini, a financiran je sredstvima Vlade Švicarske Konfederacije. Ulaganja i aktivnosti u ovom programu omogućila su poboljšan pristup uslugama podrške obiteljima i zaštita djece iz Ukrajine, osigurala da djeca bez pratnje odrastaju u sigurnom obiteljskom okružju te ojačala nacionalne sustave kako učinkovitije podržali djecu i njihove obitelji u migracijama. Tako su kroz ovaj program razvijeni i obrazovni programi za udomiteljske obitelji, voditelje mjera obiteljsko-pravne zaštite i obiteljske asistente, provedena je procjena razvijenosti informacijskih sustava za prikupljanje, obradu i razmjenu podataka o djeci bez pratnje te analitička procjena skrbništva, međunarodne zaštite i zaštite djece bez pratnje raseljene iz Ukrajine.

„Sva djeca imaju sva prava, bez obzira na nacionalnost, podrijetlo ili status. Djeca izbjeglice i migranti prolaze kroz mnogo toga i ključno je da se poštuju sva njihova prava. Zahvalni smo Vladu Švicarske Konfederacije na ulaganju u podršku djeci iz Ukrajine u Hrvatskoj. Za nas u UNICEF-u, ovo nije samo kratko-

ročni program, posvećeni smo održivosti naših aktivnosti. Zato smo potpisali novi sporazum o suradnji sa švicarskom Vladiom koji će ojačati podršku za svu djecu izbjeglice i migrante koja dolaze u Hrvatsku. Vjerujemo da će nam to omogućiti da dodatno ojačamo sustav suradnjom s Vladom Republike Hrvatske kako bismo zajedno osigurali pravovremeni pristup uslugama i integraciju djece izbjeglica i migranata te njihovih obitelji u hrvatsko društvo“, izjavila je Regina Castillo, predstojnica Ureda UNICEF-a u Hrvatskoj.

R. I.

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA ZAPOČELO PLANIRANJE UPISA UČENIKA U PRVE RAZREDE SREDNJIH ŠKOLA

BUDUĆE SREDNJOŠKOLCE ČEKA OKO 49 TISUĆA UPISNIH MJESTA

Do ovoga trenutka suglasnost za prijamni ispit za upis u 2024./2025. ishodile su XV. gimnazija Zagreb, I. gimnazija Zagreb i Gimnazija Tituša Brezovačkoga Zagreb, iako očekujemo da će još škola, posebice gimnazija, zatražiti suglasnost za provedbu provjera znanja, kažu u Ministarstvu

Ministarstvo znanosti i obrazovanja pokrenulo je prve aktivnosti vezane za planiranje upisa učenika u srednje škole u školskoj godini 2024./2025. Ove školske godine 8. razred završava oko 41 000 učenika, što je za 865 učenika više u odnosu na prošlu školsku godinu.

- Prema odnosima broja učenika 8. razreda i planiranih slobodnih mesta tijekom prijašnjih godina, možemo procijeniti da će za 41 000 učenika planirani broj upisnih mesta ove godine biti oko 49 000 u otpriklje 2200 razrednih odjela. Sve srednje škole i njihovi osnivači obavješteni su da su od 26. veljače do 8. ožujka 2024. u NISPUSŠ dužni unijeti strukturu razrednih odjela i planirani broj slobodnih mesta za upis - kažu u Ministarstvu.

Javno savjetovanje o Odluci o upisu učenika u I. razred srednje škole, kojom

se definira broj upisnih mesta u razrednim odjelima, rokovi za prijavu i upis te ostali uvjeti i postupci, očekuje se tijekom travnja, a njezino donošenje u drugoj polovini svibnja 2024. (oko 20. svibnja). Objava konačnih rezultata upisa učenika, kao i prošle godine, očekuje se 10. srpnja u 12 sati.

Učenici će se i ove godine upisivati preko mrežne stranice <https://srednje.e-upisi.hr> u ljetnom i jesenskom upisnom roku, kao i u naknadnom roku tijekom cijelog rujna u onim školama u kojima je ostalo slobodnih mesta za upis.

Srednje škole mogu provoditi provjere posebnih znanja, tzv. prijamni ispit, iz nastavnih predmeta: Hrvatskoga jezika, Matematike, prvoga stranog jezika te nastavnih predmeta važnih za nastavak obrazovanja od kojih su dva propisana Popisom predmeta posebno

važnih za upis, a jedan koji samostalno određuje srednja škola od obveznih nastavnih predmeta koji se uče u osnovnoj školi. Na temelju provjere učenik može ostvariti najviše 10 bodova, a provjera nije eliminacijska. Ova provjera omogućava i onim učenicima koji nemaju najviše mogući broj bodova da taj manjak bodova nadoknade kroz bodove na prijamnom ispit u tako ostvare boji plasman na ljestvici poretka. Za provedbu prijamnih ispita srednje škole moraju najkasnije do 31. ožujka podnijeti zahtjev te ishoditi suglasnost Ministarstva.

- Do ovoga trenutka suglasnost za prijamni ispit za upis u 2024./2025. ishodile su XV. gimnazija Zagreb, I. gimnazija Zagreb i Gimnazija Tituša Brezovačkoga Zagreb, iako očekujemo da će još škola, posebice gimnazija, zatražiti suglasnost

za provedbu provjera znanja - kažu u Ministarstvu.

Kao i prošle godine, Ministarstvo će omogućiti učenicima da provjeru znanja polažu u srednjoj školi koja im je viša na listi prioriteta, a rezultati provjere vrijedit će za prijavu u druge srednje škole koje provode isti program obrazovanja te ujetuju provjeru znanja iz istog nastavnog predmeta. Sve bitne informacije za učenike i datumi prijava i upisa bit će objavljeni na mrežnim stranicama upisa u srednje škole.

Već sada se tamo nalazi tablica s minimalnim brojem bodova za upis u programe na ljetnom roku 2023., kao i sve brošure i webinari koje pomažu učenicima u postupku upisa i korištenju sustava. Na mrežnoj stranici objavljeno je i od 100 čestih pitanja i odgovora. (M. L.J. L.)

POGLED U ŠKOLU

KAKO JE OBRAZOVANJE NAPREDOVALO

Uopće ne sumnjam u to da će danas-sutra imati još bolje obrazovanje. Ono evoluira, unaprjeđuje se postupno, metodom pokušaja i pogrješaka. Kako vrijeme odmiče, možemo očekivati da će se pozitivan trend nastaviti. To ne znači zapadanje u indiferentnost i pomirenje sa *statusom quo*, već nastavljanje s radom, rješavanje problema i predlaganje ideja

//////

PIŠE
Mislaw Gleich

Nije ništa novo da se kritiziraju institucije. Uostalom, pomodno je žaliti se na trenutačno stanje obrazovnog sustava. Kaže se da tu ništa ne valja, da je gradiva previše, da se ne uči ono bitno za život, da se djecu tlači ocjenama i testovima, da roditelji unatoč svemu plačaju instrukcije, da su nastavnici nesposobni i mušičavi... Međutim, to što neka institucija može biti bolja ne znači da već sad ne obavlja izvanredan posao ili da nije napredovala od svojih početaka. Škola je sigurno među takvima.

Tijekom povijesti postojale su različite škole. Nekoć je obrazovanje na Zapadu podrazumijevalo obrazovanje za kler i aristokraciju, ali danas je obvezno za sve građane. Nekoć se podučavalo sedam slobodnih umjetničkih vještina (retorika, logika, gramatika, aritmetika, astronomija, geometrija i glazba), a danas naši učenici uče između deset i petnaest predmeta, koji uključuju formalne, prirodne i društvene znanosti, ali i specifična područja poput kinezijologije, filozofije i teologije. Razmotrimo samo ovu blagodat: ne samo da cijelo stanovništvo škole uče čitati i pisati, već nas podučavaju globalnom jeziku, matematički, gotovo svim prirodnim znanostima, kompletnoj ljudskoj povijesti, društvenopolitičkoj podjeli našeg planeta, brizi o vlastitom zdravlju, etičnom ponašanju i umjetnostima. Ovakva razgranatost posljedica je akumulacije ljudskog znanja koja se rapidno ubrzala od vremena prosvjetiteljstva, ali je i dalje pohvalno što je obrazovanje nastojalo uhvatiti korak s ovim procesima. Premda smatram da je trenutačan sustav usredotočen na previše znanja koje i nije potrebno prosječnoj osobi u svakodnevnicima (znanje koje bismo mogli etiketirati kao „enciklopedijsko“), i dalje je sjajno to što škola nastoji proizvesti renesansne ljude odnosno visokoobrazovane građane koji znaju mnogo o svačemu.

Da stvar ide u dobrom smjeru vidljivo je i prema težnjama prosvjetnih djelatnika, društvenih kampanja, pojedinaca, ali i

ideja koje kolaju u društvu. Prije nekoliko godina velik broj ljudi podupirao je opsežnu cjelovitu kurikularnu reformu koja je trebala iznjedriti još bolji obrazovni sustav. Istina, kurikularna reforma nije zaživjela, no neki od njezinih prijedloga postupno su se implementirali tijekom godina – dovoljno je prisjetiti se Škole za život iz 2019. godine. Mimo kurikularne reforme, Ministarstvo znanosti i obrazovanja nedavno je razmatralo ideju da se kao alternativa Vjeronauku uvede predmet Kritičko promišljanje (doduše, da se mene pita, taj predmet ne bi uopće trebao biti fakultativan, već obvezan). Već godinama brojne organizacije i udruge bore se za implementaciju Spolnog odgoja u predavaonice. Financijsku pismenosnost uveli su neki nastavnici kao izborni predmet, poput profesorice Zlate Paštar iz zagrebačke 1. gimnazije. Građanski odgoj kao pilot-projekt u zagrebačkim školama poduprli su dr. sc. Boris Jokić i gradačelnik Tomislav Tomašević. Tijekom razgovora s „običnim“ građanima koji nemaju ni najmanje veze s Ministarstvom ili obrazovnim sustavom, otkrio sam da i oni podupiru ovakve težnje i nadaju se još boljem sustavu za buduće generacije. Njihovo je mišljenje bitno: što je veća kolektivna svijest o potrebnom napretku u obrazovnom sustavu, to će se ranije izboriti za nj.

Ima još toga za pohvalu. Iz školskih predavaonica izišao sam godine 2016. godine, maturiravši u Gimnaziji Lucijana Vranjanina. Pišući tekstove za kolunmu, usporedio sam svoje gimnazijske i osnovnoškolske udžbenike s onima koji se trenutačno upotrebljavaju. I ostao sam zapanjen. Naime, razlika je očigledna. Današnji udžbenici napisani su razumljivije, jednostavnije, puni su ilustracija, a posebno je dobro to što nastavne sadržaje uporno nastoje povezati sa svakodnevicom. U moje vrijeme,

dakle ne tako davno, takvo što nije bio slučaj. Određeni su udžbenici bili loše napisani, a sadržaj kao da nije imao nikakvu funkciju u „pravom svijetu“. Veliki znanstvenik Richard Feynman još se 50-ih godina prošloga stoljeća u Brazilu žalio na udžbenike i predlagao načine na koji se mogu popraviti. Istina, pitanje je zašto je Hrvatskoj trebalo više od 60 godina da posluša neke od Feynmanovih savjeta, ali činjenica stoji: udžbenici su bolji od onih koji su se pisali prije jednog desetljeća. Svi prosvjetni djelatnici koji su pridonijeli njihovoj kvaliteti, kao i sami autori koji su se potrudili kvalitetnije ih napisati, zasluzuju pohvalu.

Tijekom moje osnovne i srednje škole, prezentacije u PowerPointu često su bile nekvalitetno napravljene, prožete zidovima teksta, bez ikakvog vizualnog sadržaja. No novi naraštaji znaju koliko su takve prezentacije loše iz učeničke perspektive. Pretpostavljam da mladi nastavnici u većoj mjeri paze na to da one izgledaju vizualno zanimljivo i dinamično. U idealnom slučaju, drže se pravila 5/5/5 (maksimalno pet riječi po retku, pet redaka po slajdu i pet tekstuálnih slajdova u nizu). Vjerujem da je dostupnost interneta omogućila mnogim nastavnicima da posegnu za *online* materijalom, pa tako učenicima puštaju audiovizualni sadržaj kojim živopisnije predstavljaju svoje gradivo. Pričajući s novim nastavnicima koji su tek završili nastavničke smjerove na fakultetima, otkrio sam da su svi svjesni metoda poput aktivnog, iskustvenog i na učenika usmjerenog učenja. Možemo pretpostaviti kako sama svijest o kvalitetnim načinima podučavanja utječe s vremenom na vrijeme na nastavnike, pa oni primjenjuju bolje metode u praksi.

Ono što ne trebamo pretpostavljati jest napredak koji su donijeli e-dnev-

nici. Ne samo da roditelji mogu dobiti uvid u ocjene svoje djece, već i učenici mogu kod kuće zaviriti u njih. U moje vrijeme, mi učenici morali smo moliti razrednice da nam na satu razrednika dopuste da prolistamo dnevnik. Uz to, nailazili bismo na teško čitljive opaske iz kojih bismo jedva jedvice otkrili što je to određeni nastavnik „naškrabao“ o nama. Danas je sve vidljivo crno na bijelo, napisano u čitljivom digitalnom obliku.

Također, znate kakvog još horora nema? Onog nepravednog i tobobožnog sumičnog prozivanja iz dnevnika. Ljudi su općenito loši kad moraju imitirati nasumičnost, što se odražavalо i u školama. Ako ste bili te nesreće poput mene da vas prezime smještava otprilike na sredinu imenika, na vama kao da je svijetlila crvena laserska točkica: postojali su veliki izgledi da se prozove baš vas, što je potpuna suprotnost od onoga što želite postići nasumičnošću. Današnji e-dnevničci po tom pitanju omogućavaju neutralnu pravednost.

Naravno, sustav se i dalje kritizira jer je situacija daleka od savršene. Prostora za napredak je mnogo. U nastavnom planu nedostaju određeni predmeti koji bi pružili izravnu korist prosječnoj osobi i povisili društveno blagostanje, poput kritičkog promišljanja, financija, obvezne etike ili mentalnog zdravlja. Ocjene uzrokuju golem stres djeci.

Aktivno i iskustveno učenje i dalje uglavnom zamjenjuje na nastavnika usmjereni učenje, koje ide ruku pod ruku s „bankarskim“ modelom obrazovanja u kojem se učenike „bombardira“ znanjem bez većeg razumijevanja sadržaja (bankarskim ga je naslovio Paulo Freire, brazilski filozof i autor jednog od najvećih klasika obrazovne literature). Udžbenici su dobri, ali mogu biti još bolji i prilagođeniji djeci. Škole ne promiču dovoljno same načine učenja, poput Feynmanove metode ili Pommendor tehnike. Ipak, zapanjujuće je da uopće imamo ovakav školski sustav. Prisjetimo se samo koliko je ljudi tijekom desetljeća – ustvari, cijelih stoljeća – ulagalo cjeloživotni trud da naša djeca steknu ovakvo kvalitetno obrazovanje.

Uopće ne sumnjam u to da će danas-sutra imati još bolje obrazovanje. Ono evoluira, unaprjeđuje se postupno, metodom pokušaja i pogrješaka. Kako vrijeme odmiče, možemo očekivati da će se pozitivan trend nastaviti. To ne znači zapadanje u indiferentnost i pomirenje sa *statusom quo*, već nastavljanje s radom, rješavanje problema i predlaganje ideja.

MUKE U BJELOVARU

AKADEMIJIN ZAVOD BEZ VODITELJA I UPRAVITELJA

Postignuti i priznati rezultati rada Akademijina Zavoda u Bjelovaru obvezuju njegova osnivača i suosnivače da dogovorom što prije imenuju voditelja i upravitelja radi nastavka rada te znanstvene jedinice

Prije dvadeset godina, točnije 29. prosinca 2003. godine, Skupština Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti donijela je Odluku o osnivanju Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Bjelovaru. Odluka se temeljila na odgovarajućim inicijativama i potpori Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije koji su postali suosnivači Akademijina Zavoda u Bjelovaru te preuzeli financiranje najvećeg dijela troškova rada Zavoda.

Tijekom 2004. i do rujna 2005. godine stvarani su uvjeti za početak rada Zavoda u Bjelovaru te je on uspješno ostvarivao plan rada od rujna 2005. godine, dakle osamnaest godina u skladu s misijom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Upravitelj je u tom razdoblju, u pet mandata, bio prof. dr. sc. Vladimir Strugar, član suradnik. Međutim, na osobni zahtjev podnesen 16. listopada 2023. Uprava Akademije razriješila je Vladimira Strugara dužnosti upravitelja Zavoda s 1. siječnja 2024. godine. Prema tome, očekuje se da Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kao osnivač te Grad Bjelovar i Bjelovarsko-bilogorska županija kao suosnivači

imenjuju upravitelja Zavoda. Osim toga, Akademija treba imenovati voditelja Zavoda budući da je dosadašnji voditelj akademik Dragutin Feletar preminuo u lipnju 2023. godine. Prema trenutnom stanju Akademijin je Zavod u Bjelovaru kadrovski u nezavidnoj i neizvjesnoj situaciji pa se opravdano očekuju što skorija imenovanja u interesu kvalitetnog rada Zavoda i ostvarivanja plana rada u 2024. godini.

Što ostavlja Zavod u Bjelovaru uz svoju 20. godišnjicu rada? Organizirao je dvadeset skupova i objavio 281 članak (izlaganja) u znanstvenom časopisu *Radovi Zavoda u Bjelovaru*. Bio je suorganizator šest skupova s organizatorima u vlastitoj sredini, ali i drugim Akademijinim zavodima u Hrvatskoj (Varaždin, Osijek, Požega) te visokoškolskim institucijama (Filozofski fakultet i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). Zavod u Bjelovaru razvio je bogatu nakladničku djelatnost u kojoj prednjači objavljenih sedamnaest brojeva znanstvenog časopisa *Radovi Zavoda u Bjelovaru* na 4941 stranici, koji se referira u pet svjetskih baza te mrežnom portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa, Digitalnoj zbirci HAZU-a te Nacionalnoj

i sveučilišnoj knjižnici. Objavljeno je sedamnaest knjiga u ediciji *Posebna izdanja Zavoda u Bjelovaru* među kojima osobitu pozornost privlače monografije *Povijest Bjelovara*, *Povijest Grubišnog Polja*, *Povijest Daruvara*, *Iz povijesti zdravstva Bjelovara*, *Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.* i druge. Zavod je objavljivao knjige sažetaka sa skupova, prigodne tekstove o Zavodu te kataloge izložbi. Knjige u ediciji *Posebna izdanja* objavljene su na 4853 stranice. Ukupno je Zavod u nakladničkoj djelatnosti objavio 9794 stranice.

Aktivnost Zavoda bila je vidljiva i u organizaciji 27 javnih predavanja (osim na skupovima), književnih susreta i predstavljanju javnosti vlastitih izdanja, ali i izdanja drugih nakladnika. U umjetničkom području svoga djelovanja pripremio je 20 izložbi, posvetio se organiziraju i provedbi tradicionalne manifestacije posvećene akademiku i počasnom građaninu Bjelovara Edi Murtiću pod nazivom *Dani Ede Murtića u Velikoj Pisanici* od 2010. godine. Zavod se 2018. godine aktivno uključio u državnu manifestaciju *Kliofest*, festival povijesti.

Rad Zavoda bio je zapažen i nagrađen. Grad Bjelovar dodijelio je Zavodu

priznanje Zlatna plaketa *Grb Grada Bjelovara* (2011.), prof. dr. sc. Vladimiru Strugaru dodijeljeno je Javno priznanje počasnoga građanina Grada Bjelovara (2012.), dok je Bjelovarsko-bilogorska županija dodijelila prof. dr. sc. Slobodanu Kaštelu Javno priznanje Plaketa *Tihomir Trnski* te posmrtno isto takvo priznanje akademiku Ivi Padovanu (2016.), koji je kao predsjednik Akademije potpisao Odluku o osnivanju Zavoda 29. prosinca 2003. godine. Kao svojevrsnu podršku Gradu Bjelovaru, Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i radu Zavoda isezalo je Predsjedništvo Hrvatske akademije koje je 28. listopada 2009. godine održalo redovitu sjednicu u Bjelovaru (što je bila iznimka da se sjednica Predsjedništva održava izvan Zagreba).

Postignuti i priznati rezultati rada Akademijina Zavoda u Bjelovaru obvezuju njegova osnivača i suosnivače da dogovorom što prije imenuju voditelja i upravitelja radi nastavka rada te znanstvene jedinice koja postoji prvi put u dugogodišnjoj povijesti Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije.

V. S.

OSOBNI POGLED

O SAMOSTALNOSTI UČENIKA (ILITI KOLIKO SMO DALEKO OD NORDIJSKIH ZEMALJA)

Udanašnje vrijeme, kad smo pre puni dojmova koje su na nas ostavile razne reforme školstva, kad smo ciljeve zamijenili ishodima te u zadnji plan bacili neke vještine i sposobnosti (a u prvi plan stavili dobrobit učenika koja nikad nije bila prioritet nijednom prosvjetnom radniku), moram se zapitati kamo to idemo. Sarkazam je, naravno, očit.

Kao učiteljica s mnogo godina radnog staža, no sveje razrednica mojih divnih osmaša, pristupila sam svojoj prvoj razredničkoj generaciji kao „majka kvočka”, zaštitnički i s puno volje i elana, no moram priznati da to pomalo jenjava. Iako imam dobre učenike te razumne i suradljive roditelje, katkad se ipak javi neka pitanja i boljke za koje sam bila sigurna da smo ih već prerasli.

Današnja djeca u modernom informatičkom vremenu, digitalno pismenija i sposobnija od mene i većine svoga učiteljskog kadra (barem tako mislimo), znaju potražiti njima bitne informacije na internetu, znaju čavrljati i koristiti videopozive u (re)kreativne

svrhe, no edukativna dimenzija nam zapinje. Iako ja kao digitalni amater, ali i zaljubljenik u izradu digitalnih sadržaja, svojim učenicima pružam mnogo, moja stranica ima brojač posjeta te je vidljivo da učenici ne koriste sve dostupne izvore i materijale za učenje. I tu nalazim opravdanja – imaju druge prioritete, druge načine učenja...

Ipak, kad u osmom razredu moram odgovarati na mailove ili poruke roditelja koje upućuju na to na to da učenici ne šalju redovito zadaču i ne odgovaraju na poruke drugim učenicima, onda se „majka kvočka“ u meni aktivira na drugi način. Prvo se poteže pitanje da ih nisam dobro naučila i odgojila. A to su moji divni pilići! Drugo, poteže se pitanje razredne slike i volje za pomoći, a opet – to su moji divni pilići!

I kad već nabrušena, u inspirativnom žaru, posežem za tipkovnicom na mobitelu i odgovaram, impulzivna i brzopleta, zastajem i odlučujem provjeriti sve činjenice prije odgovora roditelju. I tako saznajem da je dijete pitalo dvije osobe iz razreda za zadaču (dvije od

njih dvadeset!) ili da dijete nije ni posegnulo za mobitelom i poslalo nekome upit nego se očekuje da razrednica to riješi.

I tu se opet aktivira „majka kvočka“ koja će ukoriti sve uključene u spor, upozoriti na komunikaciju, imenovati osobe zadužene za slanje i slikanje zadača i bilježnica do nekog novog zaborava i spora. Uz dosta negodovanja i gunđanja (s moje strane) to ćemo napraviti zbog dobrobiti naših učenika koji se oslanjaju na to. Oni očekuju da netko drugi odradi njihov posao, da netko drugi preuzme odgovornost i tako se vrtimo u krug. A već smo u osmom razredu. Dapače, u drugom polugodištu, (u)skoro u srednjoj školi.

Svi znamo da je staroga konja teško naučiti novim trikovima. Za nas učitelje možda je kasno, mi imamo urođen gen za pomoći, to je u opisu struke. No što se dogodilo roditeljima koji na svoje obveze često zaborave, a jako dobro znaju svoja prava i kako ih aktivirati. Što je s našom mladošću koja puna znanja treba ići prema tržištu

rada, educirana, odgojena i snalažljiva? Nekako smo tijekom mnogo godina zaštitničkog odgoja zaboravili na neke činjenice i u želji da im sve omogućimo i olakšamo, zakazali smo na području snalažljivosti. Iako se i tu pokazuje selektivnost – kad treba nešto smuljati ili prepisati nekako se i snađu, no kad treba razmislići i naći rješenje problema, tu zapinjemo. Ja od svoje odgovornosti ne bježim.

U idućoj generaciji, ako je bude, mijenjam „majku kvočku“ nekom drugom životinjom, ali mi kao cijelokupno društvo moramo promjeniti taj zaštitnički mentalitet i naučiti našu djecu snalažljivosti. Daleko smo od nordijskog sustava otvorenih vrtića, puštanja djece u šumu s nožićima i sjekiricama, no malim koracicama možemo daleko. Prvo ih treba naučiti reći – molim, kako pitati, zamoliti, snaći se, a onda i reći – hvala. Maleni koraci za samostalnost naše djece. Neprocjenjivo!

Andreja Vlahović Gabriša,
učiteljica engleskog jezika u
OŠ Milana Langa, Bregana

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA OKUPILA VIŠE OD 4000 UČENIKA

ZAGREBAČKI GIMNAZIJALCI DEBATIRALI NA NAJELITNIJEM SVJETSKOM SVEUČILIŠTU

Hrvatski učenici na Harvardu su pokazali odlične diplomatske vještine i kritičko mišljenje na prestižnoj međunarodnoj debatnoj konferenciji na kojoj se okupilo više od 4000 srednjoškolaca iz svih dijelova svijeta

Učenici zagrebačke Prve privatne gimnazije sudjelovali su na međunarodnoj konferenciji Harvard Model United Nations – najprestižnijoj svjetskoj simulacijskoj debati, u organizaciji studenata glasovitog Sveučilišta Harvard, koja se održala krajem siječnja u Bostonu.

Riječ je o godišnjoj debatnoj konferenciji 4000 učenika iz 60-ak zemalja koja se održava u Bostonu, SAD, a sudionici se uče izazovima međunarodnog pregovaranja i diplomacije, simulirajući rad Ujedinjenih naroda. Harvard pažljivo bira sudionike ove velike debate, a Prva privatna gimnazija jedina je škola iz Hrvatske i jedna od rijetkih iz cijele Europe koje imaju priliku redovito sudjelovati. PPG je prva škola koja je uvela nastavu govorništva prije 30 godina, od tada aktivno djeluju dvije debatne grupe, što je sigurno pridonijelo uspjesima učenika na MUN konferencijama, vjeruju u školi.

– Naši su se zastupnici mjesecima marljivo pripremali s mentoricama, profesoricama Dorom Ceceljom i Ines Popijač, učili su o radu Ujedinjenih naroda, pratili aktualne političke i kulturne medijske sadržaje, ali i proučavali povijesne krize i teme prijepora među zemljama. Jako smo ponosni na njih – često su se javljali za riječ na sjednicama odbora, bistro argumentirali svoje stavove te se borili da njihove ideje budu uvrštene u Završnu rezoluciju. Posebno smo ponosni jer je nekoliko naših delegata bilo u naružem izboru za glavnu nagradu unutar njihova odbora – izjavila je ravnateljica Maja Breitenfeld.

Teme o kojima su debatirali uključuju dječji rad, maloljetne nevjeste, implementaciju održivih rješenja u proizvodnju i distribuciju hrane, važnost ravno-pravnosti spolova na radnom mjestu, kako očuvati kulturu i tradiciju starosjedilačkih naroda, sukob u Zapadnoj Sahari, solarni geoinženjering, migracije zbog klimatskih promjena, Konferenciju u Bandungu 1945. (prethodnicu Pokreta nesvrstanih), industrijsku revoluciju i separatističku krizu u fiktivnom kraljevstvu te mnoge druge.

HMUN je (ove godine 71. put) ujedinio srednjoškolce kao globalne lidere koji debatiraju o gorućim pitanjima današnjice. Oni su suvereno debatirali i

oglušili se na svoje razlike, sve radi suradnje i ostvarivanja kompromisa kako bi svijet postao boljim mjestom. Upravo je zato tema ovogodišnje konferencije bila „Amplifying Unheard Voices“. Željeli su da se čuje glas onih koji su obično izostavljeni iz političkog diskursa. Studenti Harvara mlade su delegate potaknuli da izrade političke okvire za održivu i prosperitetnu budućnost za sve, a ne samo za one koji su privilegirani i glasniji.

– Vještine koje srednjoškolski delegati usvajaju tijekom ove konferencije uče ih kako diplomatski pristupiti bitnim globalnim pitanjima s kojima smo trenutno suočeni kao čovječanstvo ili koja su nekada bila aktualna. Zastupnici se uče pregovaranju, govorništvu, kritičkom mišljenju i timskom radu. Teme koje obrađuju u odborima pripremaju ih za izazove s kojima je naš planet suočen ili s kojima će se tek susresti, uključujući pandemije, klimatske promjene te mnoga politička pitanja i krize – objasnila je ravnateljica Breitenfeld.

– Između mnogobrojnih uzbudljivih zasjedanja odbora konferencije Harvard Model United Nations ulovili smo malo vremena i odlučili obići Boston. Posjetili smo kampuse Harvara i MIT-a odnosno Massachusetts Institute of Technology, zatim Museum of Fine Arts, jedan od najboljih muzeja na istočnoj obali, MIT muzej i interaktivni The Boston Tea Party Museum, muzej o Bostonskoj čajanci, jednom od najvažnijih događaja u ranijoj povijesti SAD-a. Vidjeli smo gdje svira Bostonski simfonijski orkestar, Berklee College of Music, kao i sjedište YMCA – opisala je profesorka PPG-a Dora Cecelja.

MATICA HRVATSKA PODUPIRE UČENJE HRVATSKOG JEZIKA KAO SAMOSTALNOG PREDMETA U INOZEMSTVU

ŠTAJERSKA KAO PRIMJER DRUGIMA

Usvjetlu donošenja Zakona o hrvatskom jeziku, koji je nakon dvogodišnje pripreme, na inicijativu Matice hrvatske 26. siječnja donesen u Hrvatskom saboru, veseli nas najava Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH da će austrijska pokrajina Štajerska od sljedeće akademске godine uvesti hrvatski jezik kao samostalan predmet nastave materinskoga jezika u svoj redovni školski sustav, priopćeno je iz Matice hrvatske.

„Ovo ulijeva nadu i uvjera nas da će sve institucije hrvatske države skrbiti o hrvatskom jeziku na sustavni način, od udruga građana poput Matice hrvatske do ministarstava i drugih. To je sadržano i u novo-uvuđenom Zakonu prema kojem se posebna skrb vodi o učenju i očuvanju hrvatskoga jezika i kulture među Hrvatima i njihovim potomcima koji žive izvan

Hrvatske te o promicanju hrvatskoga standardnog jezika u svijetu poticanjem njegova poučavanja na inozemnim obrazovnim ustanovama”, naveli su u priopćenju.

Kako dodaju, austrijska pokrajina Štajerska treba biti primjer i drugim pokrajinama i zemljama u Europi i svijetu u kojima se na slavističkim katedrama još nisu uspjeli izboriti za samostalno podučavanje hrvatskoga jezika, jednog od službenih jezika Europske unije. Pozivamo sve institucije da iskoriste svoj utjecaj te pomognu u ovom nastojanju da hrvatski jezik na svim mjestima dobije svoj zasluženi status.

Matica hrvatska to će svakako činiti i dalje kao što već 182 godine skrbi o hrvatskom jeziku, književnosti, kulturi i znanosti, poručuju iz Matice.

OBJAVLJEN JE POZIV
ZA PRIJAVE NA HRVATSKI
NACIONALNI PROGRAM
ZA NASTAVNIKE U CERN-u

POZIV NASTAVNICIMA FIZIKE: ISTRAŽITE ČUDESNI SVIJET ČESTICA I NUKLEARNE FIZIKE

Znanstvenici s Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) Sveučilišta u Splitu, Instituta Ruđer Bošković (IRB), Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (PMF) pozivaju nastavnike fizike da se pridruže Hrvatskom nacionalnom programu za nastavnike u CERN-u. Ovaj zanimljivi program održava se u Ženevi od 24. do 28. ožujka 2024. godine u sklopu programa za nastavnike koje već preko dva desetljeća provodi Europska organizacija za nuklearna istraživanja – CERN. Rok za prijavu otvoren je do 15. veljače 2024. godine.

CERN je najveći znanstveni institut na svijetu za proučavanje elementarnih čestica i nuklearne fizike i jako dobro razumije važnu ulogu nastavnika fizike u osnovnim i srednjim školama u obrazovanju budućih znanstvenika, inženjera i inovatora. Ti nastavnici svojim zaraznim entuzijazmom potiču zmatiželju i ohrabruju mlade za bavljenje istraživanjima, znanosti i inovacijama. Zbog toga svake godine CERN-ove programe za nastavnike pohađa nekoliko tisuća nastavnika iz Europe, ali i drugih dijelova svijeta.

“Osnovna ideja ovog programa je da nastavnici fizike provedu nekoliko dana u laboratoriju ispunjenih bogatim programom koji se sastoji od serije predavanja i laboratorijskih demonstracija iz fizike i tehnologije od strane znanstvenika iz njihove zemlje te posjete raznim laboratorijsima u CERN-u. Nakon završenog programa nastavnici dobiju nastavne materijale na svom jeziku, koje kasnije mogu koristiti u razredu”, objašnjava dekan PMF-a prof. dr. sc. Mirko Planinić, jedan od nacionalnih koordinatora programa te predstavnik RH u CERN-ovu finansijskom odboru.

“Svake godine, program privlači tisuće nastavnika iz cijele Europe, potičući ih da svojim entuzijazmom inspiriraju mlade umove. Uključivanje u ovaj program omogućava nastavnicima da se iz prve ruke upoznaju s najnovijim istraživanjima i tehnologijama, što značajno obogaćuje njihovu nastavu” navodi jedan od nacionalnih koordinatora programa dr. sc. Vuko Brigljević, voditelj Laboratorija za fiziku elementarnih čestica na IRB-u, te predstavnik RH u Vijeću CERN-a.

Da je riječ o atraktivnom programu potvrđuje i činjenica da se program uspješno održava do 2015. godine te je do sad obuhvatio brojne nastavnike iz svih krajeva Hrvatske. Ovogodišnji program odvija se uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja. (M. L./J. L.)

RAZMIŠLJANJE O TOME KAKVA NAM ŠKOLA TREBA

ČISTO SRCE – ČUVARI DJETINJSTVA

U pedagoškoj zbilji postoje i učitelji koji su usmjereni na rast i razvoj djece i mlađih. Oni se kritički odnose prema svemu i stalno razmišljaju o raznim boljim verzijama sebe. Takve su osobe pune ljubavi, entuzijastički prilaze rješavanju raznih problema i izazova te služe djeci i mlađima, a odgojno-obrazovni proces postane ugodan, poticajan te djeca ili učenici, zahvaljujući takvim osobama zavole aktivnosti ili nastavne predmete

PIŠE

doc. dr. sc. Anita Rončević,
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci

//////

Ova priča ne počinje riječima „Iza sedam mora i sedam gora živjeli su...“ već je radnja smještena u Hrvatskoj, ali i u svijetu. Svaka slučajnost nije svaka, a nije ni slučajna. Sve o čemu želim vlastite misli podijeliti s čitateljima jest nešto što je dio svakodnevice i univerzalna istina, kojoj mnogi mogu svjedočiti, a usporedbi nema jer je svaka odgojno-obrazovna situacija posebna, jedinstvena. Želja mi je ovim tekstom promicati kvalitetu rada s djecom i mlađima u našoj zemlji, jer u procesu intenzivnog rasta i razvoja njima je potrebno osigurati poticajno okruženje. Kao što sjemenki treba plodno tlo, voda, toplina i svjetlost, za cijeloviti razvoj djece i mlađih u punini njihovih potencijala potrebni su odgovorni i savjesni „vrtnari“ puni ljubavi, razumijevanja, suočavanja, ispravnih namjera i razvojnog djelovanja uopće.

LAKMUS-PAPIR ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA

Ako se žele izmjeriti vrijednosti nečega, trebaju postojati indikatori, tj. njihovi pokazatelji. Kako naći indikatore vrijednosti odgojno-obrazovnog sustava? Vrlo jednostavno. Ispitivanjem stavova svih sudionika odgojno-obrazovnog sustava. U ovom tekstu interpretirat ću gledišta učenika i studenata. Pri prvom susretu s novom generacijom studenata na Učiteljskom i studiju Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja imam običaj reći „tko od vas voli učiti, neka digne ruku“. Posljednjih godina u skupinama studenata od njih četrdesetak nema nijedne ruke u zraku. Ovakav lakkus-papir tako se crveni i pokazuje iznimno „zakiseljeno“ stanje. U budućnosti će biti nositelji odgojno-obrazovnih vrijednosti drugih generacija. Kako će ih prenositi ako ljubav prema učenju nije nastanjena u njihovim srcima?

Što to oni nose u srcu? Analizirajući njihove odgovore zaključujem da su u njihovim srcima tuga, bol, razočaranje, zastrašivanje, učenjivanje, nerazumiјevanje, hladnoća... Učitelji i nastavnici koji su djecu i mlade ranjavali imali su hladna srca, bili robovi vlastitog ega, kod

njih je bilo mnogo učenika koji su izvan škole plaćali instrukcije da bi mogli pratiti nastavu u školi, često bi prenosili osobne probleme na učenike, imali bi upitne kriterije ocjenjivanja, čak bi prijetili ocjenama, izgubili bi autoritet ili ga prisilno uspostavljeni. Pri poučavanju bi gubili smisao i imali bi nejasne ishode, imali bi „miljenike“ u razredu dok bi ostali „stradavali“, nastava je na formalno-deklarativnoj razini sadržajnog tipa, ispitnim situacijama ne prikazuju se realne ocjene, već su bile stereotipne i kažnjavajuće... Ovakvih problema bilo je i davno u prošlosti, ali se sad potenciraju u suglasju sa sve oštrijom duhovnom stvarnošću.

GENIJALCI POSTAJU NEUSPJEŠNI

Slična sam iskustva imala godinama i u Novigradskom proljeću – gdje sam radila s darovitim učenicima iz raznih krajeva Hrvatske. Tijekom sedmognavnog druženja darovita djeca bila su udivljene u raznim područjima

stvaralaštva u kojima su sudjelovala. Dio njih „provalio“ se u školi s trojkom, u nekim slučajevima djeca koja su bila državni pravci u školi su iz tih područja znali dobivati i dvojke. Takva djeca uočavaju razne barijere odraslih, često imaju oštriju duhovni vid, mire se s postojećom stvarnošću jer na nju ne mogu utjecati pa gube volju za vlastitim rastom, koji pojedini edukatori ne potiču. U prilog tome ide i činjenica da u nastavi, osim učitelja/nastavnika postoje i asistenti koji su podrška učenicima s teškoćama da mogu pratiti rad. Iz perspektive poštivanja individualnih mogućnosti djece i mlađih nameće se pitanje zašto talentirana i darovita djeca nemaju asistente u nastavi.

Jan Amos Komenski navodi termin duhovno silovanje. Odnosi se na aktivnosti koje nisu u suglasju s dječjim razvojnim mogućnostima. To kod djece izaziva nelagodu, loš osjećaj, razne psihosomatske bolesti i druge implikacije. Naš obiteljski liječnik znao je reći – kad djeca imaju najveći pritisak u školi, u

obliku ispitnih groznica, tad je u porastu i broj posjeta liječniku.

Prirodno je da svako dijete želi biti uspješno. A da bi bilo uspješno u obitelji, u odgojno-obrazovnom sustavu, u raznim drugim životnim situacijama, potrebno je stimulirajuće okružje. Temelj razumijevanja uzroka i posljedica dječjeg ponašanja, učenja i napredovanja jest poznavanje dječjeg cijelovitog razvoja, djetetovih individualnih sklonosti i potreba.

PRIČA O BAKI I ŠARANU

Priča o baki i šaranu svoje utemeljenje ima u doživljenom kontekstu koji se dalje prenosi. Naime, žena je u pećnici pekla šarana. Prethodno mu je odrezala rep, a sve je to gledala njezina kći. Kada se kći udala i postala domaćica, svaki bi put odrezala šaranu rep, a to je promatrала njezina kći, koja ju je jednog dana pitala zašto svaki put šaranu odreže rep. Majka joj je rekla da ne zna. „To sam vidjela kod tvoje bake.“ Onda je unuka pitala baku zašto je potrebno svaki put

odrezati šaranu rep prije pečenja. Baka se nasmljala i rekla da je to samo ako je šaran toliko velik da ne stane u pekač.

Ova priča izravna je povratna informacija o tome što se događa u slijepom usvajaju postaje datosti u generacijskom prijenosu. Isto se događa u odgoju i obrazovanju. Dok se ne razlučuje ispravnost odgojno-obrazovnog prijenosa i ne postavlja pitanje primjerice „zašto radim to što radim“ ili zašto se nešto radilo upravo tako i je li se moglo raditi drugačije, teško se može stvarati uvid u ispravnost djelovanja. Slijepim vjerovanjem nečijem autoritetu isključuje se mogućnost preispitivanja, već se automatizmom naslijeđeni obrasci djelovanja primjenjuju dalje.

KAD RAZVOJNO DJELOVANJE „NADVLADA“ TRADICIJU

Kad razvojno djelovanje „nadvlada“ tradiciju, osloboди se tsunami postignuća. Nema više zidina, barijera, već eksplozija ljubavi. Istodobno u pedagoškoj zbilji postoje i učitelji koji su usmjereni na rast i razvoj djece i mladih. Oni se kritički odnose prema svemu i stalno razmišljaju o raznim boljim verzijama sebe. Takve su osobe pune ljubavi, entuzijastički prilaze rješavanju raznih problema i izazova te služe djeци i mladima, a odgojno-obrazovni proces postane ugodan, poticajan te djeca ili učenici, zahvaljujući takvim osobama zavole aktivnosti ili nastavne predmete.

Prošle godine imala sam priliku nazočiti informativnom sastanku djece i njihovih roditelja s voditeljicama jednog odgojno-obrazovnog modela školovanja od kuće. Bila sam oduševljena govorom jednoga 16-godišnjeg mladića (iz jedne europske države) koji nije htio ići u klasičnu školu jer nije mogao ostvariti sebe u punini svojeg potencijala. Na njegovo uporno inzistiranje roditelji su ga ispisali iz srednje škole. Rekao je da je tri tjedna samo igrao videoigre, odlazio na WC i do kuhinje. Onda je shvatio da mu to ne može biti budućnost. Sjeo je za stol, ispisao dvije stranice raznih aktivnosti i sadržaja što ga zanima i što bi želio učiti. Tada sam shvatila predivnu dobrobit nekonvencionalnih oblika odgoja i obrazovanja gdje sadržaje kreiraju mladi kojima su takvi oblici namijenjeni. Fleksibilnošću prilagođenom individualnim sklonostima poništio se imperativ *moraš ovo, moraš ono, moraš ovako, moraš isto kao drugi...*

Kad razvojno djelovanje „nadvlada“ tradiciju, onda postoji pluralizam odgoja i obrazovanja. Tada se potiču i nekonvencionalni oblici odgoja i obrazovanja, svi oni koji nisu javne škole. Predivno je omogućiti odgoj i obrazovanje svakome po izboru.

RIPLEYU ODGOJNO-OBRAZOVNOM STRATEŠKOM DJELOVANJU

Ripley je kratica za *risk play* ili rizične igre u odgojno-obrazovnim aktivnostima. Djeca kojima je dano da se igraju rizičnih igara u odrasloj su dobi sposobnija za život. Postoji uzrečica: tko ne riskira, ne profitira. Svaka osoba ima u sebi potencijal biti kreativnom. Kreativne osobe su znatiželjne i vole istraživati. Pri tome spretno koriste i konvergenciju i divergenciju. Pravi im je izazov ne biti konformist odnosno vole raditi ono što drugi ne rade pa tako i odvažiti se za nešto novo i drukčije. Stoga ne čudi činjenica ako dijete: nalazi drugačiji algoritam izračuna matematičkih zadataka od pokazanog, na neočekivan način interpretira likovno

KAO ŠTO SJEMENKI TREBA PLODNO TLO, VODA, TOPLINA I SVJETLOST, ZA CJELOVITI RAZVOJ DJECE I MLADIH U PUNINI NJIHOVIH POTENCIJALA POTREBNI SU ODGOVORNI I SAVJESNI „VRTLARI“ PUNI LJUBAVI, RAZUMIJEVANJA, SUOSJEĆANJA, ISPRAVNIH NAMJERA I RAZVOJNOG DJELOVANJA UOPĆE

ili glazbeno rješenje, stvara slobodne plesne strukture, odstupa od očekivanih rješenja, navodi neobične ideje i slično. Takva djeca žive autonomnost, autentičnost vlastitih postignuća, ne trpe uniformnost, stereotipe ni jednoobrazno mišljenje i djelovanje. Tu se pružaju razne mogućnosti promišljanja kako poticati uspjeh djece i mladih u edukativnoj vertikali. S takvim epistemološkim promišljanjem i u sintezi s poznavanjem cjelevitog razvoja onih kojima je odgoj i obrazovanje namijenjen, stvaraju se nove, kvalitetne odgojno-obrazovne strategije, čime se u konačnici dobivaju rezultati kojima su zadovoljni svi: djeca, mlati, njihovi roditelji, odgojitelji, učitelji i nastavnici. Sve su to razlozi za fleksibilno definiranje kriterija ocjenjivanja, koji će biti prilagođeni potrebama učenika.

Kao gost sveučilišni nastavnik na stranim sveučilištima, imala sam priliku spoznavati iskustva odgojno-obrazovnog rada u drugim državama. Hrvatska je uvijek imala identitet dobrog odgojno-obrazovnog sustava. U jednom je trenutku trava počela biti zelenija u susjednim dvorištima. Sva sreća da se sada pojedine vrijednosti izvlače iz naftalina, ali se ne može generalizirati nešto što ne ovisi samo o trendu, već i različitim naklonostima edukatora. U našoj zemlji prošli smo nekoliko reformi u području odgoja i obrazovanja. One su sadržajnog tipa. To se očituje i u nacionalnim ispitima učenika nakon završene srednje škole. Sindromom Juditina prstena vidljivo je

mjerenje kognitivnih sposobnosti. Cjelokupna nastava je usmjerena stjecanju kompetencija, a nacionalni ispitni mjere samo jednu dimenziju kompetencije – znanje.

Potrebama djece i mladih danas ističe se važnost holističkog razvoja i nužnost personalne reforme. Svjedočim povremeno raznim situacijama gubitka autoriteta odraslih ili njegovo prisilno uspostavljanje, emocionalnim ispadima pred djecom ili učenicima, pedagoškoj inverziji i slično. Kada je pozornost usmjerena na kompetencije i kvalitete osobe koja vodi odgojno-obrazovni proces, na način učinkovitosti ishoda ospozobljavanja i usavršavanja, onda se drukčije reguliraju svi odnosi: ja prema sebi, dijete i djeca, odrasli i djeca, odrasli s odraslima... Treba izraziti priznanje onima koji tako rade od profesionalnog početka u svojim odgojno-obrazovnim praksama, kao i onima koji su smogli snagu prezlati transfer loših i neprimjerenih odgojno-obrazovnih obrazaca koji su im bili nametnuti. Takve su osobe čuvari djetinjstva, jer poštuju osobnost djece i mladih.

SURADNJA I MEĐUNARODNA EDUKACIJA

U namjeri suradnje sa svima koji rade u vrtićima, osnovnim i srednjim školama te visokoškolskoj nastavi, osmišljena je međunarodna edukacija „Čisto srce – čuvari djetinjstva“. Upravo se provodi edukacija u Hrvatskoj, Slovačkoj i Švicarskoj. Povratne informacije polaznika (98 posto) pozitivne su i u njima se ističe važnost drukčijeg pristupa od svega postojećeg što se nije učilo u regularnim programima i što bi trebao biti temelj rada s djecom i mladima. Naime, ospozobljavanje za (samo)regulacijska ponašanja u području duhovne higijene, po njihovu mišljenju, temelj je rada. Polaznici uviđaju problem vrlo slikovito: kad imаш npr. virusnu bolest, ne ideš raditi jer se osjećaš loše te da ne bi zarazio djecu, mlađe i svoje suradnike. Problem nastaje kad si „zaražene duše ili zaraženog duha“ i osjećaš se loše, a ideš raditi. Ne postoji osoba koja ima problem duše ili duha, a koja će biti netoksična za svoju okolinu! Upravo je to uzrok većine problema u odgojno-obrazovnom sustavu.

Ovakvi treninzi potrebni su svima i traju doživotno tim više jer se radi s osobama u odrastanju. Samo jedna kriva misao, još gore, izrečena rečenica ili neprimjereni djelo, dovoljno je da se „ubije ptica rugalica“ (čitatj: nevina žrtva) gdje djeca i mlati mogu snositi posljedice čak i do kraja života! Stoga je potrebno i slogan „pedagogija je društvo znanja“ nužno promijeniti u „pedagogija je društvo savjesti i odgovornosti“, jer mogu imati spoznaju o nečemu, a da istodobno i dalje nemam odgovornost, ni savjest, kako prema sebi, tako ni prema drugima. Osim toga, jako je bitno znati svrhu postojanja, jer ako se život temelji na općem nezadovoljstvu, treba preispitati jesam li prava osoba, u pravo vrijeme, na pravom mjestu. To se lako može uočiti po učincima rada, najčešće po tome koliko su zadovoljna i uspješna djeca i mlati koji su mi povjereni u svakodnevnom radu? Upravo iz navedenih razloga, agresija se pojavila u Hrvatskoj, na što je prije desetak godina usmjeravao pozornost i danski psiholog Jesper Juul.

Ako odrasli ne služe djeci i mladima, ne uočavaju i ne pomažu u rješavanju njihovih problema, ne daju svoju podršku, djeca i mlati prepusteni su stihiji i nastroje sami, na svoje načine, rješavati iste. To može biti čak i pogubno, a neki put se posljedice ne mogu sanirati, jer su štete nastale doživotno. Nakon toga više nema mjesta za ping-pong (čuđenja, osude, razočarenja, prebacivanja krivnje, etiketiranja).

Otvoreni smo za suradnju i namjera nam je okupiti progresivnu skupinu ljudi u pluralizmu odgojno-obrazovnog sustava, gdje će biti mogućnosti razmjene iskustava rada u suglasju sa stoljećem u kojem živimo. Treba djelovati više preventivno, a manje kurativno, jer se s djecom i na djeci ne smije eksperimentirati! Jedina prihvatljiva i normalna stvarnost je ona u kojoj svi sudionici u sofisticiranim odnosima uče jedni od drugih, zajedno rastu u poniznosti i razvijaju se prema sreći, zadovoljstvu i uspjesima. Gdje se potiče čistoća srca, tu se djetinjstvo i mlatalaštvo njeguju i čuvaju.

Završit će misli uzrečicom moga po-kognog prijatelja Jože Prudeusa: „Učitelj/nastavnik/odgojitelj koji se ne smije, ne smije među djecu!“

ISKUSTVA NAKON POLUGODIŠNJE PRAKTICIRANJA CJELODNEVNE ŠKOLE

ŠKOLA JE POSTALA MJESTO UGODE I UČENICIMA I UČITELJIMA

Nakon početnih otpora u mnogim zbornicama, nakon burnih prosvjeda i negodovanja roditelja koji se nisu mogli pomiriti s time da će im škola oduzeti dijete i znatno narušiti obiteljski život, tijekom prvog polugodišta strasti su se primirile, a mnoge stvari „legle“ na svoje mjesto pa sad, za divno čudo, roditelji zadovoljno trljaju ruke jer njihova djeca imaju i besplatne obroke i udžbenike, a škola im u neznatno produženom radnom danu omogućava i nudi niz drugih pogodnosti – od potpomognutog i obogaćenog učenja, brojnih izvannastavnih aktivnosti do onih izvanškolskih koje su do sada roditelji morali plaćati – i sve to besplatno. Tražiti više od toga bilo bi pretjerano, a prigovarati svemu tome – pomalo nepristojno

NAPISAO
Marijan Šimeg

|||||

Za 68 matičnih osnovnih škola i njihovih 115 područnih škola od rujna je krenulo novo razdoblje. Ušle su te škole u Eksperimentalni program „Osnovna škola kao cijelodnevna škola: Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“ i time zakoračile u za mnoge od njih nepoznato područje. Nepoznato do trenutka kad su njihovi ravnatelji, učitelji i stručni suradnici dobro proučili pripadajuće dokumente, svaldali sve one zagonetke skrivene iz skraćenica A1, A2, B1, B2, usvojili novu terminologiju i zagazili u još neistražene vode eksperimentalnog programa.

„Važna je prednost cijelodnevne škole njezina fleksibilnost i znatno veća sloboda učiteljima i školama“ – rečenica je koju su im iz Ministarstva znanosti i obrazovanja najčešće ponavljali kao mantru. Ipak, bilo je i nedoumica, a u raspravama kako prosvjetnih djelatnika tako i roditelja djece koja pohađaju spomenute eksperimentalne škole, prevladavao je strah i skepsa zbog prilično banalnog pitanja – do koliko će sati djeca morati obvezno boraviti u školi? Pritom su roditelji katastrofично najavljavali kako će im cijelodnevna škola oduzeti dijete, kako će trpjeti njihov obiteljski život, kako će valjda atrofirati i odgojna funkcija obitelji, koja, ruku na srce ni prije početka eksperimenta nije bila bog zna kako razvijena, ma koliko si roditelji laskali o tome.

Koliku slobodu odlučivanja dobivaju škole uključene u projekt Cijelodnevne škole? Koliko truda trebaju uložiti kolektivi da bi sebi, a potom i učenicima i roditeljima dokazali kako nova struktura obrazovnog tjedna za koju su se odlučili doista ima smisla te da zbog nje raste

Blagovaonica u OŠ August Šenoa

kvaliteta rada s djecom? Koliko će se, prije svih, ravnatelji pokazati vještima u pametnom ulaganju dobivenog novca, koji nije zanemariv i kreće se u rasponu od 150 tisuća do nešto više od 500 tisuća eura? Nova kuhinja, blagovaonica, didaktička oprema, klimatizacijski uređaji ili vozilo za dostavu hrane? Ili prije preuređenje postojećih učionica, uređenje vanjskih učionica i vanjskih sportskih terena, novi parketi, energetska obnova fasade, a usporedno sa svime time i

široka paleta različitih izvannastavnih i izvanškolskih programa ponuđenih osnovcima kako bi ih se uistinu privoljelo za dulji boravak unutar školskih zgrada?

I kako sve to funkcioniira nakon održanog prvog polugodišta? Najbolje je posjetiti škole i razgovorati s djelatnicima. Upravo zato posjetili smo dvije gradske i jednu ruralnu školu da iz prve ruke čujemo kako cijelodnevna škola izgleda uživo, u praksi. Da čujemo što

je djelatnike motiviralo da se uključe u eksperiment, jesu li zadovoljni, kako na sve to gledaju učenici i njihovi roditelji.

NEUOBIČAJENO DOBRI UVJETI ZA RAD

Osječka Osnovna škola August Šenoa gradska je, ali relativno mala s dvjestotinjak učenika u 12 razrednih odjela i 44 zaposlena. No, škola već godinama, kako nam objašnjava ravnatelj Vedran Čerina, radi u jednoj smjeni i imala je i prostorne i sve druge preduvjete za uključivanje u eksperiment.

– Iznenadili su me podatci iz međunarodnih obrazovnih ispitivanja i istraživanja koji godinama govore da su naši učenici ispodprosječni u postignućima u svim vrstama pismenosti. Osim toga naši učenici najmanje vremena provode u školi u odnosu na sve ostale europske države. I činilo mi se da bismo kroz eksperiment mogli promijeniti nešto nabolje. Naravno da nema jamstva za uspjeh, ali želimo pokušati, mijenjati stvari, metode poučavanja i rada s djecom.

Više smo puta raspravljali o tome na učiteljskom vijeću i većina učitelja bila je za to da se prijavimo u eksperiment. Jednako su razmišljali i roditelji i iako nijedno od tih stajališta nije bilo uvjet za prijavu, nismo htjeli ići u eksperiment bez potpore učitelja i roditelja – objašnjava ravnatelj Čerina te priznaje da učenici doista provode više vremena u školi.

– Pojačana je satnica hrvatskog jezika i matematike, a kurikulumi su ostali isti pa imaju više vremena za ponavljanje, provjeru znanja, vježbanje, produbljivanje. A četiri je godine dovoljno vremena da isprobavamo, provjeravamo učinkovitost određenih metoda i postupaka, da drukčije organiziramo nastavu pa i da eliminiramo iz svakodnevnog rada sve ono što smatramo nedovoljno dobitim. Održavanje statusa quo za nas je najmanje prihvatljivo i radije idemo u

eksperiment pa čemo i sami sudjelovati u promjenama.

Sad učenicima možemo osigurati i potpomognuto učenje i brojne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u okviru redovnog radnog dana i, što je najvažnije, ništa od toga roditelji ne moraju platiti. Učenici imaju i osiguranu prehranu u školi i mislim da je ovo doista velik napredak. Nitko učenike nije oteo njihovim roditeljima, jer je razredna nastava u projektu najkasnije do 14.30, a predmetna do 16.30 sati pa do tada imaju i redovnu nastavu, organizirano učenje, odmor, obroke, izvannastavne aktivnosti. I koliko čujem od roditelja, oni imaju samo pohvale za novi način rada, a i učitelji su zadovoljni. Izvannastavne aktivnosti imali smo od rujna, a s izvanškolskim smo krenuli od drugog polugodišta. Za razrednu nastavu imamo mentalnu aritmetiku, borilačku vještina krav magu, školu odbojke, univerzalnu sportsku školu, likovnu akademiju, STEM program i to nam izvode vanjski suradnici, udruge, sportska društva. Za predmetnu nastavu imamo krav magu, španjolski jezik, STEM program. I

Čak oko 120 djece uključit će se i u B2 aktivnosti. I sve to traje do 17 sati, ali dio učenika poslije nastave će otići kući i vratiti se na dodatne aktivnosti. Nudimo im tri STEM i tri sportske aktivnosti, pretpostavljajući da će interes učenika biti još veći. Imamo 42 B1 aktivnosti koje izvode naši učitelji i još šest u B2 programima. I to je doista jako teško uskladiti i rasporediti da se zadovolji interes svih učenika.

A kad je riječ o obogaćenom i potpomognutom učenju mislimo da bi trebalo prepustiti roditeljima da odluče hoće li njihovo dijete pohađati te sate jer vjerujemo da bi i na te A2 programe dolazili motivirani učenici koji doista žele raditi, a ne da dolaze svi zato jer moraju - kaže ravnatelj Jukić.

Pedagoginja Biljana Nikšić dodaje da nije dobro to što je ograničen broj učenika u A2 izbornom dijelu, odnosno u dopunskim programima gdje je do osmoro učenika, jer ako se želi pomoći učenicima onda ih mora biti i manje od osam u grupi kako bi im se što kvalitetnije pomoglo. Ako je bilo manje od osmoro zainteresiranih, moralо se ugasiti grupe.

- Bolje je da roditelj odluči o tome i tako preuzima odgovornost nego da dijete boravi na A2 satima i da ometa druge, da ne sudjeluje. Neka piše zadaće i neka održuje svoje obveze kod kuće. I bila bih za to da se učenicima ponude ne samo dodatni rad iz školskih predmeta nego i različite aktivnosti kroz koje se razvija socijalizacija, komunikacija među učenicima, da im se ponude neki odgojni sadržaji, životno važni, planiranje, izviđači, boravak u prirodi, ekologija, a ne čisto knjiško znanje. I doista je lijepo vidjeti da unatoč svim strahovima i negativnim stavovima koji su bili u početku prisutni i kod roditelja i kod djece učenici drukčije reagiraju na školu, da gotovo polovina njih rado ostaje u školi i nakon što su im završile sve obveze, jer se ugodno osjećaju u školskom okružju. Krasno je i to što svi djelatnici imaju dodatak na plaću kao nagradu za sudjelovanje u eksperimentu, ali pitanje je kako će taj dio biti reguliran ako 2027. godine sve škole priđu na cijelodnevni rad. Hoće li za povećani opseg poslova svi dobiti dodatke kakve mi dobivamo ili će za istu plaću raditi znatno više - pita se pedagoginja Nikšić.

Učiteljica razredne nastave Zehra Delić vodi drugi razred i kaže da joj je novost povećanje satnice hrvatskog jezika i matematike, malo povećanje glazbene i likovne kulture.

- U zaduženju imam i potpomognuto učenje i to je najveća novost, gdje radim s učenicima potporu ili nadogradnju. Imam dosta dobar razred pa onda ne trebaju potporu, ali radimo projekte i neke njima zanimljive stvari, poput istraživanja. Bojali smo se kako će to izgledati jer se to održava u poslijepodnevnim satima, kad su već i umorni, ali to je drukčiji pristup tako da ih ne opterećuje toliko i baš su zainteresirani i zadovoljni. Vrijeme koje naši učenici provedu u školi nije se znatno promjenilo, jer su gotovo svi bili u produženom boravku do 16 sati. I nisu imali toliko aktivnosti jer je s njima bila jedna učiteljica, a sad imaju ponudu od dvadesetak aktivnosti i programa koje mogu prema vlastitom interesu izabrati pa ostaju u školi do najkasnije 15.20 sati. Kad su roditelji vidjeli što im sve nudimo, nisu mogli vjerovati, a nudimo u B1 velik broj sportskih aktivnosti, znanstvene, STEM, kreativne radionice - dramske, novinarske, plesne - prema onome što

OŠ Mladost

Imamo više vremena pa svima stignem pregledati radove, porazgovarati, posvetiti se svakom učeniku, a to prije nisam mogla. I sve zadatke koje im dajem ne doživljavaju kao zadaću nego kao nešto što se treba napraviti u školi. Slobodniji su, pitaju me, razgovaramo, međusobno se više druže

Ljiljana Opančar

im učiteljice mogu pružiti. Toga do sada nije bilo u tolikom opsegu, pa ni toliko da učenik svakoga dana može izabrati neku novu aktivnost. I to sve mogu odraditi u okviru svog radnog vremena. Nema više one priče o otimanju djece iz obitelji, jer roditelji su barem do 16 sati na poslu pa vide da im je dijete u sigurnom okružju i da se bavi vrijednim aktivnostima. Naš je posao da tijekom četiri godine sve dobro propitamo, isprobamo i da se među roditeljima stekne uvid i povjerenje prema nama i da konačno shvate da škola radi u interesu njihove djece. A klinci točno razumiju što je recimo A2, da mogu tražiti pomoć, da nas mogu pitati, da

je to vrijeme za učenje i ponavljanje, za razgovor. Nemamo domaće zadaće, jer sve zadaće napravimo u školi. Kod kuće mogu neke male projekte raditi, ali to uvijek unaprijed dogovorimo i za to imaju puno više vremena. I na ispitima iz matematike vidim da im je postignuće otprilike jednakako kao prošle godine kad su doma jako puno vježbali. Znači, sve se može svladati, nadoknaditi i naučiti u školi. Zadovoljna sam ovakvim načinom rada jer smo puno zajedno, sve zajedno radimo, imamo vrijeme za druženje i upoznavanje, za razgovor i nikamo ne moramo juriti. Škola mora biti mjesto ugode i mislim da ona to sada doista jest. U školu svi trebamo i dolaziti i iz nje odlaziti nasmijani - smatra učiteljica Zehra Delić.

Velik broj programa u A2 i B1 problem je i u izradi rasporeda sati. To najbolje zna

profesorica engleskog jezika Vlasta Živković, koja kaže kako joj je kao satničaru bilo iznimno teško raditi raspored sati jer je znatno povećanje sati svim razredima pa treba naći prostor, uskladiti sve učitelje, uglaviti novi predmet Svijet i ja, koji se preklapa s Vjeronom. Novi su učitelji iz Tjelesne i zdravstvene kulture.

- Uvijek je pitanje treba li učenicima spojiti i klasičnu nastavu i još njemački i informatiku pa da imaju osam ili devet sati nastave u komadu ili to razdvojiti, da odu kući pa da se vrati i odrade sve do oko 18 sati. Mislim da su učenici preopterećeni satnicom redovne nastave pa još i satima iz A2 programa.

Kad je riječ o engleskom jeziku koji predajem u razrednoj nastavi, meni naj-

Praktične vještine

više nedostaje zadaća koju sad održujemo u školi, a mislim da bi učenici trebali i kod kuće vježbati da zadrže kontinuitet učenja stranog jezika pogotovo u početnom razdoblju. Inače je satnica učitelja prevelika i ne mogu pružiti svim učenicima ono što bi trebalo, posebno mislim na A2 programe potpomognutog i obogaćenog učenja. Velika smo škola i teško je to organizirati. Bilo bi idealno da učenici svaki tjedan dobiju drugog učitelja. Recimo, imamo četiri šesta razreda i kad se prirodoslovje treba dati na A2 razini, kolegica ne može svim višim razredima pružiti ono što bi trebalo jer fizički ne stiže. Naravno, imamo četiri godine da isprobavamo i izbrisimo mnoge stvari koje nam sad malo zapinju - smatra učiteljica Vlasta Živković.

KVALITETAN RAD I PRIJE ULASKA U EKSPERIMENT

Posjetili smo i malu ruralnu Osnovnu školu Podturen u istoimenom mjestuštu petnaestak kilometara udaljenom od Čakovca, blizu tromjeđe s Mađarskom i Slovenijom. Jest da je u kutu i nikome na putu, ali to je škola koja čvrsto stoji na nogama i, kako kaže ravnateljica Marijana Cerovec, godinama je usmjereni na optimalizaciju nastavnog procesa, kvalitetno opremljena, s dobrim učiteljskim ansamblom zavidne razine kompetencija.

- U školi se provode brojni projekti i dodatni programi za integraciju učenika s rubnim socioekonomskim statusom kao što su RO-KO kotač koji povezuje ljudi kojim su se promicale jednake mogućnosti u pristupu obrazovanju za skupine u nepovoljnijem položaju, Erasmus+ projekt Way back to school čija je glavna tema rano oduštevanje od škole, program predškole za romsku djecu dvije godine pred školu, produženi boravak za romsku djecu, Model C - jezik romske nacionalne manjine, ali i e-Twinning projekti Volim svoj kraj - hrvatski zavičaj, Svi su dani matematički, Glagoljam, Uhvat ritam, UNICEF-ovi projekti, projekti u suradnji s lokalnim udrugama, poticanje razvoja juda, ženskog nogometnog, košarka, odbojke, šaha... Njihovom provedbom nastojimo smanjiti obrazovne razlike učenika uvjetovane različitim obiteljskim i socijalnim prilikama te pružiti svakom učeniku jednake mogućnosti u pogledu školovanja već od pete godine života.

U školi se nudi lepeza izvannastavnih aktivnosti za učenike kroz koje oni mogu obogatiti svoje znanje i sposobnosti. U školi se ističu sportske sekcije, tehničke grupe, glumačke družine koje rade na hrvatskom i one koje rade na njemačkom jeziku, robotika, ekološke grupe, prometna grupa, zbor i solo pjevači, likovne i umjetničke skupine, grupa koja njeguje međimursku tradiciju. Učenici postižu sjajne rezultate te su se tako u prošloj školskoj godini plasirali na županijska natjecanja iz 12 predmeta te ostvarili visoka postignuća, a na državno natjecanje sa županijskim prvcima plasirali smo se iz fizike i tehničke kulture te ekipa ženskog futsala. Uz redovitu nastavu, sudjelovanjem na natjecanjima, natjecajima i projektima pokazujemo da je nastavni kadar motiviran, vrlo aktivan i uspješan na raznovrsnim područjima te teži pronalaženju i ostvarivanju punog potencijala učenika u područjima koja ih zanimaju - ponosno ističe ravnateljica Cerovec te naglašava kako je vizija škole međusobnom suradnjom učitelja,

učenika i njihovih roditelja stvarati empatične, tolerantne, uspješne te sretne pojedince, kao i stvaranje uvjeta za kvalitetno poučavanje učenika te korištenje suvremenih metoda i strategija rada kojima će provođenjem različitih projekata i aktivnosti djelovati poticajno na cijelokupan razvoj svojih učenika.

- Budući da skoro četvrtina naših učenika stiže iz socijalno deprivirajuće sredine, na nama je dodatna zadaća pružanja podrške u školovanju u obliku nadoknađivanja postojećih nedostataka i pomaganja u vertikalnoj prohodnosti kroz odgojno-obrazovni sustav. Provedbom programa predškole učenike romske nacionalne manjine pripremamo za osnovno obrazovanje i učimo temeljnim životnim vještinama, a produženim boravkom koji je također namijenjen učenicima nižih razreda romske nacionalne manjine pruža se dodatna pomoć i podrška u ostvarivanju ciljeva osnovnoškolskog obrazovanja. Uz pomoć uspješnog svladavanja gradiva i samostvarenja postiže se jednakost odgojno-obrazovnih šansi, a s obvezom polaženja osnovne škole sprječava se njihovo odgojno-obrazovno diskriminiranje i društveno marginaliziranje te se tako ostvaruje vrlo važna pretpostavka za ulazak u svijet rada.

- Sudjelovanjem u četverogodišnjoj eksperimentalnoj provedbi Cjelodnevne škole dobili smo

404 500 eura i to je velik iznos. U matičnoj školi i trima područnjima imamo 314 učenika. U matičnoj školi imamo šest razrednih odjela u razrednoj i devet u predmetnoj nastavi. Dobivenim novcem imamo priliku nastaviti proces opremanja školskih prostora prikladnim namještajem za dnevni boravak učenika, nabaviti IK tehnologiju, proširiti i uređiti blagovaonicu, opremiti kuhinju potrebnim aparatom, ekipirati stručni tim suradnika odnosno zaposliti socijalnog pedagoga i psihologa, ostvariti edukacije učitelja, osigurati minibus ili kombi za prijevoz učenika te tako stvoriti pretpostavke za ostvarenje suvremene organizacije rada. Puno nam vremena oduzima javna nabava i tek ćemo sada realizirati neke stavke.

Cilj nam je poboljšati obrazovna postignuća učenika, smanjiti ili u potpunosti ukinuti potrebu instrukcija koje plaćaju roditelji, oslobođiti roditelje učenja s djecom ili pisanja domaćih zadaća, potaknuti kod učenika stjecanje praktičnih vještina potrebnih za život, a ostvarenje učiteljskih kreativnih ideja unutar B1 i B2 programa te maksimalna podrška učiteljima u provedbi aktivnosti i stručnoj edukaciji bila bi dodatna kvaliteta rada u ustanovi.

I već nakon jednog polugodišta sudjelovanja u eksperimentu možemo reći da smo zadovoljni jer smo unaprijedili ne samo organizacijske i strukturalne uvjete u svakodnevnom radu nego smo i podigli razinu kvalitete rada naših djelatnika. Eksperiment nam daje slobodu da budemo kreativni, da istražujemo metode poučavanja i tu je u prednosti razredna nastava, ali i predmetna nastava zasigurno će tijekom eksperimenta doći na svoje te uskladiti potrebe i želje učenika s mogućnostima učitelja i optimalnim usklađivanjem rasporeda sati.

Poanta je da se svi dio-nici odgojno-obrazovnog procesa trebaju u školi osjećati ugodno i na tome stalno radimo. Kad smo se prijavljivali u eksperiment puno smo razgovarali s roditeljima i objašnjavali im da djeca mogu samo dobiti, a ne biti zakinuta, da ćemo urediti i prostor škole, opre-

Mali filmaši u OŠ Podturen

Eksperiment nam daje slobodu da budemo kreativni, da istražujemo metode poučavanja i tu je u prednosti razredna nastava, ali i predmetna nastava zasigurno će tijekom eksperimenta doći na svoje te uskladiti potrebe i želje učenika s mogućnostima učitelja i optimalnim usklađivanjem rasporeda sati

Marijana Cerovec

miti ga, uređiti vanjska igrališta i dobiti puno toga što će uljepšati život svima nama. Velika je odgovornost na našim plećima jer imamo i slobodu da kreiramo, propitujemo, eksperimentiramo.

Lijepo je sve to, ali pitanje je što će biti 2027. godine i hoće li nakon što sve škole uđu u cjelodnevnu školu vlast podići svim učiteljima plaće kao što to sad čini. Ili će sve dodatke skinuti zaposlenicima u ovih 68 škola koje su u eksperimentu - zaključujući ravnateljica Cerovec.

Učiteljica razredne nastave Kristina Levačić radi u prvom razredu i objašnjava da su dobili nove predmete *Praktične vještine, Društvo, zajednica i Prirodoslovje* te da je to učenicima izazovno jer rade nešto što mogu primijeniti u svakodnevnom životu.

- Dobili smo brojne didaktičke materijale pa sve ono što radimo na ostalim predmetima oživotvorimo na Praktičnim vještinama - vezanje vezica, hranilice za ptice, slaganje majica. Prirodoslovje se usmjerava na istraživanja i kroz pokuse i projekte

učenici istražuju okolinu. Društvo i zajednica upoznaje ih s pravima i dužnostima, pravilima ponašanja. Počevana satnica hrvatskog i matematike jako nam dobro dođe jer imamo više vremena za vježbanje, provjeravanje znanja, ponavljanje gradiva. Dodajmo i A2 program u okviru kojega imamo dovoljno vremena za dodatni rad u glavnim predmetima. Imamo čitaonice, jezične igre i tako na drukčiji način svladavamo nastavne sadržaje. Prvašići su u početku bili umorni, ali prilagodili su se. Imaju obroke, veći su odmori između satova, puno izlaze iz škole kad je lijepo vrijeme. Nema domaćih zadaća, ali tražimo da barem vježbaju čitanje kod kuće - kaže učiteljica Levačić, a njezin kolega Vanja Barić učitelj je u trećem razredu i kaže da njegovi učenici na A2 imaju doista dovoljno vremena za dodatne projekte, zadatke, da im se može pomoći u učenju.

- Od 2009. godine imamo jedno-smjensku nastavu, uvjek smo imali puno izvannastavnih aktivnosti i nama mnogi elementi cjelodnevne škole nisu neka novost, jer to živimo godinama. Naravno da djeci treba pomoći, posebno pripadnicima romske nacionalne manjine kojima jedan dodatni sat hrvatskoga, matematike i prirode puno znači. Izvannastavne su nam aktivnosti važne pogotovo zato jer imamo i finansijsku potporu za njih i osnovao sam filmsku skupinu pa smo mogli nabaviti svu potrebnu tehniku. Učenici to jako ozbiljno shvaćaju, uživjeli su se, zagrizli i vesele se svakom satu filmske družine. Prihvatali su aktivnost i kako je vole, jer im je to najzanimljiviji dio nastave. Inače, imamo puno aktivnosti - od malih lutkara, robotičara, kreativaca, malih znanstvenika - a učenici si mogu upisati što i koliko žele u skladu i s vremen-skim mogućnostima. Najvažnije je da kroz igru i različite aktivnosti usvajaju životne vještine, razvijaju empatiju, da budu dobri ljudi koji su tolerantni, prihvataju različitosti. Puno toga donesu od kuće, ali ih mi u školi oblikujemo, usađujemo im neke vrijednosti, navike, kompetencije. Trudimo se, pogotovo s

pripadnicima romske manjine kojima dajemo najviše što možemo. Nažalost, ta djeca kod kuće nemaju roditeljsku podršku pa im je i dalje teško, ali pozitivni se pomaci događaju unatoč svim tim problemima.

Istina je da sada više vremena provедem u školi, da je rad s učenicima izazovan, ali lakše je zato što nam je sve plaćeno i dobivamo dodatke na plaću. Više vremena možemo odvojiti i za slabije i za one nadarene učenike i to je svakako pohvalno. Djeca imaju strukturirano vrijeme ispunjeno kvalitetnim programima i aktivnostima i roditelji su zadovoljni i zbog toga. Većinu ključnih stvari mi odradimo u školi, djeca imaju prehranu, izvanškolske aktivnosti su besplatne. I nitko od roditelja ne govori da mu je škola oduzela dijete - ponosno ističe učitelj Vanja Barić.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Nakon početnih otpora u mnogim zbornicama, nakon burnih prosvjeda i negodovanja roditelja koji se nisu mogli pomiriti s time da će im škola oduzeti dijete i znatno narušiti obiteljski život (što se pokazalo kao puhanje na hladno i bezrazložno paničarenje), moglo bi se zaključiti da su se tijekom prvog polugodišta strasti primirile, brojne predsude pogasile i nestale te da su mnoge stvari „legle“ na svoje mjesto pa sad, za divno čudo, roditelji zadovoljno trljaju ruke jer njihova djeca imaju ne samo besplatne obroke i udžbenike nego im njihova škola u neznatno produženom radnom danu omogućava i nudi niz drugih pogodnosti - od potpomognutog i obogaćenog učenja, brojnih izvannastavnih aktivnosti do onih izvanškolskih koje obuhvaćaju i sport, i strane jezike, i mnoge druge koje su do sada roditelji morali plaćati, mrcvariti se i prevoziti svoje dijete nerijetko na drugi kraj grada ili čak i u susjedno mjesto, a sada sve to njihova djeca dobivaju besplatno u svojoj školi, koja im je doista postala drugi dom, mjesto ugodnog druženja, učenja i odrastanja. Tražiti više od toga bilo bi pretjerano, a prigovarati svemu tome - pomalo nepristojno.

/ PRAVO /

IZVANUČIONIČKA
NASTAVA

||||||
NAPISALA
Durdica Šoić, dipl. iur.

Koje članove i kako je škola obvezna imenovati u sastav Povjerenstva za izvanučioničku nastavu? Može li škola imenovati u Povjerenstvo samo ravnatelja i učitelje, ako se ne organizira višednevna izvanučionička nastava? U pozivu za dostavu ponuda za višednevnu ekskurziju tražili smo od ponuditelja da u cijenu uključi i iznos dnevnika za učitelje. Je li to razlog za ponuštenje ponude? Je li izvanučionička nastava obvezna ili učenici mogu odlučiti da ne sudjeluju u izvanučioničkoj nastavi jer ne žele? Može li učenik povesti stariju sestru na izvanučioničku nastavu, s obzirom na to da zbog bolesti nije sudjelovala u školi u prirodi sa svojim razredom prošle godine?

Odredbama Pravilnika o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole („Narodne novine“ broj 67/14, 81/15 i 53/21), propisani su načini, mjere sigurnosti te prava i obveze korisnika i davatelja usluga u izvedbi poludnevnih i jednodnevnih izleta, višednevnih ekskurzija, terenske nastave, škole u prirodi i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti, a koje se ostvaruju u mjestu i izvan mjesta u kojem je smještena školska ustanova (u dalnjem tekstu: Pravilnik). Prema odredbi članka 9. stavka 2. Pravilnika ako je za ostvarivanje ciljeva nastavnoga programa ili kurikulum predviđeno provođenje izvanučioničke nastave ili druge odgojno-obrazovne aktivnosti izvan škole, one su u pravilu obvezne za sve učitelje i učenike osnovne ili srednje škole, osim za one koji zbog zdravstvenih razloga u njima ne mogu ili na temelju Ustavom i drugim propisima zajamčenih prava i sloboda nisu obvezni sudjelovati.

AKO JE ZA OSTVARIVANJE CILJEVA NASTAVNOGA PROGRAMA ILI KURIKULUMA PREDVIĐENO PROVOĐENJE IZVANUČIONIČKE NASTAVE ILI DRUGE ODGOJNO-OBRASOVNE AKTIVNOSTI IZVAN ŠKOLE, ONE SU U PRAVILU OBVEZNE ZA SVE UČITELJE I UČENIKE OSNOVNE ILI SREDNJE ŠKOLE, OSIM ZA ONE KOJI ZBOG ZDRAVSTVENIH RAZLOGA U NJIMA NE MOGU SUDJELOVATI

U skladu s odredbom članka 10. Pravilnika izvanučioničku nastavu planira i organizira razrednik koji se imenuje učiteljem voditeljem, a drugi učitelji koji sudjeluju imenuju se učiteljima pratiteljima. Nadalje, prema odredbi članka 14. Pravilnika za svaku izvanučioničku nastavu imenuje se posebno Povjerenstvo, a čine ga ravnatelj školske ustanove, razrednik, učitelj voditelj, predstavnik roditelja, a za učenike od V. do VIII. razreda osnovne škole i predstavnik učenika. U Povjerenstvo se imenuje razrednik, roditelj i učenik svakog razrednog odjela za koji se organizira izvanučionička nastava. Učenici imaju pravo davanja mišljenja, ali nemaju pravo odlučivanja. Na prijedlog učiteljskog vijeća ravnatelj imenuje Povjerenstvo nakon donošenja školskoga kurikuluma te godišnjega plana i programa rada školske ustanove, a najkasnije sedam dana prije objave javnog poziva.

U odredbi članka 23. Pravilnika navedene su obveze davatelja usluga, među kojima se nalazi obveza osiguranja dnevnička učiteljima. Stoga, kada je u javnom pozivu za dostavu ponuda uključena obveza osiguranja dnevnička davatelja ponude, tada su prekršene odredbe ovoga Pravilnika i Povjerenstvo je obvezno donijeti odluku o ponuštenju objavljenoga javnog poziva. U skladu s odredbom članka 25. Pravilnika obveza je osnivača školske ustanove osigurati školskoj ustanovi sredstva za dnevnicu učitelja. Nadalje, prema odredbi članka 28. Pravilnika u izvanučioničkoj nastavi ne mogu sudjelovati učenici drugih razreda koje učitelji nisu naveli vezano uz ostvarivanje predviđenih ciljeva za konkretni razredni odjel. Stoga sestra učenika, koja pohađa viši razred za koji nije predviđena škola u prirodi, već druga izvanučionička nastava, ne može sudjelovati u realizaciji izvanučioničke nastave planirane za učenike razreda koji pohađa njezin brat.

/ PSIHOLOGIJA //

VISOKI CILJEVI DAROVITIH UČENIKA

||||||
NAPISALA Sanja Režek,
profesor psiholog

Iako među darovitim pojedincima postoje brojne individualne razlike i svaki je od njih jedinstvena osoba, istraživanja pokazuju da ipak postoje neke osobine karakteristične za darovite učenike. Te osobine ne odnose se samo na osobine učenja, koje se lako mogu dovesti u vezu s kvocijentom inteligencije, već obuhvaćaju i karakteristike stvaralaštva, socijalne i motivacijske karakteristike. Karakteristike stvaralaštva odnose se na iznadprosječnu originalnost, znatiželju, imaginaciju, otvorenost, evaluaciju, produktivnost ideja, sklonost riziku, smisao za humor, fleksibilnost mišljenja. Motivacijske osobine darovitih učenika vjerojatno u najvećoj mjeri određuju hoće li se potencijalna, većim dijelom urođena darovitost, zaista i manifestirati. Većina psihologa govori o superiornim motivacijskim karakteristikama darovitih učenika te o njihovoj spremnosti da ustraju kako bi postigli ciljeve.

Američki psiholog Joseph Renzulli naveo je niz osobina koje bi motivirani daroviti učenik trebao posjedovati. Prije svega to je kapacet za visoku razinu interesa, entuzijazam, okupiranost specifičnim problemom, kapacet za ustrajanje i marljivi rad. Osim toga, trebao bi imati visoko samopouzdanje, vjeru u vlastitu sposobnost obavljanja važnog posla i poriv za uspjehom. Postavljanje visokih standarda u vlastitom radu, zadržavanje otvorenosti za samokritičnost i eksternu kritiku te razvijanje osjećaja za kvalitetu i savršenstvo u vlastitom i tuđem radu također su neke od karakteristika motiviranoga darovitog pojedinca. Visoki standardi u vlastitom radu i težnja savršenosti sastavni su dio perfekcionizma, osobine koja se vrlo često veže uz darovite učenike.

INTELEKTUALNO DAROVITI UČENICI NESUMNJVNO IMAJU INTELEKTUALNE KAPACITETE KOJI IM OMOGUĆAVAJU POSTIZANJE NATPROSJEČNOG ŠKOLSKOG POSTIGNUĆA, POSTAVLJANJE VISOKIH CILJEVA I RAZVIJANJE POZITIVNOG ŠKOLSKOG SAMOPOIMANJA

Samo oni koji zaista imaju potencijal za izvanredna postignuća mogu biti skloni razvijanju perfekcionističkih tendencija. Rad u školi, koji je prilagođen kronološkoj dobi učenika, često je prelagan za darovite učenike pa je jedini izazov koji si mogu postaviti savršeno obavljanje školskih zadataka. Perfekcionizam se općenito definira kao tendencija pojedinca da u više područja postavlja i slijedi nerealno visoke kriterije i ciljeve. Hewitt i Flett (1991.) razlikuju tri dimenzije perfekcionizma: sebi-usmjereni, drugima-usmjereni i društveno propisani perfekcionizam. Iako neki autori smatraju da perfekcionizam može omogućiti pokretačku energiju koja može voditi velikim postignućima i brilljantnim ostvarenjima, ipak ima i istraživanja koja pokazuju da postoji povezanost perfekcionizma i negativnih ishoda te se na perfekcionizam može gledati kao na neurotsku predispoziciju. Normalni je aspekt perfekcionizma postavljanje ciljeva i težnja nagradama na fleksibilan način, osjećajući pritom zadovoljstvo. Neurotski aspekt perfekcionizma uključuje postavljanje nerealnih ciljeva, previsokih standarda i nesposobnost osjećanja ispunjenosti i zadovoljstva.

Intelektualno daroviti učenici nesumnjivo imaju intelektualne kapacitete koji im omogućavaju postizanje natprosječnoga školskog postignuća, postavljanje visokih ciljeva i razvijanje pozitivnoga školskog samopimanja. S druge strane, visoka očekivanja koja se postavljaju pred darovite učenike mogu rezultirati neurotskim perfekcionizmom koji ne mora voditi postignuću, a često je povezan i sa strahom od ispitnih situacija odnosno ispitnom anksioznosti.

/ ZDRAV ŽIVOT //

||||||
NAPISAO dr. Ivo Belan

Od svih smrtno stradalih u prometnim nesrećama velik bi broj još i danas živio da su prisutni pružili bržu i odgovarajuću pomoć, a ne čekali sa strane kad će čuti sirenu kola hitne pomoći. U današnjem svijetu masovne motorizacije, možda ćete se i vi, već sutra, naći usred prometne nesreće gdje ima ozlijeđenih. Što ćete učiniti? Prvo, nemojte „izgubiti glavu“, ne dopustite da vas obuzme panika ili strah, jer možete mnogo učiniti dok ne stigne profesionalna pomoć. Izvucite oprezno žrtvu s opasnog mjesta i ne pomicajte je nepotrebno jer možete pogoršati eventualne ozljede kralježnice. Prema tome, izbjegavajte savijanja ili okretanja vrata, tijela i udova.

Sljedeći je korak provjeriti diše li unesrećeni. Ako ne diše, odmah primijenite umjetno disanje. Polegnite žrtvu na leđa. Provjerite da u ustima nema kakvo strano tijelo, eventualno zubalo ili možda vlastitu krv koja ga može ugušiti. Sve to mora biti uklonjeno. Zabacite mu glavu malo unatrag. Prstima jedne ruke stisnite njegove nosnice i upušte u njega četiri puna daha u brzom slijedu. Ako nakon toga nije počeo disati, nastavite upuhivati zrak otrprilike svakih pet sekundi i provjeravajte je li se grudni koš počeo micati.

Ako je disanje bilo u redu već od prvog trenutka, onda provjerite krvari li unesrećeni. Ako krvari, odmah napravite izravan pritisak na ranu. Uzmite komad tkanine, presavijte ga nekoliko puta, stavite na ranu i snažno pritisnite dlanom. Ako ne postoji neki vidljiv prijelom, možete pokušati postaviti žrtvu tako da je rana na povišenom mjestu, iznad srca, pa će i sila teže olakšavati zaustavljanje krvarenja. Ako ni jedna ni druga metoda ne pomažu, pokušajte

U DANAŠNJEM SVIJETU MASOVNE MOTORIZACIJE, MOŽDA ĆETE SE I VI, VEĆ SUTRA, NAĆI USRED PROMETNE NESREĆE GDJE IMA OZLIJEĐENIH. ŠTO ĆETE UČINITI? PRVO, NEMOJTE „IZGUBITI GLAVU“, NE DOPUSTITE DA VAS OBUZME PANIKA ILI STRAH, JER MOŽETE MNOGO UČINITI DOK NE STIGNE PROFESIONALNA POMOĆ

pritiskom prstima na onim mjestima na ekstremitetu gdje se najlakše stisne krvna žila na kost i tako zaustavi ozbiljno krvarenje.

Točke pritiska za ruku na unutrašnjoj su strani nadlaktice, a za nogu u preponi. Na tim se mjestima najlakše pritisnu arterije. Ako i uz to krvarenje nije prestalo, može se upotrijebiti traka od tkanine, ali dovoljno široka (kravata, pojas) te stezanjem oko uda zaustaviti krvarenje. Ovo se može primijeniti samo ako s drugim metodama nije uspjelo. Zavoj za stezanje posljednja su sredstva u slučajevima kad je neposredno ugrožen život. Ovakav zavoj potpuno prekida cirkulaciju i ako to dugo traje može značiti i gubitak ekstremiteta. Svakako o tome obavijestite osoblje hitne pomoći.

Treća opasnost koja prijeti ozlijeđenome jest šok. Šok može biti fatalan i onda kad sama ozljeda i nije tako ozbiljna. Blijeda, hladna i vlažna koža, brzi i slab puls, ubrzano disanje, proširene zjenice, nemir ili zbuđenost žrtve, koja se eventualno žali na žđ ili mučninu, znakovi su šoka. Svi simptomi ne moraju biti prisutni. Dovoljno je da uočite samo neke od njih. Što učiniti u takvom slučaju? Žrtvu treba poleći i zamotati je u deku ili plahu. Ako je u besvjesnom stanju, položite je na bok, kako ne bi udahnula eventualno povraćani sadržaj. Ozlijeđenome se ne smije davati nikakva tekućina niti ga se smije micati ako sumnjate na ozljedu kralježnice. Razumije se, odmah pozovite stručnu medicinsku pomoć. Najbolje je da to učini netko drugi, dok vi pomažete unesrećenome.

OSNOVNA ŠKOLA „VAZMOSLAV GRŽALJA”, BUZET

MALI HUMANITARCI KOJI SVIJET ČINE BOLJIM MJESTOM ZA ŽIVOT

||||| NAPISAO Marijan Šimeg

POSAO RAVNATELJA, KAO I POSAO UČITELJA, NIJE SAMO ZANIMANJE, VEĆ I ZVANJE. SVAKIM SE DANOM SUSREĆEMO S NOVIM IZAZOVIMA, ALI UZ POMOĆ I SURADNJU SVIH ČIMBENIKA USPJEŠNO RJEŠAVAMO PROBLEME. CILJ JE ŠKOLE I RODITELJA ODGOJITI DOBRE, EMPATIČNE I USPJEŠNE LJUDE KOJI SE MOGU SNAĆI U OVIM IZAZOVnim VREMENIMA

RAVNATELJICA JADRANKA BARTOLIĆ MUZICA

Istarska Osnovna škola „Vazmoslav Gržalja“ u svome sastavu ima matičnu školu u Buzetu te područne škole u Laništu, Roču i Vrhu. Škola zapravo obuhvaća veliko područje, koje administrativno pripada Općini Lanišće i Gradu Buzetu, stoga su im brojni učenici putnici.

Početkom svake školske godine vrlo je zahtjevno organizirati im prijevoz. Tako učenici putuju školskim autobusima, vlakom, školskim kombijima, a za neke učenike s Ćićarije ni ne mogu organizirati školski prijevoz pa ih dovoze i odvoze roditelji. Troškove prijevoza snosi Istarska županija.

Nastava se održava u jednoj smjeni, uz šest razrednih odjela produženog boravka za zainteresirane učenike od 1. do 4. razreda matične škole te područnih škola Roč i Vrh kojima je osiguran prijevoz školskim kombijima. Uključeno je oko 120 učenika.

U popodnevnim satima održava se nastava u glazbenoj školi jer je OŠ „Vazmoslav Gržalja“ područni odjel Umjetničke škole Matka Brajše Rašana iz Labina.

– U našim se prostorima izvode i brojne izvanškolske aktivnosti pa učenici ne moraju napuštati zgradu. Kako bi se lakše organizirao rad i kako bi se obuhvatila sva polja djelovanja, učitelji su podijeljeni u timove, poput sportskog, ekološkog, humanitarnog – govori za Školske novine ravnateljica škole Jadranka Bartolić Muzica.

GLAGOLJAŠI I MATEMATIČARI

Učenicima ove buzetske osnovke ponuđeno je mnogo izvannastavnih aktivnosti (domaćinstvo, vrtlarstvo, šah, folklor, kreativna radionica, sportske skupine...) pa svatko može pronaći područje koje ga zanima. Uz Talijanski jezik (od 4. razreda), Katolički i Islamski vjerouauk (od

1. razreda), kao izborna nastava učenicima je ponuđen Slovenski i Bosanski jezik i kultura po modelu C.

Škola se uključuje u sve aktivnosti koje su povezane s lokalnom zajednicom i tako daju doprinos svom gradu. Učiteljica Talijanskog jezika Snježana Lovrinić dobila je 2014. godine nagradu Ponos Hrvatske jer je s učenicima organizirala skupljanje plastičnih čepova, a prikupljena su sredstva bila namijenjena bolesnoj djeci.

– Već šest godina uzastopno osmaši, razrednice osmaša i učiteljice Hrvatskog jezika pripremaju godišnjak u tiskanom ili digitalnom obliku. A u Područnoj školi Roč, pod pokroviteljstvom AZOO-a, svake se godine održava Mala glagoljska akademija. Prošle je školske godine obilježena 30. godišnjica Akademije – navodi Bartolić Muzica.

U vrijeme pandemije koronavirusa, sredstvima Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva te donacijama buzetskih obrtnika, ospesobili smo Učionicu u prirodi i opremili je. U tijeku je opremanje još dviju učionica u prirodi. Školske godine 2022./2023. osnovana je i Učenička zadruga Vazmići koja ove školske godine planira sudjelovati na županijskoj smotri Učeničkih zadruga.

Svake se godine održava Večer matematike na koju se odaziva velik broj učenika i roditelja, a u pripremi sudjeluju vrijedne učiteljice. I sama ravnateljica po struci je profesorica Matematike i Fizike. U školi radi 33 godine, od čega je 20 godina radila u PŠ Livade, koja je također bila u sastavu OŠ „Vazmoslav Gržalja“.

– Ponosna sam što sam bila i učenica i učiteljica u toj školi koja je, na moju veliku žalost, svoja vrata zatvorila 2017. godine zbog malog broja učenika. Škola Livade spominje se i u istarskoj himni Krasna zemljo, Istro

Sportska natjecanja

Pobjednici Milenijskog natjecanja kreativne industrije

PSIHOLOGINJA MERI VIŠIĆ

PRAVODOBNA PREVENCIJA I SAVJETOVANJE

Učenici se psihologu obraćaju sami ili na inicijativu roditelja ili učitelja, a psiholog ih i sam poziva. Razlozi zbog kojih se sami obrate najčešće su problemi u odnosima s drugima, pubertetski problemi, obiteljski i osobni, odnosno problemi vezani za školu i učenje.

U situacijama poput smrti bližnjeg člana obitelji ili teških prometnih i drugih nesreća, psiholog provodi psihološke krizne intervencije. U radu s roditeljima školski psiholog, edukativnim predavanjima na roditeljskim sastancima i individualnim savjetovanjima, pomaže u boljem razumijevanju njihove odgojne uloge u poticanju i pomoći djeci u što uspješnijem obrazovanju. U radu s učiteljima pomaže u pripremi i provedbi pedagoških radionica na satovima razrednika, u prepoznavanju individualnih potreba učenika, identifikaciji teškoća u razrednoj klimi i dr. te im pomaže u rješavanju specifičnih poteškoća učenika, ponajprije emocionalne prirode.

Školski psiholog provodi preventivne programe namijenjene svim učenicima ili specifičnim rizičnim skupinama učenika te koordinira provođenje svih preventivnih programa u školi. Najčešća područja rada jesu područje motivacije, nenasilnog rješavanja sukoba, jačanja samopouzdanja i samopostovanja, učenje socijalnih vještina, prevencije rizičnih ponašanja i dr.

Radionica projekta Contatti

Sadnja jabuke

- Posao ravnatelja, kao i posao učitelja, nije samo zanimanje, već i zvanje. Svakim se danom susrećemo s novim izazovima, ali uz pomoći i suradnju svih čimbenika uspješno rješavamo probleme. Moram pohvaliti suradnju s roditeljima, lokalnom zajednicom i Istarskom županijom. Cilj je škole i roditelja odgojiti dobre, empatične i uspješne ljude koji se mogu snaći u ovim izazovnim vremenima.

Škola je već sedam godina uključena u projekt „Institucionalizacija zavičajne nastave Istarske županije – Regione istriana“ koji se provodi u svih šest odjela produženog boravka (od 1. do 4. razreda), u izvannastavnoj aktivnosti Kreativna radionica (od 5. do 8. razreda) te u razrednoj nastavi Područne škole Roč. Cilj je projekta formiranje institucionalnog oblika očuvanja istarskog zavičajnog identiteta i očuvanje regionalnog bogatstva, saznajemo od koordinatorice projekta Snježane Lovrinić.

- Proteklih smo godina istražili i obradili teme poput mitova i legendi, svadbenih običaja te geografskih i gastronomskih obilježja Buzeta i Buzeštine. U ostvarivanju projekta redovito surađujemo s gradskim institucijama, a svoje radove predstavljamo na izložbama u školi, u izlogu Gradske knjižnice te na Festivalu zavičajnosti u organizaciji Istarske županije, gdje postižemo zapažene rezultate.

Projekti zavičajne nastave, dodaje Lovrinić, važan su dio odgoja i obrazovanja djece jer im omogućuju bolje upoznavanje svojega kraja, njegovih prirodnih i kulturnih posebnosti, kao i ljudi koji u njemu žive. Na opisani način djeca razvijaju osjećaj identiteta i pripadnosti zavičaju, a različiti oblici, u kojima se zavičajna nastava provodi, pridonose razvoju njihovih istraživačkih vještina, kritičkog mišljenja i kreativnosti.

Ove se godine škola uključila u međunarodno 5. Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije koje organizira Ekonomski fakultet u Osijeku i Institut Andizet. Sudjelovali su učenici 7. b razreda Gabriel Mulato i Ivan Prodan, a mentorica im je bila učiteljica Kristina Pavletić Prodan. Od ponuđenih natjecateljskih tema izabrali su temu Glagoljica, koja je 2014. godine proglašena nematerijalnom kulturnom baštinom Republike Hrvatske i usko je vezana za prošlost buzetskog kraja.

Učenici su izradili Glagoljske sapunčice, male sapune u obliku glagoljskih slova s mediteranskim mirisima ružmarina i lavande. Osvjili su prvo mjesto u kategoriji Kreativni sat (Creative clock).

Budući da mali Buzećani i njihovi učitelje žive na kulturno bogatom području te se im povijest isprepliće u mnogočemu s talijan-

skom i slovenskom prošlošću, uključili su se 2022. godine u međunarodni projekt Contatti.

Riječ je o međunarodnom projektu učenja susjednih jezika s prekograničnom interakcijom u organizaciji i pod pokroviteljstvom Znanstvenog raziskovalnog središča Koper i Inštituta za jezikoslovne studije iz Ljubljane te u suradnji s glavnim voditeljicom projekta dr. sc. Irinom Moirom Cavaion, znanstvenicom u Znanstveno raziskovalnem središču Koper.

MEĐUNARODNO POVEZIVANJE

U projekt su krenuli s Osnovnom šolom Sečovlje iz Slovenije i talijanskom nižom srednjom školom Scuola Secondaria di Primo Grado „Francesco Rismundo“ iz Trsta, s nekoliko ciljeva koje su ostvarili - upoznavanjem vršnjaka iz susjednih država, razumijevanje značenja i moguće funkcije jezika koje uče (talijanski, slovenski, hrvatski i engleski) te primjena jezičnih znanja u praksi.

Na sličnom tragu djeluje u Buzetu i izvannastavna aktivnost Građanski odgoj i obrazovanje, govore nam voditeljice, učiteljice Endi Beučić i Kristina Pavletić Prodan koje su prošle i odgovarajuću edukaciju:

- U prvoj godini učenja sudjelovalo je 29, a ove godine 26 učenika i učenica petih i šestih razreda. Radi se u radionicama, ali i na raznim projektima, terenskim nastavama i posjetima lokalnoj zajednici. Cilj je GOO-a promicanje nenasilja, tolerancije i solidarnosti te razvijanje ljudskih vrijednosti koje se temelje na prihvatanju i uključivanju različitosti, poštivanju ljudskih prava, kao i na razumijevanje života u građanskom društvu.

Učiteljica Pavletić Prodan predstavlja nam s ponosom i projekt „Škole ud enbot“ odnosno, „Nekadašnje škole“. Cilj im je bio istražiti postojanje hrvatskih osnovnih škola na području koje je gravitiralo Buzetu. Bilo ih je tridesetak. Služili su se spomenicama koje se čuvaju u školskoj arhivi.

Ravnateljica Jadranka Bartolić Muzica okupila je voditeljski tim projekta u čijem su sastavu, osim nje, bili školska knjižničarka Mirjana Kravavčić i učitelji Povijesti Endi Beučić, Manuela Segon, Mirjan Flego i Kristina Pavletić Prodan.

- Prva je aktivnost bila izrada kalendarja. Sljedeći zadatak odradili su učitelji Povijesti koji su učenicima podijelili okvirna pitanja za razgovor sa svojim djedovima i bakama, mamama i tataima. Pitanja su bila vezana za njihovo školovanje, a cilj je bio uočiti razlike u školovanju nekada i danas. Svaki je razred imao svoju zadaću. Niži su razredi proučavali razlike u obrazovanju nekad i sada. Pomoću prikupljenih informacija izradivali su slike, igru memory, slagalice... Viši razredi provodili su pak intervjuje s članovima

LJETNA ŠKOLA MATEMATIKE

U suradnji s Matematičkim društvom Istra već se šest godina, u kolovozu, organizira Ljetna škola matematike. Namijenjena je učenicima koje zanima STEM područje, i to od 4. razreda osnovne škole pa sve do 4. razreda srednje škole. Učenici sudionici smješteni su u područnoj školi u Roču.

Radionice održavaju učitelji i profesori iz Istarske i Primorsko-goranske županije te bivši učenici OŠ „Vazmoslav Gržalja“, studenti STEM područja. Sudionici Ljetne škole posjećuju Fakultet za matematiku u Rijeci, gdje imaju organiziraju radionice, te Astronomski centar. Na Ljetnu školu dolaze učenici iz svih krajeva Lijepa Naše.

PRODUŽENI BORAVAK

U produženom boravku, uza sve ostale aktivnosti, obilježavaju važne datume tijekom cijele školske godine pa tako već godinama u 1. i 2. razredima obilježavaju prvi dan škole, Međunarodni dan glazbe (plesom u školskom holu), Dan jabuka, Dan animiranog filma (maraton gledanja filma), Prvi dan jeseni, zime, proljeća i ljeta, Dan kišobrana (odabir najkreativnijih kišobrana), Dan kravate (origami), Sv. Nikolu, Božić, Svjetski dan smijeha...

U 3. i 4. razredu obilježavaju datume povezane sa zdravljem, emocijama i ekologijom. Održavaju razne radionice i ugošćuju. Posjećuju i institucije i ustanove u svome gradu.

Svake godine prije Božića, prigodnim pjesmama i čestitkama, razvesele i štićenike Doma za starije u Buzetu. Tada sudjeluju i u humanitarnoj akciji skupljanja potrebnih stvari za Dječji dom u Lovranu.

mila jer je bila jedna od prvih hrvatskih škola otvorenih na područjima pod talijanskom upravom, 1901. godine. Talijani su izjavili da će se hrvatska škola u Livadama otvoriti 'kad na hrastu budu naranče rodile'. Na dan otvaranja škole žitelji Livada i okolnih sela na hrastu su, u blizini škole, objesili naranče i nastala je pjesma koja je upisana u Spomenicu škole: 'Na hrastu je naranča rodila, hrvatska se škola otvorila.'

ZAVIČAJNA NASTAVA

Nakon rada u Livadama, naša je sugovornica pet godina predavala u SŠ „Vladimir Gortan“ u Bujama. Sada je već osam godina ravnateljica i iskustvo rada u osnovnoj i srednjoj školi koristi joj, kaže, u ovom poslu.

OSOBNA KARTA ŠKOLE

Broj učenika: **471**
 Broj zaposlenih: **104**
 Poznate osobe bivši učenici škole: **Damir Kajin (saborski zastupnik i aktualni gradonačelnik), Valter Flego (europarlamentarac), Linda Uran (glazbena urednica Radio Rijeke), Vanja Krbavčić (glazbenica), Vanesa**

Jakac (harmonikašica, finalistica Supertalenta), Davor Stanković (fonetičar, govorni trener HRT-a)
 Broj mentorova: **3**
 Sportska dvorana: **Da**
 Broj smjena: **jedna**
 Ponos škole: **Očuvanje tradicije od zaborava**
 Moto, ideja vodilja škole: **Činimo svijet boljim mjestom**

POSEBAN RAZREDNI ODJEL

Ove godine imaju pet učenika, s kojima se provodi poseban nastavni plan i program za učenike s poteškoćama u razvoju. Poseban razredni odjel (PRO) djelomična je integracija učenika, što znači da odgojne nastavne predmete polaze u razredima sa svojim vršnjacima, a obrazovne predmete imaju u PRO-u.

U PRO-u su zaposlena i tri pomoćnika u nastavi koji učenicima pomažu u radu i aktivnostima, rekla je za Školske novine razrednica PRO-a Emiliana Blažević Černeka:

– Učenici PRO-a aktivni su članovi naše škole. Sudjeluju na božićnom sajmu, uključuju se u razne humanitarne akcije koje se provode u školi, izrađuju informativne plakate za obilježavanje važnih dana u godini, npr. Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, Svjetskog dana osoba s Downovim sindromom, Svjetskog dan svjesnosti o autizmu, a sudjeluju i u projektima škole. Organiziramo terenske nastave PRO-a, ali učenici sudjeluju i u terenskim nastavama sa svojim vršnjacima.

svojih obitelji, prikupljali pjesme i brojalice. Prikupljeni tekstovi i fotografije bit će objavljeni u knjizi koja je u pripremi. U knjigu će biti uključeni i tekstovi bivših učitelja i drugih djelatnika naše škole, kao i podaci o prošlosti škole koje su učitelji Povijesti prikupili u spomenicama od Drugog svjetskog rata do danas – otkriva nam Pavletić Prodan.

A srce škole, kao i većine odgojno-obrazovnih ustanova, jest školska knjižnica, u kojoj se različitim aktivnostima nastoji utjecati na razvoj djetetova navika čitanja. Jedan je od glavnih zadataka poticanje učenika mlađe dobi da zavole čitanje, knjigu, druženje uz knjigu, bogate rječnik, upoznaju domaće i strane autore, steknu naviku korištenja i posuđivanja knjiga, jačaju čitatelske vještine i razvijaju pozitivne osjećaje prema pisanoj riječi, smatra knjižničarka Mirjana Krbavčić, predstavljajući projekt namijenjen upravo najmlađim korisnicima:

– Trenutak za čitalački kutak projekt je namijenjen učenicima 1. razreda koji se provodi kontinuirano od školske godine 2016./2017. U prvom polugodištu učenicima slikovnice prilagođena sadržaja čita knjižničarka, a u drugom polugodištu čitaju im učenici 2. razreda, dajući tako primjer i poticaj na čitanje mlađim učenicima.

ZDRAV DUH U ZDRAVOME TIJELU

Podučavanje empatiji i socijalnim vještinama jedan je od glavnih ciljeva odgojno-obrazovnog djelovanja u školi. Svjesni su toga i te kako u OŠ „Vazmoslava Gržalja“. Radi razvijanja empatije i solidarnosti među djecom, razvijanja socijalne osjetljivosti za potrebe drugih,

poticanja pomaganja i razvijanja svijesti o važnosti brige za socijalno osjetljive pripadnike društva, tijekom prvog je polugodišta u školi provedeno više humanitarnih akcija.

U organizaciji Tima za humane aktivnosti, u matičnoj školi i u područnjima, provedena je humanitarna akcija za Dječji dom „Ruža Petrović“. Prikuplja se školski pribor, slatkiši, higijenske potrepštine i drugo. Učenici 2. a razreda, s učiteljicom Željkom Marinković, svojim vrijednim ručicama izradili su čestitke za jednu buzetsku tvrtku, a dobiveni je novac uplaćen humanitarnoj akciji „RTL pomaže djeci“. Kreativna je radionica, pod vodstvom učiteljice Snježane Lovrinić, Posebnom razrednom odjelu (PRO) naše škole donirala novčani iznos prikupljen prodajom prigodnih predmeta na božićnom sajmu. I polaznice izvannastavne aktivnosti 4. a razreda Mali kreativci, pod vodstvom učiteljice Sandre Bartolić Vugrinec, vrijedno su izrađivale ukrasne predmete koje su prodavale na božićnom sajmu. Prikupljeni iznos doniran je i uplaćen humanitarnoj akciji „RTL pomaže djeci“. Polaznici izvannastavne aktivnosti Građanski odgoj i obrazovanje, pod vodstvom voditeljice Kristine Pavletić Prodan, krajem prosinca posjetili su Dom za starije osobe u Buzetu te su korisnike obradovali božićnim kolačima – panetonima. Sredstva za darivanje prikupili su prodajom božićnih ukrasa od glinamola.

Dobri su dakle duhom, zdravim duhom koji je neodvojiv od zdravog tijela, što je pak uloga tjelesno-zdravstvene kulture i bavljenja sportom. Stoga treba pohvaliti učenike viših razreda koji već godinama nižu sportske uspjehe.

Najveći uspjeh naše škole ostvaren je 2017./2018. Tada su učenice do 6. razreda osvojile 2. mjesto na državnom natjecanju iz rukometu. Isti povijesni rezultat (2. mjesto na državnom natjecanju u rukometu) ponovile su sljedeće školske godine učenice do 8. razreda.

Velike uspjehe postigli su učenici do 8. razreda u školskoj godini 2021./2022. Oni su na državnom prvenstvu u futsalu osvojili 9. mjesto, kao i učenice do 8. razreda koje su u školskoj godini 2022./2023. na državnom prvenstvu u košarci također osvojile 9. mjesto.

– Za kraj valja spomenuti najsvestraniju sportsku generaciju osnovki do 6. razreda u povijesti buzetske škole, odnosno Školskog sportskog društva Pinguente. Ta je generacija učenica, u školskoj godini 2021./2022., na županijskim školskim sportskim natjecanjima u futsalu, rukometu, košarci i mini nogometu osvojila prva mjesta. Time su izborile daljnji nastup na poluzavršnicama državnih natjecanja, gdje su u skupini zapad, koju čine sportska društva Istarske, Primorsko-goranske, Karlovačke, Zagrebačke i Sisačko-moslavačke županije, osnovke do 6. razreda u futsalu, košarci i mini nogometu osvajale druga mjesta. To je na državnoj razini poredak između petog i osmog mesta. Na poluzavršnici državnog prvenstva u rukometu osvojile su prvo mjesto i izborile državno prvenstvo u organizaciji Hrvatskoga školskog sportskog saveza te osvojile 3. mjesto u Hrvatskoj – rekao nam je pri kraju našeg posjeta učitelj Darko Černeha.

NAŠA SVAKIDAŠNICA

IMA LI NADE ZA MLADE?

NAPISALA
Marija Drobnjak Posavec

Do suza me ganula dobra vijest iz Rijeke, gdje su trojica mladih ljudi spasili stariju osobu od sigurne smrti. Nažalost, ne mogu navesti njihova imena, jer se naši gizdavi mediji nisu baš potrudili da o tim momcima opširno pišu niti da ih slikaju i pokažu u pravo vrijeme. Nije se čulo ni da ih netko časti i slavi, a zaslužili su to.

Beznađe i pesimizam, koji su sve češći kod mladih, mogu jedino svladati baš oni mlađi koji su prepoznali prave vrijednosti života.

Ali mi im moramo mnogo više pomoći, tako što ćemo im priznati sve njihove nove i stvaralačke sposobnosti i ideje

Rastrgani smo od silnih slika i prilika goluždravih, tetoviranih, čupavih, neobrijanih idola, koji jauču na engleskom jeziku i presavijaju se, mašu rukama i nogama, valjuju se po raskošnim pozornicama koje koštaju debele, valjda i to nekoga zabavlja. Sve je to sigurno potreba ljudskog društva da se ide u duhu vremena, ali mi u tome zaista pretjerujemo. Pa se o onima koji odlaze izvan granica naše zemlje kao navijači s namjerama da se tuku brinemo i podržavamo ih i kad su krivi, a one koji postižu zapažene uspjehe u znanosti i kreativnosti možda samo tu i tamo spomenemo. Za mnoga natjecanja često nemamo ni dovoljno novca u školama da djeca nešto novo nauče i vide.

Posebno su zapuštene neke slobodne aktivnosti i sekcije koje su se ranije mnogo više prakticirale, kao literarne, novinarske, dramske, folklorne i slično, jer djeci to više nije privlačno. Nije nimalo popularno biti pisac, pa ni glumica, a kamoli učiteljica, jer se do toga više ne drži. Učitelje ne reklamira nitko nego ih zatvaraju. Bankari i trgovački lanci potpomažu zabavne manifestacije, gdje reklamiraju svoju robu, osobito uvezenu iz bijelog svijeta, gdje neki uspijevaju prodati svakojake bezvrijedne koještarije i doći do novca na lak način, a novac vrijedi, dok kultura, znanost, umjetnost, dobročinstvo i sl. više nemaju prodru.

Unatoč svemu, ima nasreću mnogo primjera pozitivnog i uspješnog djelovanja u kulturi i društvu mladih ljudi, koji su kreativni i vrijedni, pokazuju svoje plemenite namjere i djelovanja, no o njima se rijetko piše. Među volonterima koji pripomažu potrebite i bolesne često imamo također mladih ljudi koji su spremni žrtvovati slobodno vrijeme, da olakšaju onima koji pate zbog bolesti ili drugih životnih poteškoća. U svakodnevnom životu možemo često sresti mlade ljudi koji se ljubazno ponude da pomognu starijima ponijeti teret uz stepenice, osobito tamo gdje su zgrade bez lifta, pomažu često mlađi u prometu kad se prelazi preko ceste. Ima mnogo mlađih koji rade i studiraju istodobno, koji znaju i hoće biti vrijedni i uspješni. Takvoj djeci vrijedi pomoći i osigurati im mogućnosti da pokažu sve ono što će im sutra omogućiti zaista pristojan život, pa će moći onda osigurati mirne stare dane roditeljima i osigurati sebi i svojim potomcima mirnu budućnost.

Lažne vrijednosti i vanjski sjaj ne mogu zadovoljiti ljudsku dušu ni jamčiti sreću. Beznađe i pesimizam, koji su sve češći kod mlađih, mogu jedino svladati baš oni mlađi koji su prepoznali prave vrijednosti života. Ali mi im moramo mnogo više pomoći, tako što ćemo im priznati sve njihove nove i stvaralačke sposobnosti i ideje. Za nov način života potrebno je mnogo novih ideja i mnogo više mudrosti.

Ovo talambasanje i tralaljkanje kojemu smo se prepustili ne će nam pomoći da ozdravimo od praznine duha, a bez duha nema ni čovjeka. Potrebno je svima nama, kako mlađima, tako i starijima, mnogo više ljudskosti i ljudskog odnosa prema životu i ljudima. Prezasićeni smo mržnjama, netrpeljivosti, ratovima i svakakvim ljudskim zlom.

Mlađi su jedina nada, dajmo im počasno mjesto da mogu krenuti korak dalje od nas. Jer, mi nitko nismo bez krivnje što živimo u ovom kolopletu zla. Pogledajmo svaki sebe u dušu i pokušajmo ispraviti propuste.

OŠ BIJAĆI IZ KAŠTEL NOVOG I OŠ KNEZA TRPIMIRA IZ KAŠTEL GOMILICE

DAJMO ŠANSU MIRU

Suradnjom školskih koordinatorica UNESCO-ove Mreže udruženih škola osmišljen je zajednički projekt dviju škola pod nazivom *Give Peace a Chance!*, čiji je cilj raznovrsnim aktivnostima promicati kulturu mira i nenasilja, tolerancije i uvažavanja različitosti

Ove školske godine OŠ Bijači iz Kaštel Novog i OŠ kneza Trpimira iz Kaštel Gomilice postale su članice UNESCO-ove Mreže udruženih škola (ASPnet – Associated Schools Network) koja je pokrenuta 1953. godine u svrhu promicanja načela UNESCO-a, unaprjeđivanja mira i međunarodne suradnje promicanjem obrazovanja, znanosti i kulture u školama.

Mreža udruženih škola povezuje obrazovne institucije diljem svijeta oko zajedničkoga cilja: izgraditi obranu mira u svijesti djece i mlađih. ASPnet ima više od 11 500 škola članica u 182 zemlje, dok je u nacionalnu hrvatsku ASPnet mrežu uključena 41 škola.

Suradnjom školskih koordinatorica UNESCO-ove Mreže udruženih škola Tomislave Rogošić iz OŠ Bijači i Vinkice Britvić iz OŠ kneza Trpimira osmišljen je zajednički projekt dviju škola pod nazivom *Give Peace a Chance!*, čiji je cilj raznovrsnim aktivnostima promicati kulturu mira i nenasilja, tolerancije i uvažavanja različitosti s naglaskom na obilježavanje Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta – 27. siječnja.

Projektu su se priključili učitelji OŠ Bijači (Dijana Šunjerga, Sanja Mikelić, Petar Perić i školska klapa učiteljica Bijačke meštovice pod vodstvom maestra Vlade Badrova), kao i učitelji OŠ kneza Trpimira (Ivana Tarabarić Mitrović, Marina Nikolić i školska klapa učiteljica Trpimirke pod vodstvom časne sestre Marinele Delonga). U projektnim aktivnostima sudjeluje 56 učenika dviju škola.

Programske aktivnosti u sklopu ovoga projekta započele su 7. studenoga sadnjom lukovica šafrana u vrtu OŠ Bijači. Nakon toga je prigodnim panoom i prezentacijom 15. i 16. studenoga obilježen Međunarodni dan tolerancije (16. studenoga). Dan kasnije obilježen je Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje (18. studenoga) prigodnim panoima, prezentacijom i paljenjem svjeća.

U OŠ Bijači u Kaštel Novom 25. siječnja 2024. u pratnji učitelja sastali su se učenici obiju škola te su pogledali film Dječak u prugastoj pidžami, a nakon toga raspravljali su o pitanjima i temama koje su prikazane u ovom neobičnom filmu koji tematizira holokaust iz dječje perspektive. Glavni lik, osmogodišnji Nijemac Bruno čiji je otac zapovjednik koncentracijskog logora, nesvjestan je zlodjela koja se događaju oko njega. Upoznaje osmogodišnjeg Židova Shmuела koji također ne shvaća zbog čega je doveden u koncentracijski logor. Među njima se razvija prijateljstvo unatoč svim granicama koje ih dijele. Nakon rasprave o filmu, učenici su dobili lističe s ispisanim porukama mira poznatih osoba, npr. Pape Ivana Pavla II.: *Tamo gdje nema poštovanja prema ljudskim pravima, ne može biti ni mira;* Pape Francesca: *Vaš glavni zadatak nije graditi zidove, nego mostove;*

Nelsona Mandele: *Mir je san, može postati stvarnost...* Kako bismo ga stvorili, moramo biti sposobni sanjati; Martina Luthera Kinga Jr.: *Tamu ne može otjerati tamu, samo svjetlo može. Mržnja ne može otjerati mržnju, samo ljubav može;*

Johna Lennona: *Zamislite da svi ljudi žive u miru. Možete reći da sam sanjar, ali nisam jedini. Nadam se da ćete nam se jednog dana pridružiti i da će cijeli svijet biti kao jedno;* Majke Tereze: *Mir počinje osmijehom* te poruke drugih uglednika.

Poruke su bile napisane na engleskom, talijanskom i njemačkom jeziku, a učenici su ih trebali spojiti s prijevodom na hrvatskom jeziku. Razgovarali su o značenju poruka mira, a potom su ih ispisivali na papire kojima su ukrasili pano u školskom predvorju.

Poruke mira pripremili su profesorice stranih jezika: Vinkica Britvić, Sanja Mikelić, Dijana Šunjerga i koordinatorica Tomislava Rogošić koja je rukovodila aktivnostima.

Druženje i učenje nastavilo se 29. siječnja u OŠ kneza Trpimira u Kaštel Gomilici, gdje su učenici objiju škola poslušali predavanja profesora povijesti Ivane Tarabarić Mitrović i Petra Perića na temu židovstva, holokausta i djece u holokastu te su sudjelovali u radionicama.

Aktivnostima je koordinirala profesorica Vinkica Britvić, koordinatorica gomilčke škole u suradnji s knjižničarkom Marinom Nikolić.

Druženje su upotpunile školske klape: Trpimirke pod vodstvom časne sestre Marinele Delonga i Bijačke meštovice pod vodstvom maestra Vlade Badrova. Klape su izvele prigodne pjesme koje pozivaju na zajedništvo i suživot u miru: *Stop the War in Croatia, Blowin' in the Wind, Moja domovina, Shalom Aleichem i I Have a Dream.*

Potporu učenicima i učiteljima, u edukaciji motiviranoj izgradnjom obrane mira u svijesti djece i mlađih, pružili su i ravnatelji Jadranka Šošić i Marino Radunić.

Nastavak projekta i nove aktivnosti planirane su u proljeće.

Tomislava Rogošić, OŠ Bijači i Vinkica Britvić, OŠ kneza Trpimira

ČAKOVEC • GIMNAZIJA JOSIPA SLAVENSKOG

KLUB UNUKA NAJBOLJI UNICEF-ov PROJEKT U 2022./2023.

Idejni začetnici projekta učenici Žana Marie Munda, Margareta Kamenar, Barbara Vrčić, Niko Tučić, Magdalena Palašek i Timon Kozar primili su nagradu i priznanje na dodjeli održanoj u našoj školi na kojoj su prisustvovali i partneri u projektu, korisnici Dom za starije i nemoćne osobe Novinščak

Projekt Klub unuka čakovečke Gimnazije Josipa Slavenskog proglašen je najboljim projektom UNICEF-ova programa za mlađe u školskoj godini 2022./2023. Idejni začetnici projekta učenici Žana Marie Munda, Margareta Kamenar, Barbara Vrčić, Niko Tučić, Magdalena Palašek i Timon Kozar primili su nagradu i priznanje na dodjeli održanoj u našoj školi na kojoj su prisustvovali i partneri u projektu, korisnici Dom za starije i nemoćne osobe Novinščak.

Niz susreta i radionica naših učenika i korisnika Doma pridonio je razvijanju međugeneracijskih veza koje su iznimno vrijedne za svakoga uključenog sudionika. Pohvale našim učenicima i njihovim mentorima Tomislavu Tumpiću, s radionicama Upshift na kojima su učenici sudjelovali, te profesorici Heleni Zečar Lajtman, uputili su Ana Dautović, zamjenica predstojnice Ureda UNICEF-a za Hrvatsku,

gradonačelnica Ljerka Cividini te župan Matija Posavec. Bravo za izvrsne mlađe ljudi koji pokreću male, ali snažne pozitivne promjene u društvu!

Portal GimČK

VARAŽDINSKE TOPLICE • OŠ ANTUNA I IVANA KUKULJEVIĆA

PLANINE NAS ZOVU

Upisom svih zainteresiranih učenika u HPD MIV Varaždin topički su učenici postali pravi mali planinari. Dobili su svoje prve planinarske iskaznice koje su im svojevrsna ulaznica u istraživanje bioraznolikosti. Izrađen je kurikulum koji se provodi sukladno hodogramu planiranih aktivnosti

U Osnovnoj školi Antuna i Ivana Kukuljevića, Varaždinske Toplice, nastavne godine 2022./2023. pokrenuta je izvannastavna aktivnost „Mali planinari“. Aktivnost je pokrenula učiteljica Informatike Martina Kos-Grabar. Jedan od glavnih razloga za po-kretanje izvannastavne aktivnosti bila je činjenica da smo se susreli s pandemijom globalnih razmjera, online nastavom i različitim mjerama koje su socijalnu interakciju između učenika, ali i ljudi općenito, stavile u drugi plan. Kako bi se učenici od-maknuli od prekomjernog korištenja digitalnih uređaja te više vremena provodili u druženju i u prirodi, u topičkoj školi tridesetak učenika okupilo se u izvannastavnoj aktivnosti „Mali planinari“.

Prva godina bila je dinamična, prožeta edukacijama iz osnova planinarenja, upoznavanja prirodnih i bioloških raznolikosti Republike Hrvatske. Aktivnost se održavala svaki tjedan. Teorijske radionice održavale su se u prostorijama škole, a praktične vještine stjecale su se u prirodi. U sklopu projekta Građanskog odgoja, koji je raspisala Varaždinska županija, „Mali planinari“ dobili su finansijska sredstva pomoći kojih su realizirali vlastiti istraživački projekt, tiskanje edukativne brošure „Ljekovito bilje školske livade“. Krajem travnja „Mali planinari“ posjetili su NP Risnjak. Obilazeći poučnu stazu „Leska“, upoznali su domovinu risa, medvjeda i vuka. U posebnom sjećanju ostalo im je završno družeњe uz tortu i edukativno predavanje iškusnog planinara Srećka Sekulića.

Teorijske i praktične vještine te projekt Građanskog odgoja provela je učiteljica Kos-Grabar.

Nastavna godina 2023./2024. donijela je nove planinarske ideje i izazove. U sklopu spomenute izvannastavne aktivnosti oformljena je sekcija „Čevo“. Sekcija je to koja djeluje u sklopu Hrvatskog planinarskog društva MIV Varaždin koje je osnovano 1980. godine. Vrijedi istaknuti kako je navedeno planinarsko društvo među najbrojnijim i najaktivnijim društvima u Hrvatskoj. Društvo je 2015. godine proglašeno najboljom udrugom u radu s mladima.

Upisom svih zainteresiranih učenika u HPD MIV Varaždin topički su učenici postali pravi mali planinari. Dobili su svoje prve planinarske iskaznice koje su im svojevrsna ulaznica u istraživanje bioraznolikosti. Izrađen je kurikulum koji se provodi sukladno hodogramu planiranih aktivnosti.

Prvi planinarski pohod u sklopu sekcije „Čevo“ realiziran je 3. studenoga 2023. Ujutro su se svi okupili ispred škole, ali kišni oblaci pomrsili su planove pa nam je iskusni planinarski vodič Milan Turkalj izmijenio lokaciju. Uputili smo se u šetnju prema Lovačkom domu u Varaždinskim Toplicama. Vodič Milan prenosio je svoja planinarska iskustva učenicima koji su ga pozorno slušali. Došavši do Lovačkog doma, zajedno smo prošetali do šume u kojoj je bila postavljena izložba drvenih eksponata.

Drugi izlet realizirali smo 12. studenoga 2023. na Ham Pokojec. U tom pohodu priključili su nam se učenici iz OŠ Ljubešića sa svojim

učiteljicama Andrejom i Jasnom te kvalificiranim planinarskim vodičima Lidjom i Marinom. Dolaskom do vidikovca Rudski gobec pogled nam se pružao na lokalna gorja i nizine. Tu su učenici imali prvu radionicu orientacije u prostoru pomoću geografske karte s mjerilom i kompasima. Nakon uspješnog svladavanja kratkog tečaja orientacije, nastavili smo uspon prema krajnjem cilju. Došavši konačno do cilja, Lujčekove hiže (planinarskog doma na malom travnatom prijevoju zvanom Ričkov krč, koji je ime dobio po nadimku legende zagorskog planinarstva Ljudevita Hercega), oduševljenju nije bilo kraja.

Kao voditeljica izvannastavne aktivnosti „Mali planinari“ mogu samo zaključiti kako topički mali planinari s radošću iščekuju svaki sljedeći planinarski izlet. Na kraju, mogu se složiti sa zapisom planinarskog putopisca Mateja Perkova: „Planinarenje je način izražavanja, a katkad penjanje na vrhove može biti mnogo više od pupe rekreacije. Učenje, potraga za sobom, istraživanje kulture ljudi koji su nekada na planini živjeli. Od pamтивjeka su ljudi vjerovali da na planinama žive bogovi i iz strahopoštovanja su se ustručavali penjati na vrhove koje danas pokoravaju alpinisti i ljubitelji adrenalina. Vrhovi okovani snijegom i ledom, čarobni kanjoni, mistične šume koje se nerijetko čine kao da ih nastanjuju mitološka stvorenja, klisure i ljepota stijena koje gordo stoje nad dolinom... Sve su to stvari koje privlače ljudе u planinama.“

Martina Kos-Grabar

VUKOVAR • OSNOVNA ŠKOLA NIKOLE ANDRIĆA

OBILJEŽILI SMO DAN CRVENIH HALJINA

Svrha je kampanje potaknuti žene da se brinu o svom zdravlju, ponajprije zdravlju srca i krvnih žila, jer je većinu tih bolesti moguće spriječiti zdravim životnim navikama. Isto tako želi se potaknuti stručnjake u zdravstvu na posebnu pažnju za srčani i moždani udar kod žena

Svake godine prvi petak u veljači obilježava se javnozdravstvena kampanja Dan crvenih haljina, pokrenuta radi podizanja svijesti o moždanom udaru kod žena. Prva je kampanja pokrenuta u Americi uz #nosicrveno, a danas je ista kampanja proširena na cijeli svijet. Zaštitni je znak silueta žene u crvenoj haljinji, crvenoj kao boji zdravlja, života i živosti, ali i upozorenja.

Svrha je kampanje potaknuti žene da se brinu o svom zdravlju, ponajprije zdravlju srca i krvnih žila, jer je većinu tih bolesti moguće spriječiti zdravim životnim navikama. Isto tako želi se potaknuti stručnjake u zdravstvu na posebnu pažnju za srčani i moždani udar kod žena, zbog njihovih razlika u odnosu na muškarce.

Svjesni važnosti ove kampanje, ove su se godine zapo-slenici naše škole simbolično obukli u crveno te se na taj način priključili obilježavanju ovoga dana.

Marija Zadro

NAŠICE • SREDNJA ŠKOLA ISIDORA KRŠNJAVOGA

ZAŠTO VOLONTIRATI?

Za 120 srednjoškolaca zainteresiranih za volontiranje predavanje je održala voditeljica Volonterskog centra Osijek iz Kolektiva – organizacije za društveni razvoj Mirta Kovačević

U Srednjoj školi Isidora Kršnjavoga u Našicama održano je inkluzivno predavanje o svijetu volontiranja za učenike prvih i trećih razreda gimnazije i ekonomije. Za 120 srednjoškolaca zainteresiranih za volontiranje, pre-davanje je održala voditeljica Volonterskog centra Osijek iz Kolektiva organizacije za društveni razvoj Mirta Kovačević. Teme su bile zašto volontirati, koje vrijednosti donosi volontiranje, što sve može biti volontiranje, prava i obvezе u volontiranju.

Posebna goća bila je mlada volonterka iz Španjolske Maria Isabel Robles Toledo, koja nam je predstavila svoje volontersko iskustvo kao ljepotu življenja, darivanja svojeg vremena bližnjima te aktivnosti koje provodi u Osijeku kroz jednogodišnji projekt Volonterskog centra Osijek.

Ovo je bila prva edukacija o volontiranju, a za 30. siječnja najavljujemo interaktivnu radionicu „Volontiranje i uloga terapijskog psa u radu s djecom s teškoćama u razvoju“, koju će voditi gosti iz Centra za rehabilitaciju iz Vrbovca.

Andelko Cvijetović

OGULIN • OSNOVNA ŠKOLA IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ

KNJIŽEVNI SUSRET S BOJANOM MEANDŽIJOM

Predstavila nam je svoju autobiografsku knjigu „Trči! Ne čekaj me...“ i prepričala nam svoje iskustvo kao trinaestogodišnje djevojčice iz skloništa za vrijeme Domovinskoga rata

Učenici naše Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić iz Ogulina imali su zadovoljstvo uživati u susretu s književnicom Bojanom Meandžijom. Predstavila nam je svoju autobiografsku knjigu „Trči! Ne čekaj me...“ i prepričala nam svoje iskustvo kao trinaestogodišnje djevojčice iz skloništa za vrijeme Domovinskoga rata. Sve nas je na vrlo topao i emotivan način podsjetila na to što je zapravo važno u životu: obitelj, zajedništvo, briga za bližnje, mir.

Susretu su nazočili učenici od 5. do 8. razreda koji su doista uživali, a imali su priliku postavljati pitanja književnici o tome što ih zanima. Iste ili slične strahote tijekom Domovinskoga rata proživjela su i mnoga druga djeca i, kao i na književnicu, ostavile traga na njihove živote. Neka se više nikada ne ponovi!

Mirjana Lesić

SLAVONSKI BROD • OSNOVNA ŠKOLA HUGO BADALIĆ

EUROPSKA OZNAKA KVALITETE

Naša je škola nagrađena Europskom oznakom kvalitete za provedeni eTwinning projekt „Digital & Nondigital Activities Approaches in Learning Programming Concepts“.

U projektu su sudjelovale škole iz Rumunjske, Turske, Moldavije, Grčke, Albanije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, Portugala, Tunisa, Litve i Hrvatske

Ovih je dana Osnovna škola Hugo Badalić iz Slavonskog Broda primila još jedno priznanje. Za provedeni eTwinning projekt „Digital & Nondigital Activities Approaches in Learning Programming Concepts“ naša je Osnovna škola Hugo Badalić nagrađena Europskom oznakom kvalitete (European Quality Label). Cilj projekta bio je ne samo razvijati kod učenika digitalne mogućnosti već i osnovne vještine programiranja, računalnog razmišljanja, kritičkog mišljenja, kreativnosti i socijalne odnosno emocionalne inteligencije.

U projektu su sudjelovale škole iz Rumunjske, Turske, Moldavije, Grčke, Albanije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, Portugala, Tunisa, Litve i Hrvatske. Autorice su projekta učiteljice Valentina Carmazan iz Moldavije i Marina Sertić iz Hrvatske, a voditeljica projekta u našoj školi učiteljica informatike Kristina Krtalć.

Priznanje znači da je rad naših učenika i naše škole prepoznat na najvišoj europskoj razini.

Kristina Krtalć

NAŠICE • OŠ KRALJA TOMISLAVA

NAGRADNO PUTOVANJE U SLOVAČKI GRAD SNINA

Na poziv ravnateljice Kulturnog centra Snina Diane Turčik, u Slovačkoj su boravili Leon Dragić, Domagoj Komjetan i Gabriel Budoš iz petog razreda te Zoja Ličinić iz šestog razreda, a priznanja su još dobili Marija Glavati i Paula Komjetan

Učenici OŠ kralja Tomislava iz Našice sudjelovali su na međunarodnom literarnom natječaju Literárna Gerbóčova Snina i svojim kreativnim radovima na slovačkom jeziku osvojili počasna priznanja i nagradno putovanje u slovački grad Sninu. Na poziv ravnateljice Kulturnog centra Snina Diane Turčik, u Slovačkoj su boravili Leon Dragić, Domagoj Komjetan i Gabriel Budoš iz petog razreda te Zoja Ličinić iz šestog razreda, a priznanja su još dobili Marija Glavati i Paula Komjetan. Učenike su pratili njihova mentorica Ana Marošević i njihovi roditelji kojima je domaćin priredio srdačnu i svečanu dobrodošlicu.

Svečanost dodjela nagrada održala se u prostorijama Sninskog dvorca, gdje su se susreli s glavnim organizatorima ovog događaja, s ravnateljicom D. Turčik i njezinim suradnicima Denisom Bandurčinovim i Jozefom Milovićem, gradonačelnikom Snine Petrom Vološinom, te suprugom i sinom pokojnog pisca i prevoditelja Jozefa Gerboca, Jarmilom i Martinom. Ovo natjecanje imenovano je i organizirano već 22 godine zaredom u čast Sninčaninu J. Gerbocu, koji je bio literarno aktivan cijelog svog života, a sve radi poticanja pisanja mladih, ali i starijih generacija o događajima iz svoga svakodnevnog života. Našičkim mlađim talentima nakon uručenja priznanja bila je organizirana svečana večera u dvoru gdje su u komunikaciji s gostima odlično iskazali svoje znanje slovačkog jezika. Sljedeći dan sudionici iz Hrvatske razgledali su grad i okolinu koja je bila sva u snijegu, no to ih nije omelo u razgledavanju središta grada, knjižnice, zoološkog vrta, sakralnih objekata i Nacionalnog parka Poloniny. Gradonačelnik Peter Vološin također ih je srdačno ugostio i darovao prigodne poklone, knjige i praktične suvenire sa znakom grada. Vrlo rado posvetio im je svoje vrijeme upoznavajući ih s poviješću i aktualnošću svoga grada. Roditelji učenika Anica Budoš, Anita Dragić i Marina Komjetan komentiraju: „Ovo je bio poseban doživljaj sa svojim djetetom i na nagradno putovanje u Republiku Slovačku, gdje su nas svi srdačno primili, a isto se tako zanimali za život i kulturu našega grada Našica i mjesta Markovca u kojem stanujemo. Vrlo nas je dojnilo kako stanovnici ovoga istočnog grada subotom i nedjeljom vrijeme provode smirenio i bez ikakve užurbanosti po gradskim ulicama.“

Pri povratku u Hrvatsku posjetili su veliki grad Košice u kojem su također doživjeli pravu zimsku snježnu idilu. Ovaj vrlo zanimljiv i programom bogat put našičkih osnovnoškolaca organizirao je gradonačelnik Našica Krešimir Kašuba, a vozio je zapovjednik DVD-a Velimirovac Alen Rep.

– Jako sam sretna što se moj rad svidio stručnom povjerenstvu i što sam dobila nagradno putovanje pa sam tako

ujedno slovačkim domaćinima predstavljala i svoju školu i svoj hrvatski našički kraj – rekla je učenica Zoja Ličinić.

Ana Marošević

Izbor iz nagrađenih literarnih radova

Leon Dragić: Slnko

Slnko budí každé ráno všetky stvory,
ked' zasvetí kúpajú sa v slnečnom mori.

Tu veľkú žltú hviezdu všetci majú radi,
lebo ich svojimi teplými lúčmi hľadí.

Slnko do nášho života dáva silu.
Cez deň robí veselú spoločnosť milú.

Slobodni prijevod:

Leon Dragić: Sunce

Sunce budi svako jutro sva stvorenja,
kad zasvijetli kupaju se u sunčanom moru.

Tu veliku žutu zvijezdu svi vole
jer ih svojim toplim zrakama mazi.

Sunce našem životu daje snagu.
Tijekom dana nam pravi društvo milo.

KOPRIVNICA • OSNOVNA ŠKOLA „ĐURO ESTER“

UČENICI UREDILI RAZREDNI ČITATELJSKI KUTAK

Svojim kutkom za čitanje pod nazivom „Šarena kruška“ učenici 4. b razreda prijaviti će se na natječaj za Najčitateljski kutić Ibis grafike, nacionalnog organizatora projekta Naša mala knjižnica

Tijekom prosinca i siječnja učenici 4. b razreda Osnovne škole „Đuro Ester“ iz Koprivnice u svojoj su učionici uredili kutak za čitanje s knjigama i slikovnicama iz vlastitog doma te knjigama i časopisima iz školske knjižnice, koje tijekom trajanja projekta čitaju u vrijeme odmora.

Svojim kutkom za čitanje pod nazivom „Šarena kruška“ prijaviti će se na natječaj za Najčitateljski kutić Ibis grafike, nacionalnog organizatora projekta Naša mala knjižnica.

Učenici su s knjižničarkom pročitali ilustriranu priču „Slamka, Šlapica i Čelavi Pero“ finskih autorica Sinikke i Tine Napola te ilustratorka Salle Savolainen. Nakon čitanja priče o dvjema sestrama – Slamki i Šlapici, koje se posvadaju oko toga jesu li kao bebe bile čelave, a što rezultira nizom zavrzlama s policijskom potragom za tobožnjim lopovom, učenici su izradili svoj razredni album beba pod nazivom „Slamka, Šlapica i bebe 4. b“.

Upoznali su se s osnovnim simbolima, geografskim položajem, klimatskim obilježjima i najvažnijim znamenitostima Finske. Također su se upoznali s neobičnim natjecanjima u Finskoj, kao što su bacanje mobitela u dalj, bacanje

gumenih čizama u dalj, hvatanje komaraca, natjecanje u nošenju žena na ledima, močvarni nogomet i druge neobične aktivnosti.

Nikolina Sabolić

OSIJEK • EKONOMSKI FAKULTET

PRIZNANJA STUDENTIMA ZA NAJUSPJEŠNIJE MARKETINŠKE POSLOVNE SLUČAJEVE

Prvo mjesto osvojio je tim koji su činile studentice EFOS-a Marcela Kranjčec, Nikolina Lucić, Iva Maria Marošičević i Eva Misir. Studentima je bilo omogućeno da u sklopu kolegija Marketing-strategije steknu važna praktična znanja i iskustva za upravljanje snažnim i poznatim brendovima, kao što je Zvijezda

Na Ekonomskom fakultetu u Osijeku održana je podjela priznanja najuspješnjim studentima na natjecanju u rješavanju poslovnog slučaja „Planet of plants“. Ovo natjecanje u rješavanju poslovnog slučaja provedeno je u suradnji s Hrvatskom udružom za marketing (CROMAR), a studentima je omogućilo da u sklopu kolegija Marketing-strategije steknu važna praktična znanja i iskustva za upravljanje snažnim i poznatim brendovima, kao što je Zvijezda. Prvo je mjesto osvojio tim koji su činile studentice EFOS-a Marcela Kranjčec, Nikolina Lucić, Iva Maria Marošičević i Eva Misir.

Zvijezda, članica Fortenova grupe, i Ekonomski fakultet u Osijeku ovim projektom realizirali su važan segment međusobne strateške suradnje, koja je u prosincu prošle godine formalizirana potpisivanjem Sporazuma o znanstveno-stručnoj suradnji. Natjecanje između 14 studentskih timova s Ekonomskog fakulteta Osijek iznjedrilo je sjajne primjere kompetencija, znanja i kreativnosti novih generacija budućih marketinških stručnjaka, a trima najboljim timovima dodijeljene su i prigodne nagrade za uspješno rješavanje marketinškog poslovnog slučaja tvrtke Zvijezde. Navedeno natjecanje također je i dio obveznog kolegija Marketing-strategije na drugoj godini diplomskog studija, smjera marketing, koji vodi prof. dr. sc. Marija Ham.

Prvo mjesto osvojio je tim u sastavu Marcela Kranjčec, Nikolina Lucić, Iva Maria Marošičević i Eva Misir, dok su drugo mjesto zauzeli Daniel Geošić, Andrea Kovačević i Tajana Kožić. Treće mjesto pripalo je timu u sastavu Anica Varnica, Maja Lončina, Marijana Delić-Hederić, Ivan Špiranović i Matej Šimić. Ova vrsta natjecanja ima dugogodišnju tradiciju na Ekonomskom fakultetu, a suradnjom s Hrvatskom udružom za marketing pruža studentima priliku za praktičnu primjenu znanja iz područja marketinga već za vrijeme studija.

„Planet of Plants“ prva je hrvatska *plant based* linija proizvoda koja dokazuje kako u Hrvatskoj imamo znanje i iskustvo kojim možemo konkurirati svjetskim trendovima.

Isto je i odraz hrvatskog visokog obrazovanja, a Zvijezda s ponosom podržava inicijative za razvoj izvršnosti. Suradnja s Ekonomskim fakultetom stvara most između teorije i stvarnog iskustva, potičući razvoj visokokvalitetnih stručnjaka koji će pridonijeti rastu hrvatskog gospodarstva. Studenti su u rješavanju poslovnog slučaja pokazali iznimski entuzijazam, znanje i kreativnost, a posebno čestitke dajemo timu koji je osvojio prvo mjesto. Nastaviti ćemo podržavati inicijative koje spajaju akademsku zajednicu i industriju te se veselimo daljnjoj uspješnoj suradnji s Ekonomskim fakultetom, poručila je članica uprave Zvijezde Dajana Mrčela.

— Čestitam svim timovima koji su se natjecali u rješavanju ovog poslovnog slučaja, a posebice onima koji su isporučili tri najbolja rada. Vjerujemo da će stečena iskustva predstavljati kvalitetan oslonac u njihovu daljnji akademskom i karijernom putu, ali i da će im ova priznanja pružiti vrijednu referencu pri budućem zaposlenju. U skladu s našim ciljem obogaćivanja nastavnih sadržaja praktičnim iskustvima, Ekonomski fakultet u Osijeku nastaviti će studentima pružati važna praktična iskustva iz realnog sektora kroz uključivanje u stvarne poslovne slučajeve naših partnerskih kompanija. Gostujućim predavanjima stručnjaka iz poslovnog svijeta, studijskim posjetima tvrtkama te drugim povezanim aktivnostima želimo pružiti studentima, ne samo teorijsko znanje, već i praktične vještine potrebne za uspješan ulazak na tržište rada — rekao je prof. dr. sc. Boris Crnković, dekan Ekonomskog fakulteta u Osijeku.

— Natjecanja pružaju studentima prilike za stjecanje praktičnih znanja iz strategije marketinga i ubrzavaju stvaranje kompetencija budućih marketinških stručnjaka. Zvijezda s ponosom sudjeluje u takvim inicijativama visokog obrazovanja, jer odražavaju našu posvećenost izvršnosti i razvoju mladih talenata. Čestitke još jednom svim timovima na njihovim postignućima — izjavio je Gašpar Novak, direktor marketinga Zvijezde.

Maja Šekoranja

IVANEC • SREDNJA ŠKOLA

TERENSKA NASTAVA U JASENOVCU

Glavni je cilj terenske nastave bio da učenici prošire znanje o Drugom svjetskom ratu, ustaškom režimu i stradanju žrtava fašizma, zatim razvijanje vještina kritičkog mišljenja i samostalnog prepoznavanja društvenih procesa

Učenici četvrtih razreda gimnazije posjetili su sredinom siječnja Spomen područje Jasenovac. Tamo su uz stručno vodstvo obišli lokalitet nekadašnjeg ustaškog koncentracijskog logora u Jasenovcu koji je krajem Drugoga svjetskog rata bio miniran, spaljen i uništen, a na čijem se prostoru danas nalazi spomenik Cvijet izgrađen 1966. godine te Memorijalni muzej.

Terenska nastava realizirana je u sklopu nastavne povijesti uz pratnju nastavnica Milene Bolčević, Mihaele Lančić i Petre Svetec Posavec.

Nakon razgleda samog lokaliteta, učenici su podijeljeni u manje grupe te su im dodijeljeni zadaci u obliku radnih listića. Zadatke su rješavali samostalnim istraživanjem muzejskoga postava, nakon čega je uslijedila rasprava koja je potaknula aktivno sudjelovanje i međusobnu komunikaciju svih učenika.

Glavni je cilj terenske nastave bio da učenici prošire znanje o Drugom svjetskom ratu, ustaškom režimu i stradanju žrtava fašizma, zatim razvijanje vještina kritičkog mišljenja i samostalnog prepoznavanja društvenih procesa koji mogu dovesti do rušenja demokratskih vrijednosti, kao i usvajanje pozitivnih stavova i vrijednosti o demokraciji, toleranciji i nenasilnom rješavanju sukoba.

Peta Svetec Posavec

KUTAK ZA
VAŠ TRENTAK

MLADI ARHEOLOZI U NOĆI MUZEJA ISTRAŽIVALI BLAGO SVEUČILIŠTA U ZADRU

|||||

Odjel za arheologiju Sveučilišta u Zadru u suradnji s Odjelom za klasičnu filologiju i Odjelom za povijest umjetnosti sinoć je sudjelovao u tradicionalnoj Noći muzeja. U izložbenom prostoru Odjela za arheologiju u zgradama Starog kampusa na rivi manifestaciju su izvedbom predstave Orfej i Euridika otvorili studenti Odjela za klasičnu filologiju, nakon čega su se okupljeni mogli upoznati s darovima antičkih kultura.

Živo je očekivano bilo uz stol na kojem je bila postavljena „Arheološka večera”, s degustacijom jela od prapovijesti do srednjeg vijeka koju je pripremila doc. dr. sc. Ankica Bralić Petković s Odjela za klasičnu filologiju.

Prema receptu iz knjižice „Kozmetika za lice žene” rimskoga pjesnika Ovidija, sudionici su s voditeljicom izv. prof. dr. sc. Dianom Sorić pripremali kozmetički preparat za skidanje šminke, upoznajući se usput s kozmetičkim standardima tog vremena. U pilingu su naravno mogli biti isključivo prirodni preparati iz tadašnjeg okoliša – komorač, smirna, ružine latice, sol, tamjan i voda ječmene kaše.

Organizatore je posebice obradovao veliki odaziv mladih arheologa, koji su imali priliku istraživati postavljenu arheološku sondu s pijeskom, alatima koji se koriste za istraživanje, „kostima” od plastike i najvećim zgoditkom – „zlatnicima” s čokoladom. Sudeći po angažmanu koji su pokazali, nema zabrinutosti za zadaršku arheologiju u budućnosti. Kad bi se zasitili istraživanja, mogli su sudjelovati u izradi antičkog mozaika koju su vodile Filipa Jurković Pešić i izv. prof. dr. sc. Ivana Jadrić-Kučan.

Posjetitelji su na istom mjestu mogli razgledati izložbe „Na granici dvaju svijetova – projekt Migrassi” i arheološko istraživanje Maksanove gomile, fotografirati se ispred kulise s poznatim slikarskim djelima i uživati u nastupu a cappella skupine A. K. A. Crescendo.

Luka Perić

DUH U MOČVARI

//////

U4. a razredu OŠ Vladimir Nazor iz Budinčine nastavlja se obrada lektire na drugačiji način. Drugo polugodište započeli smo lektirom Duh u močvari. Učenicima su bila ponuđena četiri kreativna zadatka koje su odradivali u skupinama tijekom siječnja, a prikazali su ih u školi. Jedna je skupina izabrala snimanje videozapisu o jednom događaju iz romana. Druga je skupina obavila intervju s glavnim likovima koji su odlučili i snimiti. Treća je skupina napravila prezentaciju u PowerPointu o Kopačkom ritu, a četvrta skupina izradila je plakat i upoznala nas s glavnim likovima. Integrirani dan započeli smo gostovanjem roditelja Tomislava Rička, ujedno lovca, od kojeg smo saznali čime se sve lovci bave. Učenici su za gosta pripremili mnoštvo pitanja te su pokazali veliki interes za tu temu. Nakon učeničkih prezentacija uslijedio je Kahoot kviz u kojem su učenici pokazali svoje znanje o pročitanoj knjizi. Najboljima su podijeljena priznanja. Dan je završio zajedničkim likovnim radom. Učenici su, podijeljeni u skupine, izrađivali podlogu, stabla i životinje te su prikazali kako izgleda šuma u jesen.

Interes koji su učenici pokazali za aktivnosti tijekom cijelog integriranog dana potiče nas da nastavimo lektiru interpretirati na ovakav način.

Jagoda Šmit i Andreja Satmari

ŠTO ČINI UČITELJE ZA PAMĆENJE

PET ZNAČAJAKA VRSNIH UČITELJA

Postoje trenutci kada roditelju morate priopćiti da ste zapazili poteškoće u učenju njegova djeteta ili ga morate upozoriti na djetetova neprimjerena ponašanja. Ako vam dobre komunikacijske vještine nisu strane, to ćeete napraviti na način da su roditelji cijelo vrijeme svjesni da vam je stalo te da govorite u dobroj namjeri

Uspješni razgovori s učenicima, roditeljima i kolegama dokaz su da je učitelj dovoljno dobro ovладao komunikacijskim vještinama. U učiteljskom je poslu komuniciranje jedna od temeljnih vještina. Mnoge su druge značajke također bitne i pridonose uspješnosti i zadovoljstvu tijekom rada u nastavi.

U današnjem članku izdvojeno je ukupno pet temeljnih značajaka koje bi učitelji trebali prepoznati i njegovati kako bi bili zadovoljni i kako bi im rad u nastavi bio dovoljno lagan i inspirativan da mu se s lažicom i motiviranošću svakoga jutra iznova vraćaju.

Rad u nastavi može biti vrlo poticajan i donosi mnoga zadovoljstva i nagrade, no ima i svojih izazova. Ako na vrijeme otkrijete imate li ono što je potrebno u učiteljskome poslu, lakše ćete prepoznati je li taj posao za vas.

Učitelji surađuju s velikim brojem različitih tipova ljudi i pritom nailaze na mnoge zahtjeve. Rad u nastavi ne obuhvaća samo ostvarivanje sjajnih obrazovnih lekcija, nego i njegovanje dobrih odnosa, suočavanje s poteškoćama u ponašanju, sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima i u ukupnom životu škole. Kada je učitelj uspješan u svojem poslu, mnogo je značajaka koje na to utječu.

Donosimo ih pet za koje procjenujemo da su ključne.

1. STRPLJIVOST I SUOSJEĆAJNOST

Pošteno je otvoreno reći da je strpljivost većine učitelja tijekom učiteljske karijere višestruko na kušnji. Naučiti kako ostati smirenim i tada kada učenici nisu, kada ne slušaju ili ometaju nastavu, ima veliku ulogu u učiteljskom poslu. Možete osjetiti frustraciju ako učenici ne razumiju ono čemu ih poučavate te im morate objasniti ili ponoviti i po nekoliko puta prije negoli sve sjedne na svoje mjesto. Biti strpljivim toliko da istinski slušate svoje učenike i nastojite razumjeti njihov put, ključan je dio uspješnosti vrsnih učitelja.

Mnogo je mogućih razloga zašto se učenik ponaša na određen način, zašto mu učenje čini muku ili zašto je sklon uznenimiravati svoju okolinu. Vaša sposobnost aktivnoga slušanja omogućit će vam prepoznavanje izvora svakoga pojedinog ponašanja te ćete u skladu sa stečenim spoznajama moći pronačit adekvatna rješenja.

Osim strpljivosti, ključna je i suošćećajnost. Učionica je prostor visokoga čuvstvenoga naboja pa kada nastojite upoznati svoje učenike, svakoga posebno, kada razumijete što se sa svakim od njih događa, kada ste iskreno zainteresirani za njihove živote, to će vam pomoći da uspostavite dobre odnose,

IZABRALA I PRIPREMILA
Snježana Mostarkić ■ tekst
je mjestimice ureden i
prilagoden, a izvorniku
možete pristupiti na temelju
poveznice dostupne na
kraju ove napomene ■
Ujedinjeno Kraljevstvo:
Horizon Teachers –
mrežne stranice istoimene
organizacije koja pomaže
u zapošljavanju učitelja
u osnovnim i srednjim
školama ■ izvor: www.horizonteachers.com ■

|||||

a odnosi su temelj uspješnoga upravljanja razredom na duge staze.

2. ENERGIJA I ENTUZIJAZAM

Rad u nastavi zahtjevna je uloga, a da biste opstali i održali željeni ritam, potrebna vam je energija. Pritom je bitno sačuvati entuzijazam i afirmativan pristup. Ako svoj posao radite predano, sa strašću, ako uživate u onome što radite i ako to doista volite, vaša će se pozitivnost prelijevati i na vaše učenike te će zbog svega toga učenje voljeti i oni. Pozitivnost donosi još više pozitivnosti pa pokušajte na posao dolaziti s osmijehom, spremni uhvatiti se u koštač s danom pred vama. Entuzijazam će se proširiti i na vaše kolege i roditelje. No, to ne znači da trebate zapasti u lažnu ili toksičnu pozitivnost.

Bitno je slušati svoje tijelo i pravodobno prepoznati znakove mentalnoga ili fizičkoga izgaranja. Ako osjećate da se razina vaše energije smanjila te da gubite volju i snagu, preispitajte poduzimate li sve što je potrebno kako biste se odmorili i napunili svoje baterije. Pritom je ključno održavanje ravnoteže između posla i privatnoga živoga.

3. KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

Za učiteljski je posao bitno znati jasno i britko izložiti svoje misli. Obrazovati druge ljudе znači biti sposoban prevoditi vlastita znanja i posredovati ih na način da osobe koje poučavamo razumiju. Komunikacijske vještine omogućit će vam poučavanje učenika, dogovore s kolegama te razgovore s roditeljima.

Postoje trenutci kada roditelju morate priopćiti da ste zapazili poteškoće u učenju njegova djeteta ili ga morate upozoriti na djetetova neprimjerena ponašanja. Ako vam dobre komunikacijske vještine nisu strane, to ćeete napraviti na način da su roditelji cijelo vrijeme svjesni da vam je stalo te da govorite u dobroj namjeri. Tada je svima lakše poteš-

koćama pristupiti konstruktivno i s namjerm da se pronađe odgovarajuće rješenje.

4. IZVRSNO POZNAVANJE PREDMETA TE SPREMNOST NA UČENJE

Ako ste odlučili poučavati određen nastavni predmet, morate ga voljeti. Znati svoj predmet uistinu je ključan dio učiteljskoga i profesoškoga posla. Jednako tako, neizostavna je i otvorenost prema daljnjem učenju na radnomy mjestu, ne samo o promjenama koje se događaju unutar polja znanja iz kojeg vaš predmet proizlazi, nego i prema učenju pedagoških znanja i vještina, komunikacije, organizacije i svega onoga što čini dobrog učitelja.

5. ORGANIZIRANOST I DISCIPLINIRANOST

Imate li dobre organizacijske vještine, mogli biste u učiteljskome poslu daleko dospjeti.

Neprekidno se morate nositi s nekolicinom istodobnih zadataka, morate planirati nastavne sate te – nakon što ste odradili dio u učionici – pregledavati učeničke radeove i ocjenjivati ih. Ako ne znate kako postići organiziranost i disciplinu kao i postaviti prioritete u svrhu veće učinkovitosti, moglo bi vam se dogoditi da počnete zaoštajati za planiranim te osjećati preopterećenost.

Uslijete li zadržati dobru organiziranost te redovito obavljati svoje zadaće, zadržat ćeete razinu profesionalnosti koja je u temelju učiteljskoga posla. Vaša će profesionalnost osigurati da vas učenici poštuju, kao i kolege te roditelji, a u ključnim trenutcima omogućit će vam i pravodobno i kvalitetno donošenje odluka. Pritom ćete moći sigurno i djelotvorno održavati onu finu liniju u odnosima između učitelja i učenika.

Ako njegujete i učvršćujete karakteristike o kojima smo ovdje govorili, vaš će posao učitelja biti ugodan, pa i tada kada je izazovan, te će donositi istinsko zadovoljstvo i nagradivati vas na mnoge načine.

UPUTA RAVNATELJIMA – KAKO SAČUVATI MENTALNU DOBROBIT UČITELJA I PROFESORA

AKO ŽELITE BITI POTPORA UČITELJIMA I PROFESORIMA, OVO NIKAKO NEMOJTE ČINITI

Želite osnažiti mentalnu dobrobit učitelja i profesora? Tada biste morali izbjegći ovih sedam stranputica – kaže Kimmie Fink, učiteljica, autorica i urednica portala *WeAreTeachers*

Udesetoj godini rada u nastavi prolazila sam kroz iznimno teško razdoblje. Kako mi je postajalo jasno da sam potonula preduboko, odlučila sam potražiti stručnu pomoć. No, javio se problem: moj je raspored bio pretrpan i termin za terapiju doslovce nisam imala kamo ugurati. Kada sam s ravnateljem podijelila kroz što prolazim i s čim se suočavam dok pokušavam pronaći pomoć, on je smješta reagirao tako da me je osobno mijenjao kad god je to bilo potrebno.

Kad god bih imala zakazan termin, odradio bi posljednjih petnaest minuta nastave kako bih ja mogla na vrijeme stići na svoj sastanak.

Kao što možete vidjeti, ravnatelj je shvaćao jednu stvar – potpora mentalnom zdravlju učitelja najviše je što za školu možete učiniti. Da, bilo mu je stalo do mene osobno, no skrb za mene kao osobu ujedno je značila sigurnost da će ja moći skrbiti za svoje učenike. Za osobe na upravnim pozicijama, stavljanje zdravlja i dobrobiti učitelja na prvo mjesto ključan je zahtjev, osobito u ovakvim vremenima.

I dok nastojite osnaživati mentalnu dobrobit učitelja i profesora, ovih biste sedam pogrešaka morali izbjegći:

- POGREŠKA BR. 1 - „MORAMO RAZGOVARATI!“ (POZIVI NA RAZGOVOR BEZ IJEDNE RIJEĆI OBRAZLOŽENJA)

Bez obzira na to koliko su tema ili povod razgovora benigni, izgovorena rečenica ili elektronička poruka koja uključuje „Moram s tobom (s vama) razgovarati“ bez ikakva dodatnoga objašnjena – uvijek su uzrok velike nelagode. A vjerujte mi, i bez toga učitelji već osjećaju dovoljno nelagode, pa i anksioznosti.

Ako nas već pozivate k sebi, napišite temu razgovora kako ne bismo cijelu noć morali probdjeti razmišljajući o čemu je riječ. Ili, još bolje, pristupite nam u najboljem trenutku na našem terenu. Osjećat ćemo se manje formalno ako nas potražite u učionici, osobito ako u ruci nemate onaj debeli crni rokovnik s bilješkama.

Jučer sam primila e-poruku da se danas javim u ravnateljev ured. Zamalo mi je uspjelo ne raspasti se od zabrinutosti. Iako vjerujem da će sve biti u redu, ni s više od trideset godina učiteljskoga staža nakon što me pozovu u ravnateljev ured ne mogu ostati potpuno smirenom. (K. F.)

- POGREŠKA BR. 2 - NENAJAVLJENI NADZORI

Razumijem da je to dio vašega posla, no u ovim vremenima, kada nas toliko toga pogađa izvan učionica, samo pojačavate stres u ionako stresnim situacijama. [Članak je u izvorniku objavljen 2020. godine kada su na snazi bile mјere vezane uz pandemiju – nap.] Ako

IZABRALA I PRIPREMILA
Snježana Mostarkić ■
Kimmie Fink – jedna od urednica portala WeAreTeachers, učiteljica s trinaestogodišnjim iskustvom rada u nastavi ■ tekst je mjestimice ureden i prilagođen, a izvornik možete pronaći na poveznici na kraju ove napomene ■ SAD: WeAreTeachers – portal koji se bavi temama iz školstva i obrazovanja ■ izvornik: www.weareteachers.com

|||||

www.skolskiportal.hr

Potpore mentalnom zdravlju učitelja najviše je što za školu možete učiniti.
- Kimmie FINK

nas uznemiruje vaše nenajavljeni pojavljivanje u učionici, još je deset puta neugodnije vaše nenajavljeni pristupanje nastavi na daljinu.

Budite toliko obazrivi prema učiteljima pa ih upozorite barem 5 ili 10 minuta prije planiranoga dolaska kako bi na vrijeme mogli ovladati osjećajem nemira, katkad i panike.

- POGREŠKA BR. 3 - ORGANIZIRANJE STRUČNIH USAVRŠAVANJA U VREMENU NAMIJENJENU PLANIRANJU I PRIPREMANJU NASTAVE

Ponavljajte za mnom: Dani namijenjeni planiranju i pripremanju nastave predviđeni su za planiranje i pripremanje nastave. Ne znam što više obeshrabruje od toga da nam dan namijenjen pripremama u učionici zamijenite danom stručnoga treninga.

Imamo mnogo više posla negoli ikada prije. Osjećaj pripremljenosti bitan je za našu dobrobit, osobito u situacijama u kojima je toliko toga izvan naše kontrole.

Iako sam upravo na pauzi i ne radim doslovce ništa, a popila sam i tabletu za smirenje, i dalje osjećam nemir zbog sutrašnjega dana stručnoga usavršavanja. (J. B.)

- POGREŠKA BR. 4 - KAŽNJAVANJE UČITELJA ZBOG NEIZBJEŽNOGA KAŠNJENJA ILI PRIJEVREMENOGA ODLASKA

Uzmite u obzir moguće razloge – liječnički pregled, izvanrednu situaciju kod kuće ili nešto povezano s vlastitom djecom – i shvatit ćete da radimo najbolje što možemo u uvjetima koji nas okružuju. Učitelji zaslužuju potporu, ne kažnjavanje.

- POGREŠKA BR. 5 - PREPOSTAVLJANJE LOŠIH NAMJERA I POSTUPANJA

Za učitelja nema većeg izvora uzrujanosti od napada razorenog roditelja. Razumijemo da su i obitelji pod stresom, kao što smo i mi. Ono što od ravnatelja tražimo jest da bude štit. Kada vam se netko potuži, pružite nam barem toliko da **kažete da ćete provjeriti**. Ionako se već osjećamo loše.

Sjedim ovdje dok me sustiže napad panike. U zbornici sam i plačem. Učenik je pogrešno shvatio moje riječi i sada mi pripremaju opomenu, a ja ne znam što učiniti. (M. R.)

- POGREŠKA BR. 6 - DAVANJE PREDNOSTI ZADATCIMA UMJESTO LJUDIMA

Budite u svakome trenutku svjesni da u ovome poslu nema veće vrijednosti od ljudi. Nema te evaluacije. Nema toga kurikuluma. Nema tih rezultata testiranja. Koji su vrjedniji od ljudi.

Poslušajte nas dok vam govorimo da smo preopterećeni, i skinite nam nepotrebne terete s leđa.

- POGREŠKA BR. 7 - POTICANJE TRENDNA SKRBI O SEBI UZ ZANEMARIVANJE SVIH PRETHODNIH SAVJETA

Ako profesorima i učiteljima govorite da se tijekom vikenda opuste i odmore a pritom niste osigurali dovoljno sigurno i poticajno radno okružje koje bi im omogućilo da to uistinu i učine, vaši su komentari u najmanju ruku neozbiljni.

Možete nam darovati sve mirisne svjeće svijeta, nećemo se osjećati nimalo bolje ako nemamo vremena, prostora ni dopuštenja da se za sebe uistinu i pobrinemo.

Moraš voditi brigu o sebi – rečenica je koja se u današnjem obrazovanju zloupotrebjava više negoli ijedna druga. To je samo pusta fraza u vremenu kada se zahtjevi upravljeni prema učiteljima i dalje nimalo ne mijenjaju. (J. E.)

ODRŽANA 19. NOĆ MUZEJA 2024.

USUSRET NOVOJ PUBLICI

Devetnaesta Noć muzeja koncipirana je bila kao dinamična manifestacija s fokusom na važnu ulogu muzeja u zajednici i posebno u tom kontekstu razvoj nove publike, novih programa i razvoj muzeja, na dobre i pozitivne muzejske prakse, različite suradnje muzejskih i drugih institucija s organizacijama civilnog društva, razmjenu znanja i općenito razvijanje partnerstva

U organizaciji Hrvatskoga muzejskog društva u petak, 26. siječnja 2024. godine održana je 19. Noć muzeja u kojoj je uz muzeje sudjelovalo rekordan broj drugih baštinskih institucija, arhiva, knjižnica, centara za kulturu, udruga te obrazovnih ustanova. Ove godine programi su realizirani na više od 260 lokacija u 134 hrvatska grada uz sudjelovanje i muzealaca iz Bosne i Hercegovine na pet lokacija. Osim stalnih postava, posjetitelji su mogli razgledati stotinjak izložaba te se uključiti u 81 muješku radionicu, 22 igraonice, 52 glazbena programa, 44 predavanja, 58 stručnih vodstava te 48 predstavljanja knjiga, monografija i kataloga. Doista impresivan program za jednu noć.

DINAMIČNA MANIFESTACIJA

Lokalno i globalno 19. Noć muzeja koncipirana je bila kao dinamična manifestacija s fokusom na važnu ulogu muzeja u zajednici i posebno u tom kontekstu razvoj nove publike, novih programa i razvoj muzeja, na dobre i pozitivne muzejske prakse, različite suradnje muzejskih i drugih institucija s organizacijama civilnog društva, razmjenu znanja i općenito razvijanje partnerstva.

„Tema devetnaeste Noći muzeja – Muzeji i nova publiku odgovarajuća je u vremenu traženja novih generacija za inovativnim i kreativnim muješkim sadržajima, u kojima će i sami sudjelovati i temama koje će angažirano odgovoriti na sve zahtjevnije izazove novih generacija i vremena u kojem živimo. Traženje mujeških stručnjaka za odgovarajućim programima, modelima suradnje i prezentacije sadržaja u kojima će različiti segmenti publike zadovoljiti svoje potrebe, nakon različitih kriza koje su prošle ili kojima svjedočimo, klimatskih promjena, održivog i uravnoteženog razvoja, te različitih izazova i

PRIREDIO
Ivan Rodić
|||||

Proteklih osamnaest godina hrvatske je muzeje tijekom manifestacije Noći muzeja posjetilo više od tri i pol milijuna posjetitelja, a pojedinih godina brojke su se kretale i više od 250 tisuća posjetitelja samo u jednoj noći.

■■■■■

nesigurnosti s jedne strane i potrebe čovjeka za novim spoznajama, doživljajima, edukacijom i u konačnici zabavom s druge strane” – istaknuto je, među ostalim, u najavi ovoga-

dišnje manifestacije koju je u ime Hrvatskoga muješkog društva potpisao Tim Noći muzeja predvođen Vlastom Krklec, predsjednikom HMD-a.

U tom je smislu, podsjećaju nas u spomenutoj najavi hrvatski muzealci, utjecaj muzeja u stvaranju nove publike ili na formiranje stavova novih generacija o globalnim temama čovječanstva ogromno, kao i tema važnih za opstojnost i održivi razvoj lokalnih zajednica. U jednom dijelu svijeta najrazvijenijih, svjedočimo otvaranju spektakularnih novih mujeških zgrada i sadržaja, u kojima već umjetna inteligencija zauzima svoje mjesto u prezentaciji. Na potpuno drugoj strani, svjedoči smo velikih migracija stanovništva, koje traži nove životne prilike nakon ratnih sukoba i nesigurnosti, u kojima su nerijetko, uz ljudska stradanja, meta često ciljana uništavanja povjesne i kulturne baštine.

Proteklih osamnaest godina hrvatske je muzeje tijekom manifestacije Noći muzeja posjetilo više od tri i pol milijuna posjetitelja, a pojedinih godina brojke su se kretale i više od 250 tisuća posjetitelja samo u jednoj noći. Posebno je vrijedna činjenica da su se u Noći muzeja uključile i druge kulturne ustanove, arhivi i knjižnice, sveučilišta, KIC, knjižare i klubovi, kao i lokalne zajednice s programima na otvorenim gradskim prostorima.

PARIŠKA SOBA HŠM-a

Na ovome mjestu nemoguće bi bilo pobrojiti sve manifestacije na svih 260 lokacija diljem Hrvatske, a nekmoli napisati pokoji pa makar i manji osvrt na svaku o njih. Stoga u ovome izvješću spomen, riječju i(ili) slikom, samo na ono što je reporteru „upalo u oko”, pogotovo ako su u središtu zbijanja bili djeca i učenici.

Hrvatski školski muzej – još uvijek izvan matičnoga prostora na Trgu Republike Hrvatske, izvan uporabe je zbog oštećenja u

potresu – predstavio se u Noći muzeja na dva mesta: Galerija Hrvatskog školskog muzeja „Školica za 5”, u Hebrangovoj ulici omogućila je besplatno razgledavanje izložbe „Pioniri maleni – Crtice iz života pionira kroz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja” te dvije radionice za djecu „Zveži rubec kak se šika!” i „Pišemo krasopisom”, dok je u Muzeju suvremene umjetnosti publika mogla razgledati izložbu „Pariška soba” koja je, zbog već spomenutih „potresnih” razloga, u MSU-u našla privremeni smještaj. Pariška soba, koja je bila dio stalnog postava Hrvatskog školskog muzeja, iznimno je vrijedna kulturno-povijesna cjelina kojom se školstvo Kraljevine Hrvatske i Slavonije predstavilo na Svjetskoj izložbi u Parizu 1900. godine.

Bogat i raznovrstan program održavao se i u Etnografskom muzeju u Zagrebu iz kojega, uz koncert *Pivaj draga, nedaj srcu jada* u izvedbi Ansambla tradicijske glazbe Muzičke akademije u Zagrebu, izdvajamo i pripovjedaonicu priča *Savršena naranča i druge priče* (djeca i obitelji), u kojoj smo mogli slušati narodne priče iz Afrike i drugih dalekih kontinenata te potražiti poveznice iz priča u stalnom postavu izvaneuropskih kultura.

ODGAJANI ZA USPJEH

Muzej Međimurja Čakovec dao je svoj obol toj priredbi s tri radionice, jednim predavanjem, dvije izložbe i, naravno, bogatim sadržajima unutar stalnih postava. Počelo je već ujutro radionicom „Šafkove plesne (z) animacije” motiviranim aktualnom muzejskom Izložbom „Obitelj Legenstein – Odgajani za uspjeh”. Učenici 3. razreda III. osnovne škole Čakovec, koje je vodila učiteljica Zdenka Novak, izrađivali su crteže na osnovu viđenih sadržaja sa spomenute izložbe, a onda su posebnom tehnikom, kroz koju su ih vodile članice čakovečke Škole animiranog filma, Jasminka Bijelić Ljubić i Dina Nedeljko, od prikupljenog materijala osmisliili i izrađivali animirani film. Radionicu je inicirala i pripremila muzejska pedagoginja Ines Virč. U podne već je započela druga radionica „Crno kao Noć (muzeja)” na kojoj su djeca, vođena profesoricom fizike u Gimnaziji Josipa Slavenskog Čakovec, Melitom Sambolek, eksperimentirala s bojama, svjetlošću i sjenama. Teme na osnovu kojih su radili te pokuse bili su muzejski sadržaji i legenda o zmaju Pozoju.

Noć muzeja u Križevcima bila je u znaku izložbe „Marijan Detoni: Od skice do matrice”, koju je Muzej za umjetnost i obrt, u sklopu ovogodišnje Noći muzeja, ostvario u umjetnikovu rodnom gradu. Bila je to jedinstvena prilika i za upoznavanje križevačke javnosti s rasponima Detonijeva grafičkog stvaralaštva koji je na medij grafike nevjerljivojatnom tehnikom prenosi i dočarao atmosferu svakodnevice ljudi u jeku ekonomске krize kroz prizore, otpuštenih, gladnih i nezaposlenih, kao i prikaze putovanja i stradanja.

OBITELJSKA NOĆNA ŠETNJA SALONOM

U Solinu su tijekom ove večeri posjetitelji imali prilike uživati u organiziranom obilasku i prigodnom programu kojeg je Arheološki muzej Split upriličio na lokalitetu Salone, zatim u etnografskoj zbirci i prezentaciji starih običaja koje su u prostoru Gašpine mlinice priredili Turistička zajednica grada Solina, Udruga Solinjani i koncesionar OPG „Marušić” te u razgledavanju Zbirke eksponata iz Domovinskog rata UHBDDR-a postavljenoj u izložbenom prostoru u Zvonimirovoj ulici.

„Zlatno doba hrvatske arheologije” naziv je to publikacije predstavljene u salonitanskom Tusculumu u sklopu Noći muzeja. Riječ je o inovativno-edukativnoj publikaciji tiskanoj u obliku kalendarja koja oživjava ključne datume i događaje iz povijesti Arheološkoga muzeja povezujući ih s datumima iz povijesti općenito.

Uz publikaciju u Tusculumu je iste večeri predstavljena i *lenta vremena*, pisani trag

Radionica s učenicima III. OŠ Čakovec (foto mmc.hr)

Milan Pavić, Portret Marijana Detonija iz 1955., Zbirka novije fotografije (Izvor MUO)

Čakovec - Kako napraviti animirani film (foto mmc.hr)

Noćni obilazak Salone, mala istraživačka ekspedicija namijenjena djeci i njihovim obiteljima (Izvor Solinska kronika)

Ministrica kulture i medija Nina Obuljen Koržinek na Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti u Zadru (Izvor MKM)

povijesti muzeja. Ova inicijativa proizašla je iz istog vizualnog identiteta i koncepta koji su oblikovali kalendar te uz najvažnije datume donosi i prikaz najvažnijih muzejskih nalaza.

Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru sudjelovala je i ove godine u Noći muzeja, za koju su benediktinke priredile bogat i edukativan program u kojemu je sudjelovao veći broj učenika srednjoškolaca. Obilježavanju se razgledavanjem postava pridružila i ministrica kulture i medija dr. sc. Nina Obuljen Koržinek. U ovogodišnjem programu sudjelovali su

Tema devetnaeste Noći muzeja – Muzeji i nova publika odgovarajuća je u vremenu traženja novih generacija za inovativnim i kreativnim muzejskim sadržajima, u kojima će i sami sudjelovati i temama koje će angažirano odgovoriti na sve zahtjevne izazove novih generacija i vremena u kojem živimo

■ ■ ■ ■ ■

i članovi Udruge slijepih i slabovidnih osoba Zadarske županije za koje je organizirano stručno vodstvo stalnim postavom. Posjetitelji su imali priliku upoznati se s tehnikom izrade čipke kojom se još koriste redovnice u Samostanu sv. Marije.

PROGRAMI ZA DJECU

Poseban program za djecu pripremljen je bio i u riječkom Muzeju moderne i suvremene umjetnosti, u kojemu su imali priču o samome muzeju, namijenjenu školarcima, te vodstvo aktualnom izložbom „Vidljive” i učeničku plesnu izvedbu inspiriranu tom izložbom, projekciju filma *Žena u ogledalu* Jagode Kaloper te radionicu o bojama u Dječoj kući.

I u cijeloj Slavoniji bila je bogata ponuda aktivnosti i radionica prilagođenih djeci na ovogodišnjoj manifestaciji Noć muzeja. Evo nekih.

U Arheološkom muzeju Osijek bio je upriličen Dječju kutak u kojemu su djeca upoznala svijet speleologije i arheologije kroz igru.

U Gimnaziji A. G. Matoša u Đakovu održana je radionica *Neka vas valovi nose tamo gdje svjetlost ne može te eksperimenti na temu brzine širenja zvuka u zraku*. Bila je tu još i radionica Hrvatska zvijezda Bauhausa – Otti Berger izrada tapiserija u stilu Bauhausa za djecu predškolske dobi, dok je u Spomen-muzeju biskupa J. J. Strossmayera izvedena predstava za djecu *Vrijeme je za bajku*.

U Ustanovi za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroljub“ u Valpovu održana je radionica „Mali arheolozi“, oblikovanje predmeta od gline, te likovna radionica za djecu i mlade s motivima iz povijesti Valpova i valpovačkog dvorca.

U Vrpolju, pak, u Spomen galeriji Ivana Meštrovića održana je likovna radionica za djecu, „Motiv majke u djelu Ivana Meštrovića“.

Ovogodišnju Noć muzeja posjetilo je ukupno 165 633 posjetitelja. Daleko je to od onih rekorda koji su bilježili i više od tristo tisuća posjetitelja, ali – ipak se kreće!

UZ 30. OBLJETNICU MALE ŠKOLE HRVATSKOGA JEZIKA I KULTURE HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

HRVATSKI KAO INI JEZIK

U povodu 30. obljetnice Male škole hrvatskoga jezika i kulture Hrvatska matica iseljenika tiskala je priručnik *Sasvim drukčiji jezik – Dramske i lutkarske scenske igre s tekstovima za ovladavanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika*. Osim dokumentarističke dimenzije, knjiga donosi nov i zanimljiv dramsko-pedagoški, jezično-kulturološki i glotodidaktički sadržaj

Kroatistički obzori sasvim drukčijeg jezika - rođendanski poklon Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture HMI-a

NAPISALA
Tamara Turza Bogdan
Foto: Hrvatska matica iseljenika

//////

Knjiga *Sasvim drukčiji jezik – Dramske i lutkarske scenske igre s tekstovima za ovladavanje i poučavanje hrvatskoga kao inoga jezika* donosi dramske i lutkarske scenske oblike koji su nastajali tijekom trideset godina rada *Male škole hrvatskoga jezika i kulture* u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Uz igrokaze nalaze se teorijska objašnjenja koja pobliže označuju uvjete njihova nastanka. Mala škola organizirana je u obliku ljetne škole u kojoj djeca borave desetak dana, a sadržaje usvajaju u neformalnim oblicima učenja. Prikazano učenje hrvatskoga jezika i kulture odvija se u određenome vremenu i prostoru u kojem sudionici jezik usvajaju na organiziranim radionicama i u ostalim oblicima zajedničkoga druženja. Stoga je ovaj neformalni oblik učenja uvelike odredio sadržaj i način učenja hrvatskoga jezika. Upravo prilagođenost spomenutim neformalnim oblicima učenja jezika i kulture čini ovu knjigu vrijednim priručnikom za znanstvenu i stručnu javnost.

Urednica knjige i jedna od suautorica, Lada Kanajet Šimić, višegodišnja je voditeljica Male škole, a ostale autorice knjige ujedno su voditeljice radionica: Diana Čosić, Livija Kroflin, Grozdana Lajić Horvat i Sara Milavec. Uz prikaz kontinuiranoga rada s djecom i mlađima koji žive i školju se izvan naše domovine u području usvajanja hrvatskoga jezika i kulture iz gledišta samih stvarateljica, voditeljica i organizatorica radionica, ova knjiga donosi nov i zanimljiv dramsko-pedagoški, jezično-kulturološki i glotodidaktički sadržaj.

Knjiga se sastoji od triju poglavlja koja obuhvaćaju lutkarske, dramske i

Voditelji Male škole hrvatskoga jezika i kulture s ravnateljem HMI-ja prof. Mijom Marićem

S jedne od dramskih radionica Male škole hrvatskoga jezika i kulture

Dramske i lutkarske igre kao alat za učenje jezika

PRIRUČNICI OVAKVOGA OPSEGA I KVALITETE, NAMIJENJENI USVAJANJU JEZIKA U DJEČJOJ I MLAĐENAČKOJ DOBI, RIJETKI SU U HRVATSKOJ STRUČNOJ LITERATURI. STOGA ĆE OVA KNJIGA BITI IZNIMNO KORISNO ŠTIVO ZA ZNANSTVENU I STRUČNU JAVNOST

■■■■■

dramsko-lutkarske tekstove i aktivnosti. U svakome se poglavju nalazi uvodni tekst voditeljice radionice u kojem se objašnjava vrijeme i kontekst nastajanja aktivnosti, dob djece, stupanj ovlaštosti jezikom, način rada sa skupinom te individualne specifičnosti govornika s obzirom na zemlju iz koje dolaze. Uvodni tekst donosi i objašnjenje dramskih metoda koje su korištene u radu, refleksiju voditeljica o samome tijeku rada te promjenu i prilagodbu strategija usvajanja jezika ovisno o jezičnim mogućnostima djece i njihovim interesima. Navedene metodičke glotodidaktičke samorefleksije voditeljica vrijedan su doprinos usvajaju hrvatskoga kao inoga jezika, posebice stoga što ne opisuju samo probleme na koje su voditeljice naišle tijekom rada, već prikazuju način i uspješnost rješavanja tih jezičnih izazova. Time pridonose metodama neformalnoga usvajanja jezika kako u

području dramske pedagogije i primjenjena lutkarstva, tako u području usvajanja hrvatskoga kao inoga jezika.

Dramski i lutkarski tekstovi nastali su kao skupne improvizacije, a opet su vrlo precizno zabilježeni. Tekstovi sadrže opis prostora, uvjete izvođenja i didaskalije. Nastajali su kao rezultat višednevнога radioničkoga procesa koji je često inspiriran trenutkom i mogli bismo pomisliti da postoji opasnost da se njihov sadržaj izgubi u trenutku nakon izvođenja. Međutim, u procesu bilježenja ovi tekstovi nisu izgubili svoju improvizacijsku snagu. Naime dovoljno su sadržajni i otvoreni da mogu poslužiti kao improvizacija u nekoj budućoj scenskoj igri i nadograđivanju.

Priručnici ovakvoga opsega i kvalitete namijenjeni usvajanju jezika u dječjoj i mladenačkoj dobi rijetki su u hrvatskoj stručnoj literaturi. Stoga će ova knjiga biti iznimno korisno štivo za znanstvenu i stručnu javnost: za učitelje (u hrvatskoj nastavi u inozemstvu, kao i u pripremnoj i redovitoj nastavi hrvatskoga jezika u Hrvatskoj), voditelje lutkarskih i dramskih skupina, studente učiteljskih fakulteta i studija lutkarstva, dramske pedagogije i inojezičnoga hrvatskog, ali i za znanstvenike i stručnjake koji se bave proučavanjem i poučavanjem hrvatskoga kao inoga jezika. Dobrodošla je i u hrvatske katoličke misije, domove, društava i sl., kao i u ruke hrvatskih obitelji u svijetu kako bi se njihovi najmlađi članovi susreli s hrvatskom riječju od malena.

(Iz recenzije)

OSOBNA ISKAZNICA MALE ŠKOLE HRVATSKOGA JEZIKA I KULTURE

„TO NEŠTO UNUTARNJE MALOŠKOLARSKO“

O d 1993. godine, kada je u jeku Domovinskoga rata prvi put održan, pa do danas u programu Male škole hrvatskoga jezika i kulture sudjelovalo 1797 polaznika u dobi od 9 do 16 godina iz 43 zemlje svijeta i jedini je program takve vrste u Hrvatskoj

Mala škola hrvatskoga jezika i kulture Hrvatske matice iseljenika ima ono nešto što se ne da riječima opisati – rečenica je koju je jednom prilikom izrekla jedna od njezinih najdugovječnijih voditeljica ni ne sluteći da će u godinama koje dolaze upravo ta rečenica vjerno opisivati posebnost ovoga programa koji ne karakterizira samo dobro strukturirani program, nego i međusobno druženje i stvaranje čvrstih veza za cjeloživotno prijateljstvo svih sudionika, i voditelja i polaznika.

No, iako se „to nešto unutarnje maloškolarsko“ ne da riječima opisati, činjenice koje stoje iza jednog od najdugovječnijih i najcjenjenijih projekata Hrvatske matice iseljenika (HMI) govore da je od 1993. godine, kada je u jeku Domovinskoga rata prvi put održan, pa do danas u njemu sudjelovalo 1797 polaznika u dobi od 9 do 16 godina iz 43 zemlje svijeta i jedini je program takve vrste u Hrvatskoj. Ovo oplemenjeno ljetovanje namijenjeno je mladim polaznicima koji žive i školju se izvan granica Republike Hrvatske kako bi tijekom desetodnevнога boravka u dječjem odmaralištu na moru ovladali hrvatskim jezikom te usvojili znanje o svim drugim sastavnicama hrvatskoga identiteta.

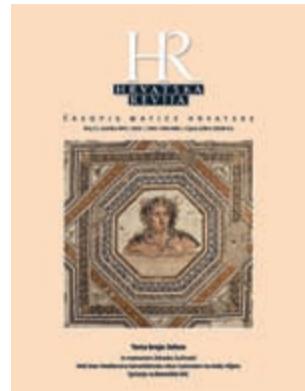
U svojih trideset godina kontinuiranoga provođenja, osim pandemijske 2020., Mala škola nije samo ispunila svoju temeljnu misiju i njezin uspjeh ne mjeri se samo brojčano, već i u širini, dubini i raznolikosti dosega koje je imala. Iz Male škole razvilo se nekoliko programa Matičina Odjela za obrazovanje i znanost: *in-house* programi, mrežna stranica *hrID* namijenjena ovladavanju i poučavanju inojezičnoga hrvatskog, monografija *Spomenak te priručnik o neformalnim oblicima poučavanja i ovladavanja hrvatskim kao inim jezikom Sasvim drukčiji jezik*. Mala škola obilježila je privredni i profesionalni život brojnih sudionika. Stoga Malu školu hrvatskoga jezika i kulture s pravom možemo nazvati jednim od zaštitnih znakova Hrvatske matice iseljenika i rasadnikom novih projekata.

Lada Kanajet Šimić

ČASOPISI

HRVATSKA REVIJA

Časopis Matice hrvatske, godište XXIII., broj 3, Zagreb, 2023.

Tema ovoga broja *Hrvatske revije* posvećena je Saloni: vrijedni nalazi koji su se pojavili pri novim iskapanjima na tom najvećem arheološkom lokalitetu u nas, pogledi u povijest solinskih iskapanja te odnos prema ukupnoj baštini Salone – glavni su naglasci u prilozima autora Jasne Jeličić Radnović (*Arheološka baština Salone Felix*), Dina Demichelija (*Salonitanski bedemi i kule – riznica epigrافskih spomenika*), Ivana Matijevića (*Solinski Tusulum*) i Mirjane Matijević Sokol i Vladimira Sokola (*Starohrvatski Solin*).

Salona/Solin još je velikim dijelom nepoznana; neke projene govore o samo 20 posto istraženosti antičkoga lokaliteta, a o rubnim dijelovima, gdje se formirala starohrvatska jezgra, teško je i govoriti, ističe urednik ovoga tematskoga priloga Dino Milinović. „Razlog za tematski blok o Saloni u ovom broju *Hrvatske revije* je dvojak: s jedne strane, to je ponovni poziv za nastavak sustavnog istraživanja najvećeg i najbogatijeg arheološkog lokaliteta u Hrvatskoj, koji povezuje antičku prošlost s razdobljem formiranja hrvatske države u srednjem vijeku; s druge strane, pojedinačna istraživanja, koja su u posljednjih godinu dana na svjetlo dana iznijela nove tragove antičkoga grada, s iznenadujućim spoznajama o veličini i urbanoj organizaciji rimske metropole, zasluzuju da nam Salona ponovo bude jedan od prioriteta i dio nacionalne strategije brige za baštinu, kao što je to bilo u vrijeme don Frane Bulića“ – objašnjava Milinović.

U rubrici *Obljetnice Revija* treći prilog o Ocu Domovine Anti Starčeviću u dvjestotoj obljetnici rođenja, ovoga puta o stavu Mihovila Pavlinovića prema Starčevićevu nauku. U isto je rubrici i kolaž priloga o Zdravku Dučmeliću, hrvatsko-argentinskому slikaru (kako je sam sebe određivao) rođenom 1923. u Vinkovcima, a umrlo 1989. u Buenos Airesu u Argentini. Emilio Marin, bivši veleposlanik pri Svetoj Stolici, ispisao je za Reviju svoja sjećanja na rimske godine u vrijeme Benedikta XVI. U rubrici *Descriptio Croatae* nalazimo prilog Ivane Tomas o benediktinskom samostanu na Mljetu te čak sedam prikaza – dva prikaza vrlo različitih izložaba (svremeno slikarstvo i industrijska baština), četiri prikaza nacionalno doista važnih izdanja o našoj umjetničkoj baštini te prikaz jedne zbirke pjesama. (ri)

KNJIGE

Domagoj Marić, *Dora Pejačević – život i svjetovi, uz stotu godišnjicu smrti najveće hrvatske skladateljice*, Školska knjiga, Zagreb, 2023.

Monografijom *Dora Pejačević – život i svjetovi* Domagoja Marića izdavačka kuća Školska knjiga obilježava stotu godišnjicu smrti najveće hrvatske skladateljice. U toj bogato ilustriranoj, popularno-znanstvenoj knjizi u kojoj se najprije predstavlja suvremena recepcija života i djela skladateljice, a tek nakon toga njezina biografija, iznose se brojni manje poznati ili do sada nepoznati podaci i uvidi, s posebnim naglaskom na različite kontekste skladateljičina djelovanja, kako u Hrvatskoj tako i u inozemstvu.

Iza prigodničarskog povoda stoji iscrpan znanstveni rad i pedantna muzikološka istraživanja u europskim i hrvatskim arhivima te raznim ustanovama u Dresdenu, Münchenu, Beču, Pragu, Zagrebu, Našicama i Osijeku, u kojima je uz autora sudjelovalo nekoliko predanih suradnika. Unatoč opsežnoj znanstvenoj metodologiji, knjiga nije pisana samo za stručnu publiku nego za najširi čitateljski krug zainteresiran za život i djelo prve moderne hrvatske skladateljice koja je danas najpoznatije ime domaće skladateljske scene u međunarodnom kontekstu.

Nedvojbeno je da je Dora Pejačević svojom pojavom i skladateljskim radom jedinstvena osoba na hrvatskoj glazbenoj sceni, ali i šire. „Na međunarodnom planu jedinstvena je pojava te skladateljice plemkinje, koja svojim stajalištim itekako odudara od standardnih doživljaja mlade grofice. Usredotočimo li se samo na domaći teren, brzo ćemo zaključiti da i u drugim umjetnostima teško postoji pokoji primjer osobe kao što je bila Dora Pejačević. Riječ je o umjetnici koja je pripadala plemićkom staležu, i to onome koji je bio duboko utkan u strukture moći. Naiime, skladateljičini i djed i otac bili su nositelji izvršne vlasti u Banskoj Hrvatskoj, jedan prije, a drugi nakon dvadesetogodišnjeg mandata bana Khuen-Héderváryja. Dora Pejačević nije, dakle, bila obična grofica. Bila je dijete obitelji u kojoj su se donosile ključne političke odluke u Hrvatskoj, pa i na području kulturne politike“, piše u predgovoru autor knjige Domagoj Marić.

Prema njegovim riječima, svojevrsno prokletstvo Dore Pejačević jest u činjenici da skladateljičin životopis nije samo određivao nego i zasjenjivao njezin skladateljski opus. Priča o mladoj plemkinji koja je potkraj 19. i početkom 20. stoljeća živjela na relacijama Budimpešta – Našice – Zagreb – Beč – Dresden – München i koja je pritom gajila ako ne revolucionarna, onda svakako buntovnička društveno-politička stajališta, prosječnom je slušatelju itekako zanimljivija od složenoga skladateljskog sloga, posebno u kasnim djelima u kojima se već snažno osjeća povjetarac svremenih glazbenih smjernica. Zato ni skladateljica ni proučavatelj njezina lika i djela ne bi trebali zamjeriti zainteresiranoj publici da zaviri u njezinu svakidašnjicu barem jednakim zanimanjem kao u njezine partiture. Konačno, da nije pripadala obitelji Pejačević, vjerojatno ne bi bila profesionalna skladateljica, ne bi imala prigodu upijati glazbu u velikim europskim središtima niti stupiti

ŽIVOT I GLAZBA U SJENI POLITIKE

u kontakt s osobama kao što su Karl Kraus i Rainer Maria Rilke.

Za razliku od standarnih biografskih prikaza koji nakon rasvjetljavanja obiteljskog konteksta počinju rođenjem pojedinca i završavaju kada završi i život onoga o kome je riječ, početak ove priče o skladateljici u trenutku je njezine smrti – kada počinje njezin drugi život. Taj drugi život, koji su potaknuli skladateljičini prijatelji i znanci, počeo je sporu i bez velikog zanimanja javnosti, a zatim

je postao sve intenzivniji i vrhunac toga suvremene su objave i nosači zvuka s njezinim djelima, pisanje knjiga i snimanje filmova o Dori Pejačević.

Već prije početka, a osobito tijekom obilježavanja stote godišnjice smrti, stvorila se potreba za novim i dopunjениm pogledom na životnu priču i skladateljski opus Dore Pejačević. Potkraj veljače i u ožujku 2023. godine, u danima kada je Zagreb pulsirao u ritmu stote godišnjice skladateljičine smrti, Dora Pejačević ispunila je mnoge novinske stupce i mrežne stranice, o njoj se pisalo u programskim knjižicama koncerata i u popratnim tekstovima izložaba, govorilo u radijskom i televizijskom programu.

„Međutim, već je površnom poznavatelju skladateljičine osobe postalo jasno da su se u većini napisu u pravilu ponavljali isti podatci i narativi o Dori Pejačević. Do domaće publike tako nisu došle neke od informacija koje bi se odlično uklopile u dopadljiv obiljetnički diskurs, primjerice, da je kao djevojka stanova u Banskim dvorima ili da je suprug Dore Pejačević nakon njezine smrti imao još dva braka. Publika je ostala uskraćena i za podatke o kontekstima u kojima je skladateljica nastupala u Zagrebu, kao što su zagrebački Gospojinski klub ili Banski dvori u kojima je također djelovao glazbeni salon, te o osobama s kojima se družila, Olgom i Ernestom Schulzom, Zlatkom Balokovićem, Jurom Tkalićem, Svetislavom Stančićem i drugima“, ističe autor knjige.

Kratak životni vijek Dore Pejačević obilježili su mnogi događaji iz hrvatske i svjetske povijesti, a zahvaljujući gotovo neprestanim putovanjima, skladateljica je upoznala nove krajeve i susretala nove ljudi. Skladateljičin se lik u posljednjih sto godina različito tumačio, ovisno o aktualnom društveno-političkom trenutku. I dok su narativi o ostalim hrvatskim skladateljima u pravilu bili nepromijenjeni, Dora Pejačević u jednom je trenutku bila socialistkinja, u drugom kontesa, a u trećem LGBT osoba. Svako je vrijeme o Dori Pejačević govorilo svojim jezikom.

U monografiji *Dora Pejačević – život i svjetovi* ujedinjeni su svi životi nekonvencionalne plemkinje čija djela danas izvode ugledni europski orkestri poput Simfoniskoga orkestra BBC-ja i Gewandhaus orkestra iz Leibziga. Nova će monografija biti relevantna publikacija o Dori Pejačević za sljedećih pedeset godina, uz dodatno izdanje na engleskom jeziku, čime bi se pokazalo da i Hrvatska, uz ostatak svijeta, prepoznaje međunarodnu važnost i aktualnost opusa te prerano umrle hrvatske glazbenice. (ri)

ČASOPISI

LADA

Časopis za promicanje religioznoga odgoja i vrijednota kršćanske kulture, broj 4., Zagreb, 2023.

Posljednji broj časopisa *Lada* za proteklu godinu u znaku je glavne teme broja pod naslovom *Hrvatski Božić*. Uvodnik je u temu u ovome broju napisala s. Valentina Blaženka Mandarić. Vrijedno je promotriti nekoliko njezinih opservacija o tome što je Božić u svojoj biti, što bi trebao biti, a u što se, u ovo naše doba, sve više promeće.

„Božić je blagdan kada se vjernici, ali i svi ljudi dobre volje, prisjećaju i slave prve dane Kristova života, u kojima vjernici prepoznaju događaje spasenja. Bog je prije dvije tisuće godina iznenadio moćnike i silnike svoga vremena. Iako su ga iščekivali, nisu ni slutili da će mjesto za svoj dolazak izabrati onkraj njihovoga svijeta – u skromnoj štali, među priprostim ljudima i plemenitim životinjama. Rođenjem u Betlehemu Isus je pokazao tko su njegovi miljenici: skromni i priprosti, slabici, grješni i odbačeni...“ – piše s. Valentina i upozorava na suvremena iskrivljavanja smisla Božića. „U zadnje vrijeme“, piše ona, „u našem društvu jača tendencija reduciranja adventa i Božića na evenete kojima je sadržajno, vizualno i funkcionalno najvažniji cilj zabava i brza zarada. Zamjetna je i relativizacija kršćanske i hrvatske adventske i božićne tradicije.“ Čini se da čovjek još nije razumio poruku iz Betlehema, ističe s. Valentina u nastavku svoga uvodnika i poziva nas da nađemo vremena za šutnju, za motrenje betlehemske tajne, jer ćemo „najvažnije o životu naučiti upravo u betlehemskoj školi“.

Poseban doprinos ovome broju dali su vjeroučitelji svojim (provjerjenim i izvedenim) igrokazima i dramskim prikazima koje su ponudili na izbor (autorice igrokaza su Ružica Papić, Nataša Jelica, Jelena Bosiljevac, Danijela Majcenić, Katarina Sačer, Kristina Meštrović i Jelena Krzna).

U rubrici *Članci časopis* donosi tekst prof. dr. sc. Ružice Razum koji posebno naglašava božićne pjesme, njihovu važnost i identitet koji učvršćuju u narodu, kao i značenje vola i magarca iz jaslica. U drugome članku o božićnim zanimljivostima u zagrebačkoj katedrali piše Tomica Plukavec, prof. povijesti i kroatolog. U rubrici *Metodičke upute* nalaze se članci koji mogu poslužiti konkretnim idejama vjeroučitelja za rad u nastavi, uz predloške i ideje za rad s učenicima u razredu. (ir)

UČITELJI STVARAOCI

ŽELJKO BRGULJAN, SREDNJOŠKOLSKI PROFESOR, SLIKAR, PJESNIK, ZNANSTVENIK

TITRAJ DUŠE ISPUNJENE NASLIJEĐENIM VRJEDNOTAMA

Željko Brguljan likovnim radom bavi se od rane dobi, a intenzivnije od sredine studija. U tehnici kolaža stvorio je originalni izraz. Inspiraciju nalazi u zavičajnoj Boki Kotorskoj i duhu Andaluzije, doživljajima Venecije i Pariza, motivu Kristova raspeća i ratnim stradanjima, u slikarstvu velikih majstora

PRIREDIO
Ivan Rodić

|||||

Rijetko se kad može susresti osoba s toliko talenata, s toliko širokim poljem interesa i takve stvaralačke energije kao što je Željko Brguljan, zagrebački srednjoškolski profesor, slikar, pjesnik, znanstvenik, neumorni kulturni animator i organizator kulturnih događanja... Željko Brguljan rođen je u Kotoru. Osnovnu školu završio je u Prčanju, a srednju, matematičkog smjera u Kotoru. Diplomirao je na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu te na Filozofskom fakultetu istoga sveučilišta položio pedagošku grupu predmeta. Nastavnik je strojarske skupine predmeta u srednjoj školi, gdje je godinama vodio likovnu grupu te priređivao skupne i samostalne izložbe talentiranim učenicima.

Brguljan je slikar-autodidakt, to jest slikar-samouk. Likovnim radom bavi se od rane dobi, a intenzivnije od sredine studija. Radi u tehnikama akvarela, pastela, ulja, a posebno se posvećuje crtežu i kolažu. Istražuje kombinirajući različite tehnike i materijale (staklo, školje, mreža i konop, cigla, metal...).

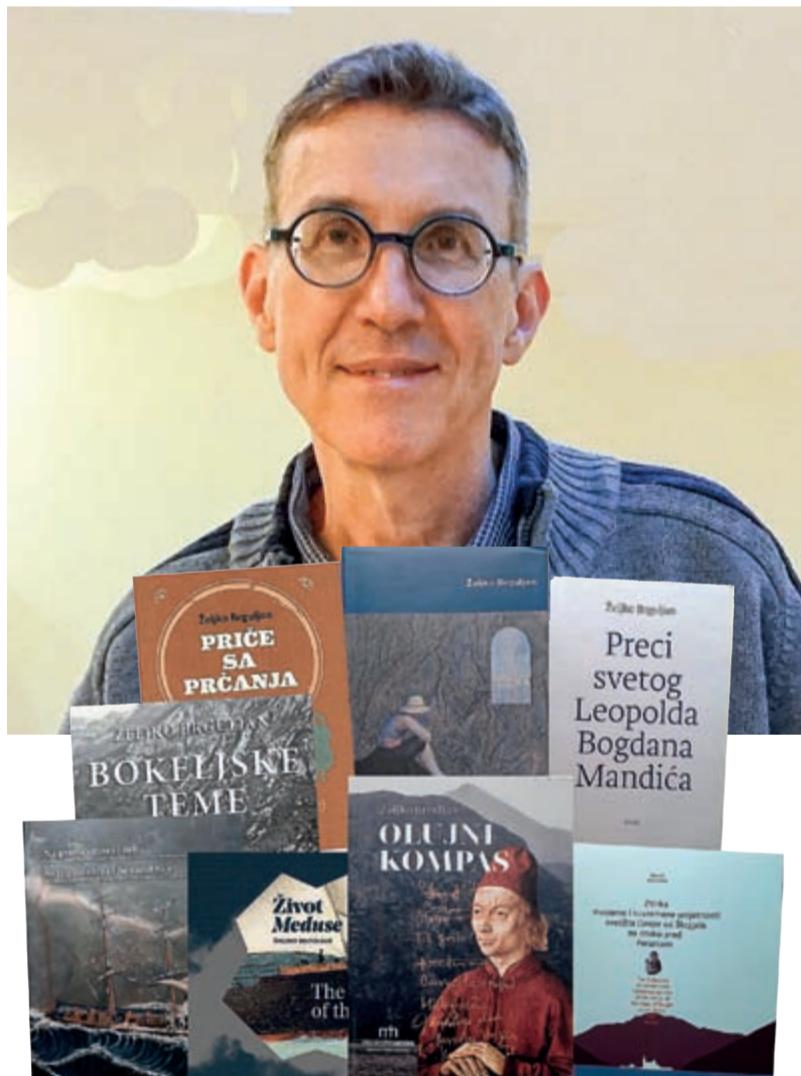
U tehnici kolaža stvorio je originalni izraz. Inspiraciju nalazi u zavičajnoj Boki Kotorskoj i duhu Andaluzije, doživljajima Venecije i Pariza, motivu Kristova raspeća i ratnim stradanjima, u slikarstvu velikih majstora

Ostvario je 27 samostalnih izložaba te sudjelovao radovima na više od stotinu skupnih izložaba, od toga na brojnim žiriranim izložbama u inozemstvu. Dobitnik je više nagrada za izložene radove. Radovi mu se nalaze u mnogim muzejima, galerijama, u javnim ustanovama te privatnim zbirkama i vlasništвima u zemlji i inozemstvu.

U izdanju Hrvatskog društva likovnih umjetnika 2014. godine izašla je iz tiska likovna monografija *Željko Brguljan* autora Nikole Albanežea s predgovorom Tonka Maroevića.

Brguljan je član je Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU, Zagreb), Stuđijske sekcije Udruženja likovnih umjetnika primjenjene umjetnosti Hrvatske (ULUPUH, Zagreb), američkog National Collage Society (NCS, Hudson).

Uz likovni rad Brguljan istražuje kulturnu baštinu Boke Kotorske u širem kontekstu.

ŽELJKO BRGULJAN NASTAVNIK JE STROJARSKE SKUPINE PREDMETA U SREDNJOJ ŠKOLI, GDJE JE GODINAMA VODIO LIKOVNU GRUPU TE PRIREĐIVAO SKUPNE I SAMOSTALNE IZLOŽBE TALENTIRANIM UČENICIMA

|||||

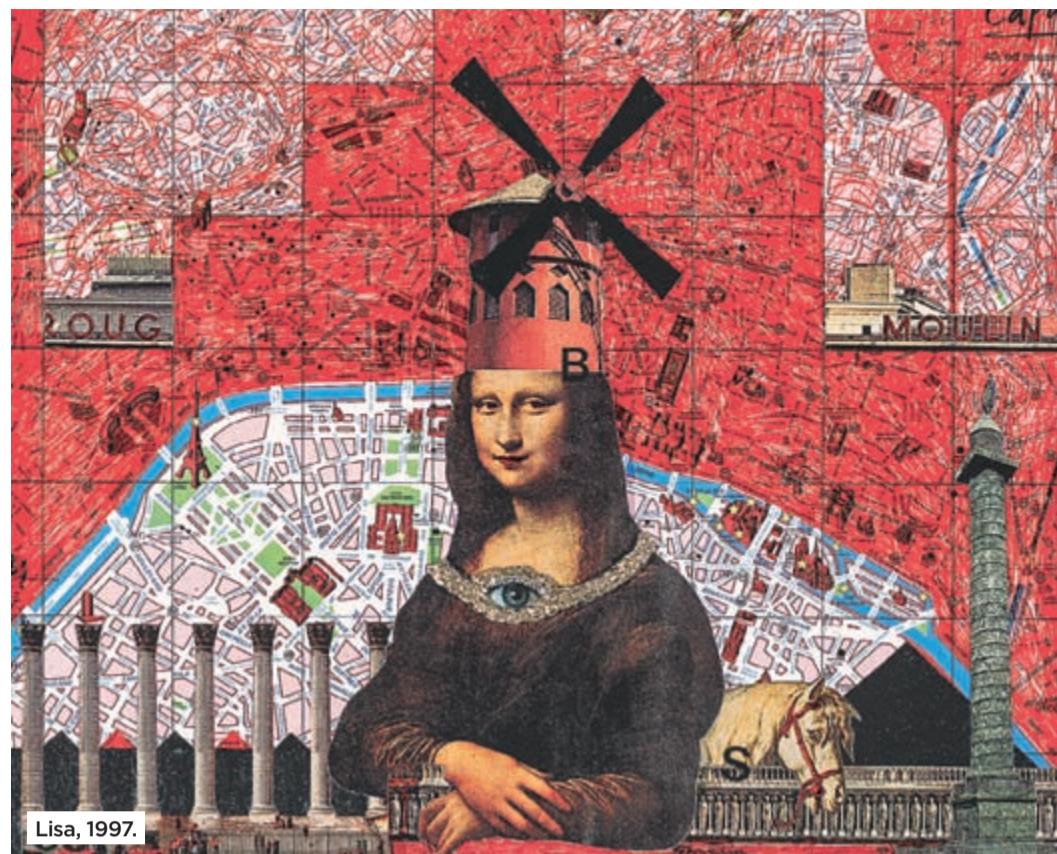
Objavljuje znanstvene i stručne članke iz povjesno-kulturne baštine – iz povijesti, pomorske povijesti, graditeljstva, slikarstva i umjetničkog obrta, književnosti. Objavio je brojne knjige s tom tematikom (većinom dvojezične monografije), među kojima: *Crkva Blažene Djevice Marije u Prčanju* (Zagreb, 2008), *Melita Bošnjak* (Zagreb, 2010, koautor Tonko Maroević), *Pomorstvo Boke kotorske na slikama Bazila Ivankovića* (Zagreb – Kotor, 2011), *Na granici mora i neba. Zbirka maritimnog slikarstva iz župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Prčanju* (Perast – Zagreb, 2015), *Život i djelo Ide Verona* (Zagreb, 2017), *Bokeljske teme* (Zagreb, 2018), *Zbirka moderne i suvremene umjetnosti svetišta Gospe od Škrpjela na otoku pred Perastom* (Perast – Zagreb, 2019), *Preci svetog Leopolda Bogda-*

na Mandića (Zagreb, 2022), *Život Meduse. Likovna svjedočanstva putovanja i stradanja Lloydova parobroda Medusa* (Split – Zagreb, 2023), *Crkva sv. Ivana u sakralnoj baštini Prčnja* (Kotor – Zagreb, 2024).

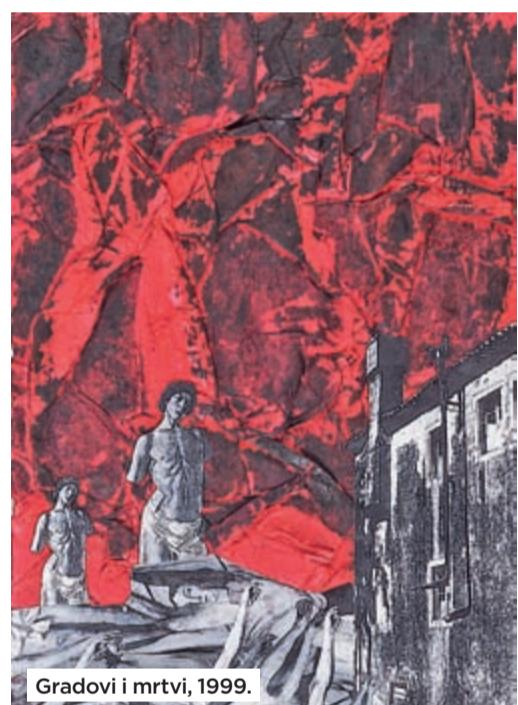
Također objavljuje književna djela. Pored brojnih eseja, objavio je prozno djelo *Priče sa Prčanja* te pjesničko – likovnu zbirku *Olujni kompas*.

Autor je tematskih izložaba iz povjesno-kulturne baštine Boke Kotorske, iz područja slikarstva, primjenjene umjetnosti, etnografije i kulturne povijesti, u Hrvatskoj, Crnoj Gori i Italiji.

Organizator je mnogih izložaba i događaja, posebno tijekom dugogodišnje aktivnosti unutar bratovštine Bokeljska mornarica u Zagrebu.

Lisa, 1997.

Gradovi i mrtvi, 1999.

Uskrsnuće u vinogradu, 2017.

Otok mrtvih, 2012.

O svakom autoru najbolje govore njegova djela. A ako treba još što dodati, tu je i riječ struke. O Brguljanovu likovnom stvaralaštvu pisali su najeminentniji hrvatski likovni kritičari i povjesničari umjetnosti. Iz mnoštva stručnih mišljenja, ocjena i prosudbi donosimo nekoliko probranih ulomaka koji će čitatelju (i promatraču) pomoći ući u svijet Brguljanove likovne poetike. Tu su i dvije pjesme kao svjedoci njegova pjesničkoga talenta. I dakako, nekoliko Brguljanovih kolaža začudne imaginacije i semantičke višeslojnosti.

Beskraj, 2017.

PJESME

KIŠA

Kiša turobno tiha danima odnosi Boku.
Nekad moćna brda pokorno
se utapaju.
U sivoj izmaglici i kuće i crkve i đardini
– postaju sumorno more. Tamo
gdje bijaše Ljuta sada je sivo ništa, a jedan stari plamen – nazire se
kroz portal tuge. Svugdje, baš svugdje
zasićena praznina i mutne vode.
Sva Boka mirno tone.
Tineli u polutami: Bokelji
potišteno zure u bezimene kapetane na zidovima;
Bokeljke sa sjetom prelistavaju stare albume.
Širi se kiša sjećanja.

PRED ZORU

Pred zoru
kad utrnu misli
kad se začne nada u novi dan,
osluškujem otkucaje sata, lavež pa tišinu,
duboko do utrobe zemlje,
u kojoj ključa lava
novog života.
Na obali upijam toplinu svemira
koja se spušta iz neshvatljivih visina.

RIJEČ KRITIKE

PROF. GORAN BLAGUS, ILUMINATOR CIVILIZACIJSKIH CIKLUSA (KATALOG IZLOŽBE), 2002.:

Svojim umjetničkim promišljanjima Željko Brguljan njeguje jednu nadahnutu i intimnu kulturu sjećanja. Iako likovno djeluje isključivo u domeni figurativnog, vidljivog i prepoznatljivog kod njega nema prirodnih motiva izvedenih u maniru klasičnog mimesisa. Napustivši koncept direktnog nadmetanja sa stvarnošću, njegovo je iskustvo ponajprije intermedijalnog karaktera, pri čemu od primarnog značaja za razumijevanje ovog opusa postaje činjenica da umjetnik svoje motive destilira iz vlastita odnosa spram svekolike civilizacijske baštine. Brguljan, zapravo, pažljivo odabranim i legitimnim citatnim postupcima radi „sliku o slici”, oživljavajući pri tome prostore samosvojnih i likovno posve samostalnih vizualnih predodžbi...

DR. ENES QUIEN, CARU CAREVO... (ART MAGAZIN KONTURA), 2014.:

S formalnoga stanovišta, Brguljan kolažira po površini izgužvanoga, pretežno tamnozelenoga, plavoga, crnog i crvenog papira na koje aplicira citate/likove iz povijesti umjetnosti. Čest mu je motiv i raspeti Krist, uvijek kako lebdi negde između neba i zemlje, a najčešće se javlja nad Kotorom, Prčanjom i Perastom, bokeljskim gradovima – biserima, koji također kao da lebde između neba i zemlje, bez gravitacije, u nadrealnoj inscenaciji, a koje umjetnik, koliko god bio iz njih fizički odsutan, nosi uvijek sa sobom kao svoju nostalgičnu i ceznutljivu popudbinu.

(...) U Brguljanovim kolažima vlada iznimna atmosfera, uvjerljiva ambientalnost, doista vrlo prijemčivih i sugestivnih likovnih događaja, koji na promatrača prenose vizualno sladostrašće umjetnikovo, ali gotovo i spektakularnu likovnu senzaciju.

PROF. NIKOLA ALBANEŽE, ŽELJKO BRGULJAN (LIKOVNA MONOGRAFIJA), 2014.:

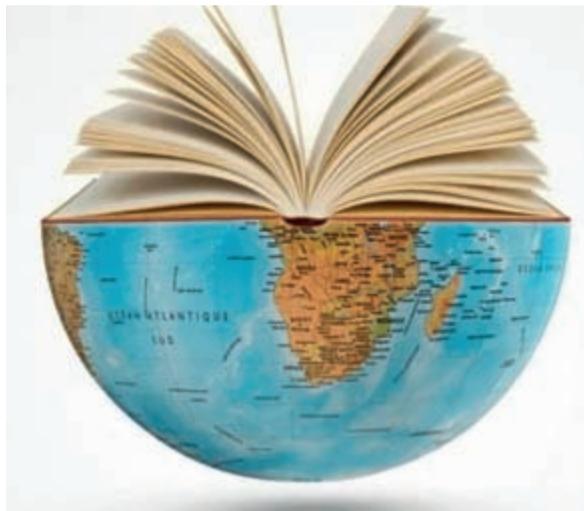
Predanost Željka Brguljana naslijedem usađenim vrednotama, kao i onima osobno odabranima tijekom odrastanja i sazrijevanja, materijalizirala je opus neobičan i začudan (koji iza naizgledne banalnosti krije slojevite dubine), usamljen i jedinstven, ali nedvojbeno i osobite kakvoće. Kakvoće u kojoj slutimo titraj duše osjetljive poput duše romantika iščašena iz povjesnog tijeka, a slučimo i kultiviranu senzibilnost koja je u temelju preciznosti (ipak je u pitanju matematički um, točnije inženjer strojarstva)

(...) Za Brguljana je već spomenuto kako je „doletio u bratovštinu slikara nekako iznebuha, iz nekih drugih životnih prostora i zanimanja, ali sve što je uradio nije djelovalo slučajno“. I ne samo da ne djeluje slučajno, već je njegov istinski životni prostor i pravo zanimanje, najdublja vokacija, upravo likovnost.

AKADEMIK TONKO MAROEVIC, PROSLOV (LIKOVNA MONOGRAFIJA), 2014.:

U pripremnim crtežima Brguljan umješno kombinira zamišljene elemente i iskušava raspone kadra, da bi u kolažnoj verziji još uspješnije iskoristio zadani tvornost „citatnih“ isječaka, s jedne strane, a slobodnu prostornost pozadine, s druge. Teksture i povremeni inserti s tekstualnim „punjenjem“ imaju izrazitu taktilnu vrijednost i začudnu semantičku dvojnost, ali puninu dojma ostvaruju imaginativnim prodorima u duljinu i dubinu, razmicanjem granica između mimetičkog i nefigurativnog sloja, relativiziranjem odnosa velikih i malih znakova, a posebno dokidanjem gravitacije u korist levitacije, evazije i preplitanja planova. Eruditska, neomaniristička kulturna podloga (u doslihu s patinom i melankolijom ishodišnoga ambijenta) primjereno se udružila s nadrealnom maštovitošću i „metafizičkom“ sugestivnošću, što je rezultiralo djelom kompleksnih protega.

MEĐUNARODNI DAN OBRAZOVANJA: UČENJE ZA TRAJNI MIR

Međunarodni dan obrazovanja obilježen je 24. siječnja širom svijeta. Opća skupština Ujedinjenih naroda proglašila ga je 2018. kako bi se istaknula važnost obrazovanja za mir i razvoj. Ovaj šesti Međunarodni dan obrazovanja usmjeren je na *učenje za trajni mir* tijekom globalnog porasta nasilja, diskriminacije, rasizma i govora mržnje, kako bi se istaknula nasušna potreba za predanošću miru.

Širom svijeta više od 250 milijuna djece i mladih ne pohađa školu, a većina učenika ne stječe osnovne vještine kao što su čitanje i pisanje. Za postizanje univerzalnog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja do 2030. potrebna su dodatna 44 milijuna kvalificiranih nastavnika. Ključno je ulaganje u pripremu obrazovnih sustava za budućnost i nadoknadu gubitaka u učenju, u skladu s obvezama UN-a o transformaciji obrazovanja 2022. EU je povećao svoja vanjska ulaganja u obrazovanje i spremjanje blisko surađivati s partnerskim zemljama pri njihovu ispunjavanju obveza. Institucije i države članice EU-a zajedno daju više od polovine ukupne pomoći za obrazovanje na svjetskoj razini, čime podupiru obrazovni sektor u više od 100 zemalja.

Europska komisija od 2021. do 2027. za obrazovanje će namijeniti najmanje 10 posto svog proračuna za međunarodna partnerstva s Afrikom, Latinskom Amerikom, Karibima te Azijom i Pacifikom. Nalagšak je na kvalitetnim učiteljima i nastavnicima, životnim i radnim vještinama za 21. stoljeće, uključivim i pravednim obrazovnim sustavima spremnima za potporu digitalnoj i zelenoj tranziciji, strukovnom obrazovanju i ospozobljavanju utemeljenom na prilikama te visokom obrazovanju i mobilnosti. U okviru inicijative Global Gateway kao što su regionalna inicijativa za nastavnike za Afriku i mobilnost mladih u Africi te programi kao što je Erasmus+ ključan su instrument za postizanje tih ciljeva.

EU je i dalje predvodnik međunarodne mobilizacije za obrazovanje u kriznim situacijama, pri čemu je 10 posto proračuna za humanitarnu pomoći namijenjeno obrazovanju u nestabilnim okružjima i podupiranju sigurnog, uključivog i kvalitetnog obrazovanja za milijune djece pogodene humanitarnim krizama i sukobima. Samo 2023. ta je potpora iznosila više od 162 milijuna eura.

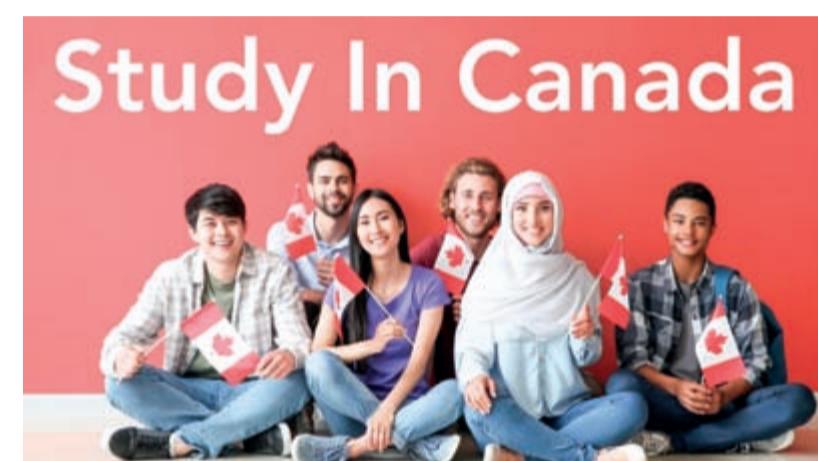
Obrazovanje je ključno za gospodarski i socijalni razvoj partnera koji graniče s EU-om te jačanje veza s njim, posebno za zemlje u kontekstu proširenja EU-ja. Stoga će EU i dalje surađivati ponajprije sa zapadnim Balkanom, Turskom i susjednim regijama radi jačanja obrazovnih sustava, rješavanja neusklađenosti vještina s tržistem rada i unaprjeđenja zajedničkih projekata s obrazovnim ustanovama, uključujući mobilnost učenika, studenata i nastavnika. (ič)

Prema Europa.eu

KANADA UVODI DVOGODIŠNJE OGRANIČENJE IZDAVANJA STUDENSKIH VIZA

Kanada je prošlog tjedna najavila dvogodišnje ograničenje izдавanja međunarodnih studentskih viza kako bi smanjila pritisak na smještaj, zdravstvenu skrb i druge usluge u zemlji u vrijeme rekordne imigracije. Prošle je godine Kanada izdala više od 650 tisuća viza stranim studentima, prema vladinim podacima, čime je broj međunarodnih studenata koji ulaze u zemlju porastao na rekordnih više od milijun, a to je otprilike trostruko više nego prije deset godina. Kanadski ministar imigracija Marc Miller rekao je da će vlast 2024. izdati oko 360 tisuća studentskih viza, odnosno 35 posto manje nego prošle godine. Također, studenti koji pohađaju magisterske ili poslijedoktorske programe imat će pravo na trogodišnju radnu dozvolu.

Kanada se popularno određuje za međunarodne studente

jer je relativno lako dobiti radne dozvole nakon završetka studija. Međutim, porast broja međunarodnih studenata doveo je do akutnog nedostatka stanova, a zbog toga su porasle i najamnine, koje su u prosincu 2023. bile 7,7 posto više u odnosu na godinu prije. Ipak, potez kojim se želi ograničiti broj stranih studenata

naštetit će mnogim obrazovnim institucijama koje su proširele svoje kampuse u nadi da će priljev studenata nastaviti rasti. Najveći dio stranih studenata, njih oko 40 posto, dolazi iz Indije, a Kina je na drugom mjestu s oko 12 posto, prema službenim podacima iz 2022. godine. (ič)

Prema CBC news

DJECI U BRITANSKIM VRTIĆIMA POSLUŽIVAT ĆE SE DIVLJAČ

Usklopu borbe protiv porasta populacije divljih jelena, dječji vrtići Tops Day Nurseries, koji upravljaju s 32 vrtića u Ujedinjenom Kraljevstvu, počeli su mališanima posluživati divljač. Kao dio svoje kampanje Eat Wild, na jelovnike su uveli pet jela od mesa divljači. Dva obroka od mesa divljači posluživat će se mališanima svaka tri tjedna, čime će se brojka povećati na 3000 obroka mjesečno. Voditelj vrtićke prehrane Pete Tofis objasnio je kako će 4000 djece prvi put kušati meso divljači u jelima koja su im već poznata, poput špageta bolognje i rižota s mesom divljači.

- Vjerujemo da je isprobavanje mesa divljači i eksperimentiranje s hranom važno. Hrana bi trebala biti zabavna, uzbudljiva, nova i ukusna - izjavio je.

Tofis kaže da je nutritivna vrijednost mesa divljači izvrsna te da sadrži manje masnoće, isto toliko proteina i hranjivih tvari poput vitamina B12, željeza i cinka kao i meso koje tipično jedemo, poput govedine, piletine, janjetine i svinjetine.

Prema britanskom Odsjeku za okoliš, hranu i ruralna pitanja, u

Ujedinjenom Kraljevstvu trenutačno je do 2 milijuna divljih jelena nakon dvogodišnje pauze u odstrelu tijekom pandemije. Budući da nema prirodnih grabežljivaca, rastuća populacija jelena negativno utječe na šumsku biološku raznolikost zbog prekomjernog traženja hrane. Prema organizaciji Eat Wild, populacija jelena u Ujedinjenom Kraljevstvu nastaviti će rasti samo zbog sadnje 30.000 hektara drveća godišnje do 2050. Zbog toga je organizacija odlučila usmjeriti pozornost na obrazovni sektor koji nikada nije

koristio meso divljači u svojim kuhinjama.

- Mnogo je razloga zašto je uvođenje divljeg i održivog mesa na školske jelovnike važno. Prvo, kako je važno da mlađu generaciju potaknemo na konzumaciju hranjive hrane bogate vitaminima kako bismo im pomogli u razvoju. Meso divljači ne samo da je zdravije, već je i održivije od onoga što trenutačno konzumiramo. Također, puno je ukusnije - poručio je Leon Challis-Davies, voditelj kulinarstva u organizaciji Eat Wild. (ič)

Prema Daily News

ARGENTINA DIGITALNE TEHNOLOGIJE OTVARAJU NOVE OBZORE U OBRAZOVANJU

UMJETNOM INTELIGENCIJOM PROTIV NAPUŠTANJA ŠKOLOVANJA

Srednja škola Victoria Ocampo u argentinskom gradu Mendozi sudjeluju u pilot-studiji o ranom upozoravanju uz pomoć softvera umjetne inteligencije (AI) radi sprječavanja napuštanja školovanja. Kad je ovaj projekt pokrenut 2022., Argentina nije imala univerzalni sustav s bazama podataka s popisom imena učenika, njihovom pozadinom, rezultatima i izostancima. A sada, s gotovo osam milijuna registriranih učenika, sustav već obuhvaća 80 posto upisanih i trebao bi tijekom idućih mjeseci biti proširen na cijelu zemlju

Otkako je ChatGPT krajem 2022. godine javnosti osvijestio postojaće umjetne inteligencije, mnogi se pitaju je li digitalna tehnologija dobra ili loša stvar za obrazovanje. Odgovor je složen. Tehnološke promjene su neizbjegljive: prije šesto godina tisak je potpuno promjenio način na koji se prenosilo znanje. Danas pak mediji i internet otvaraju nove obzore u obrazovanju, ali također izazivaju zabrinutost. Svaku promjenu treba pažljivo procijeniti te osigurati da učiteljima i učenicima budu korisni. Digitalna tehnologija pruža stvarne mogućnosti. Može pomoći doprijeti do najmarginaliziranih učenika, onih s invaliditetom ili onih iz jezičnih i kulturnih manjinskih zajednica. Može olakšati personalizirano učenje i omogućiti fleksibilniji rad školskih sustava.

Međutim, postoje i opasnosti. Digitalno siromaštvo pogoršava se s razvojem svake nove tehnologije. Nevjerojatnih 31 posto učenika na globalnoj razini nije moglo pristupiti internetskom učenju tijekom pandemije bolesti COVID-19, a u porastu je širenje dezinformacija i govora mržnje. Umjetna inteligencija, koja ima moć oponašati ljudske sposobnosti za proizvodnju teksta, slike, videozapisa, glazbe i softverskih kodova čak nas prisiljava da redefiniramo jedinstvenost ljudske inteligencije.

PILOT-STUDIJA

Digitalne inovacije moraju biti osmišljene kako bi zaštitile ljudsku slobodu djelovanja i bile na dobrobit onima koji se njima koriste, vodeći se načelima uključenosti, jednakosti, kvalitete i pristupačnosti. A dobrobiti tehnologije odlučili su primijeniti i u Srednjoj školi Victoria Ocampo u argentinskom gradu Mendozi, gotovo tisuću kilometara zapadno od Buenos Airesa. Ova državna škola, smještena u radničkoj četvrti Brasil de Villa Hipódromo, okružena je improviziranim kućama.

„La Ocampo”, kako je ondje nazivaju, jedna je od škola koje sudjeluju u pilot-studiji o ranom upozoravanju uz pomoć softvera umjetne inteligencije (AI) radi sprječavanja napuštanja školovanja. Ovu inicijativu, pokrenutu 2022. godine, financira američka Zaklada Tinker. Sustav, koji je osmislio Laboratorij za primjenjenu umjetnu inteligenciju na Sveučilištu u Buenos Airesu, šalje upozorenja ako se otkrije odustajanje i tada se poduzimaju odre-

đene mjere. Inicijativa obuhvaća sve učenike srednjih škola u pokrajini Mendoza.

Algoritam zahtjeva bazu podataka starih najmanje dvije godine, a sustav školama daje precizne informacije o situaciji u kojoj se nalaze njihovi učenici.

– Kad ravnatelj otvorí modul, pojavi se takozvana kontrolna ploča, na kojoj se prikazuje plan razrednih odjela i popis učenika. Pokraj svakog imena svjetlosni indikator signalizira rizik od napuštanja školovanja. Algoritam mjeri četiri varijable: rezultate, izostanke, razinu obrazovanja obitelji i bilo kakav jaz između ocjene i učenikove dobi – objašnjava Juan Cruz Perusia, stručnjak u Centru za provedbu javnih politika za jednakost i rast.

UTVRĐIVANJE UZROKA

Kada je Manuel Giménez, ravnatelj škole Victoria Ocampo, pogledao svoju kontrolnu ploču, primjetio je da su braća Esteban i Rodrigo – u dobi od 13 i 14 godina, u prvom i drugom razredu srednje škole – posebno izloženi riziku od napuštanja škole.

– Ovi učenici dolaze iz obitelji kojoj njihovo obrazovanje nije prioritet. Žive u jednom od stočarskih područja u podnožju planine, a njihov je postotak dolazaka na nastavu gotovo nula. Stoga smo odlučili upotrijebiti druge alate kako bismo promijenili situaciju. Primjerice, takozvani zaštićeni sustav školovanja omogućuje nam da osmislimo kurikulum koji je prilagođen pojedinoj situaciji svakog učenika – objašnjava ravnatelj.

Prema podatcima iz Istraživanja o kućanstvima u Argentini, stopa odustajanja od srednjoškolskog obrazovanja iznosi čak 30 posto. Kad je ovaj projekt pokrenut 2022. godine, Argentina nije imala univerzalni

**ALGORITAM
ZAHTIJEVA
BAZU
PODATAKA
STARIH
NAJMANJE
DVIE GODINE,
A SUSTAV
ŠKOLAMA DAJE
PRECIZNE
INFORMACIJE
O SITUACIJI
U KOJOJ
SE NALAZE
NJIHOVI
UČENICI**

sustav s bazama podataka s popisom imena učenika, njihovom pozadinom, rezultatima i izostancima.

– Još nije dovršeno objedinjavanje baze podataka o svim upisima u škole. Međutim, s gotovo osam milijuna registriranih učenika, sustav već obuhvaća 80 posto upisanih i trebao bi tijekom idućih mjeseci biti proširen na cijelu zemlju – kaže Jaime Perczyk, argentinski ministar obrazovanja.

Napuštanje školovanja nije samo povezano sa socioekonomskim problemima. Francisco, 17-godišnji tinejdžer, pohađa školu José Patrocinio Dávila u četvrti Las Heras u Mendozi. Upisao je četvrti razred srednje škole, a zaostaje s učenjem zbog dugotrajnog liječenja. Kad je njegov profil u sustavu pokrenuo znak za uzbunu, ravnateljica Eliana Moreira i njezin tim poduzeli su korake kako bi uspostavili kontakt s učenikom i njegovom obitelji. Ali metoda ima ograničenja. „Nije motiviran i ne želi ići na nastavu, što još možemo učiniti za njega?”, pita se školski tim.

EMOCIONALNA UKLJUČENOST

Za Joséa Thomásu, glavnog ravnatelja škola za pokrajинu Mendoza, inicijativa se ipak pokažala uspešnom:

– Bio sam iznenađen načinom na koji su učitelji prihvatali korištenje AI softvera. Štoviše, imaju informacije koje su im potrebne i za uspostavljanje emocionalne veze, što je bitno u ovakvoj situaciji. A ravnatelj zna je li problem u nedostatku podrške učeniku, treba li nešto učiniti kako bi pomogao obitelji ili učenik ima poteškoća u određenim predmetima.

Nakon što se prikupe podatci iz škola, proglašuju se pokrajinskim vlastima.

– Izazov je zatim iskoristiti ih na relevantan način, za provedbu odgovarajućih politika i dobivanje potrebnog proračuna – naglašava José Thomás.

Projekt ne traje dovoljno dugo da bi se mogla ocijeniti njegova učinkovitost. Ali ravnatelj škole Victoria Ocampo, koja ima visoku stopu napuštanja škole, optimističan je.

– Dostupnost ovakvih alata puno nam pomaže, drži nas na nogama. Brojeve u sustav ne unosimo samo u administrativne svrhe, već primjenjujemo koherentan pristup onome što se događa u našoj školi. Brojevi tada prestaju biti brojevi i postaju priče – zaključio je Manuel Giménez.

Prema The UNESCO Courier
Priredila Ivana Čavlović

TEHNIČKA ŠKOLA ČAKOVEC
REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI U STROJARSTVU

MJESTO IZVRSNOSTI ZA VRHUNSKO STRUKOVNO OBRAZOVANJE

Tehnička škola Čakovec, najveća srednja škola u Međimurskoj županiji sa stoljetnom tradicijom obrazovanja učenika u području strojarstva, elektrotehnike, mehatronike i računalstva, imenovana je Regionalnim centrom kompetentnosti (RCK) u strojarstvu u srpnju 2018. godine. No, od početne ideje do realizacije moralo je proći dosta vremena. Na svu sreću, Međimurska županija prepoznaла je stratešku važnost strojarstva za razvoj gospodarstva i problem nedostatka kvalificirane radne snage u strojarskom sektorу te je u suradnji s Tehničkom školom Čakovec uspjela pokrenuti projekt Regionalnog centra kompetentnosti radi podizanja kvalitete strukovnog obrazovanja pa je projekt koji je započeo u ožujku 2020. formalno završen lani sredinom prosinca.

U svrhu podizanja kvalitete strukovnog obrazovanja stvaranjem infrastrukturnih, tehnoloških i organizacijskih preduvjeta te jačanjem poveznica i stvaranjem sinergije između sustava strukovnog obrazovanja u području strojarstva i gospodarstva te znanstvenih organizacija i međunarodnih centara, šesteročlani projektni tim Tehničke škole Čakovec prionuo je provedbi projekata u vrijednosti gotovo 7,5 milijuna eura bespovratnog novca osiguranog iz Europskog fonda za regionalni razvoj te Europskoga socijalnog fonda.

Kako nam je objasnio ravnatelj škole Dražen Blažeka, u veljači 2020. godine škola je bila među prvima od onih 25 srednjih škola u Hrvatskoj koje su potpisale ugovore i ušle u projekt „Uspostava regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u (pod)sektorima: strojarstvo, elektrotehnika i računalstvo, poljoprivreda i zdravstvo“. Imali su pet partnera – varaždinsku Strojarsku i prometnu školu, Tehničku školu Krapina, Srednju školu Oroslavlj, Srednju školu Krapina, Tehničku školu Daruvar – koje su puno participirale u samom projektu. Jedino je varaždinska škola dobila praktikum odnosno opremu, a ostale su škole sudjelovale tako da su njihovi djelatnici i učenici prošli brojne edukacije, stručna putovanja i slično. Partneri u projektu bili su i Međimurska županija, tvrtka Sobočan d.o.o., Sveučilište Sjever i Visoko učilište Algebra.

– Već 2018. godine imali smo gotove zamisli i projekte da rekonstruiramo i dogradimo zgradu postojeće radionice u kojoj će biti specijalizirani praktikumi i radionice. Kad smo dogovarali što bismo učinili, angažirali smo svoje profesore da iskažu svoje želje i potrebe iz sektora strojarstva, elektrotehnike i mehatronike, da u svemu sudjeluju od prvoga dana i da sve što se napravi osjećaju kao svoje. Ugovor smo potpisali u ožujku, a već u studenome 2020. godine dogovorili sve s

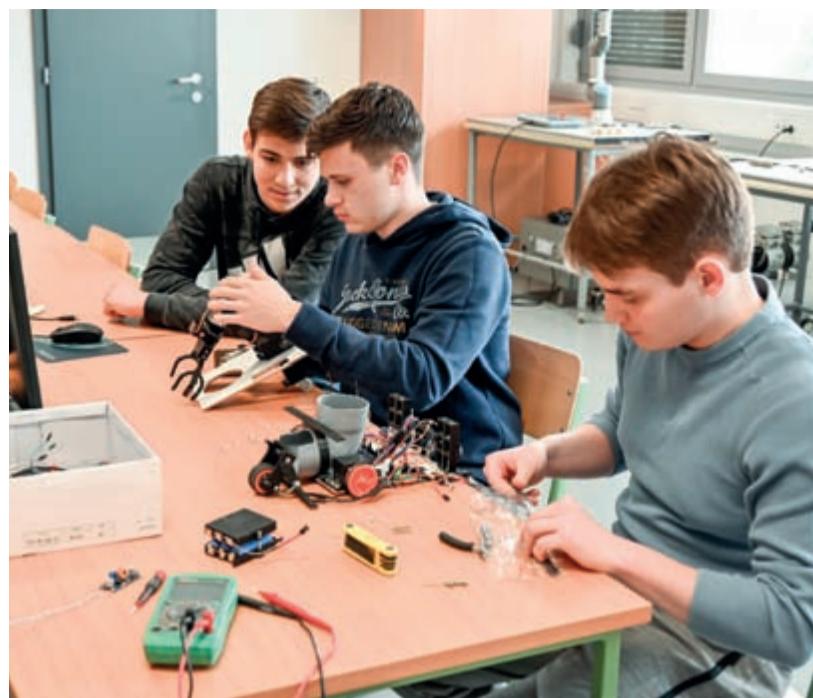
Kako bi učenici Tehničke škole, ali i partnerskih škola, dobili najbolje obrazovanje i najkvalitetniji prijenos znanja i praktičnih vještina, čak 160 njihovih nastavnika i stručnih suradnika usavršavalo je svoje kompetencije kroz 46 stručnih usavršavanja i 17 studijskih putovanja u Hrvatsko i inozemstvu

izvođačem za građevinske rade koji su koštali oko 2 milijuna eura te je do kraja 2021. godine rekonstruirana i dograđena zgrada postojeće radionice. Dodatnih oko 3 milijuna eura koštali su strojevi i oprema, a škola je

infrastrukturno bogatija za oko 1600 četvornih metara prostora u koji su se smjestili nastavni kabineti, multimedijalna dvorana, čajna kuhinja, kotlovnica i, najvažnije od svega, osam suvremenih praktikuma za učenje temeljeno na radu, koji polaznicima Tehničke škole Čakovec osiguravaju neprocjenjivo iskustvo stjecanja praktičnih vještina kojima će jednog dana konkurirati na tržištu rada – objašnjava ravnatelj Blažeka te ističe kako Međimurska županija nije trebala uložiti ni centa u taj projekt, odnosno sve je pokriveno iz europskih sredstava. U okviru projekta donijeli smo jedan strukovni kurikulum – za cijelovitu kvalifikaciju – specijalist (tehnolog) strojarstva. Navedeni standard kvalifikacija i strukovni kurikulum razine su 5 prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru i temelje se na standardu zanimanja Strojarski tehničar. Standard kvalifikacija omogućit će nastavak obrazovanja i učenicima koji su završili srednjoškolsko obrazovanje u trogodišnjem ili četverogodišnjem trajanju, a koji žele usvojiti specijalistička znanja iz strojarstva. Naravno, država participira s oko 15 posto sredstava na ime plaća i takvih troškova, ali županija nije morala uložiti ništa.

– Dobili smo osam praktikuma. Praktikum CAD/CAM tehnologije obuhvaća integraciju CAD/CAM tehnologije s CNC tehnologijom i tehnologijom 3D ispisa s 3D skeniranjem. Tu je i praktikum za zavarivanje koji je opremljen uređajem za ispitivanje zavara, simulatorom za zavarivanje te radnim mjestima za pripremu materijala i za elektrootporno zavarivanje. Praktikum za mjerenje i kontrolu

kvalitete opremljen je kidalicom za ispitivanje vlačne čvrstoće materijala s dodatcima za mjerjenje pomaka, deformacije i tvrdoće, uređajem za mjerjenje udarne radnje loma, mikroskopom za proučavanje metalografske strukture materijala, tvrdomjerom za ispitivanje tvrdoće materijala.

Praktikum za CNC tehnologiju namijenjen je za integraciju konverzacijskog programiranja i višeosne tehnologije. Opremljen je višeosnim školskim strojevima (glodalica i tokarilica) na kojima će se izrađivati izradci manjih dimenzija. Praktikum za automatizaciju i robotiku omogućiti će projektirati sustave automatizacije od standardnih elemenata automatizacije, povezivati u podsustave, primjeniti različite vrste industrijske komunikacije, povezivati različite module i projektirati sustave upravljanje s modularnim softverom.

Praktikum za razvoj i konstrukcije sadržava programski paket za reverzibilno inženjerstvo i 3D CAD dizajniranje, 3D CAD program s haptičkom rukom za obradu slobodnih i složenih formi, edukacijski 3D skener s računalnim programom za mjerjenje trodimenzionalne promjene oblika i raspodjele deformacija te didaktičku opremu za mehaniku, elemente strojeva i strojarske konstrukcije.

Konačno, tu su još praktikum fluidne tehnike i praktikum za energetsko strojarstvo i obnovljive izvore energije kao i deveti praktikum za automehatroniku koji je opremljen u nama partnerskoj školi, Strojarskoj i prometnoj školi Varaždin.

Ravnatelj Blažeka s ponosom ističe kako je samo godinu dana nakon potpisivanja ugovora, već krajem 2021. godine sve bilo dovršeno, opremljeno i u siječnju 2022. godine krenuli su u tim novosagrađenim i opremljenim radionicama s nastavom. Bilo je to doista u rekordnom roku budući da je projekt formalno završio sredinom prosinca 2023. godine.

Samo godinu dana nakon potpisivanja ugovora, već krajem 2021. godine sve bilo dovršeno, opremljeno i u siječnju 2022. godine krenuli su u tim novosagrađenim i opremljenim radionicama s nastavom. Bilo je to doista u rekordnom roku budući da je projekt formalno završio sredinom prosinca 2023. godine

če na tržište rada dolaziti učenici spremniji i kompetentniji za samostalni početak rada.

- Škola obrazuje učenike u sektoru elektrotehnike, računalstva i strojarstva. Četverogodišnji su programi tehničar za računalstvo, tehničar za mehatroniku, tehničar za elektroniku i strojarski računalni tehničar. Škola ima 810 učenika, od čega je 450 u četverogodišnjim programima, a ostali u trogodišnjima - elektroinstalateri i elektromehaničari, tokari, strojopravari i bravari, automehaničari i autolimari, automehatroničari i CNC operateri. Oni svoju stručnu praksu odraduju u više od 70 privatnih tvrtki, a učenici u četverogodišnjim programima imaju učenje temeljeno na radu u suvremenim školskim praktikumima. Podijeljeni su u grupe i svaki učenik doista radi na svom stroju ili uređaju. Inače, škola već od 2018. godine nema drugog upisnog roka, jer je jako puno vrlo kvalitetnih kandidata pri upisu pa za četverogodišnje programe kandidiraju uglavnom odlikaši. I to je možda najbolji pokazatelj da škola kvalitetno radi - istaknuo je ravnatelj Blažeka.

Znatan dio sredstva izdvojen je za stjecanje stručnih kompetencija nastavnika i stručnih suradnika Tehničke škole Čakovec i škola partnera, za izradu standarda kvalifikacije i strukovnog kurikuluma za tehnologa (specijalista) strojarstva te još dva programa za obrazovanje odraslih.

Važno je istaknuti da su u ovom projektu sudjelovali doista svi zaposlenici Tehničke škole sudjelovali - na nekoj edukaciji, stručnom putovanju. Iako je škola već od početka 2022. godine koristila praktikume za redovnu nastavu, dobar dio sredstava namijenjenih projektu utrošen je na plaćanje edukacije učenika iz partnerskih škola koji su cijelu prošlu školsku godinu dolazili u Čakovec učiti u praktikumima i u tih su godinu dana djelatni-

ci škole za njih odradili oko 2000 sati nastave u sklopu projekta. Dakle, svaki učenik škola iz Krapine, Orljavje i Daruvara imao je priliku boraviti u našim praktikumima, upoznati se s najnovijom tehnologijom u sektoru za koji se obrazuju.

Kako bi učenici Tehničke škole Čakovec, ali i škola partnera, dobili najbolje moguće obrazovanje i najkvalitetniji prijenos znanja i praktičnih vještina, ukupno 160 nastavnika i stručnih suradnika Škole i škola partnera usavršavalo je svoje kompetencije kroz 46 stručnih usavršavanja i 17 studijskih putovanja, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u inozemstvu. Definirana je i strategija te plan razvoja Regionalnog centra kompetentnosti u strojarstvu u kojoj je naglasak dodatno stavljen na profesionalno usmjeravanje učenika, razvoj sustava motiviranja maturanata i uspostavu alumni kluba, razvoj sustava mentoriranja učenika na stručnoj praksi, uspostavu cjelovitog sustava kvalitete te obrazovanje odraslih.

- Regionalni centar kompetencija nije samo zato da u njemu srednjoškolci stječu vrhunska znanja i vještine. Kao škola stalno smisljamo kako dalje pa smo osmisili program da s vremenom na vrijeme ugostimo djecu predškolske dobi, da dođu k nama, vide naše razrede i praktikume, da se sretnu s tom suvremenom tehnikom i da se od malih nogu netko od njih zainteresira za nešto iz tog područja. Škola se otvorila i prema visokim učilištima i fakultetima te im ponudila da se učenicima predstave na prigodnim izložbama, radionicama, kratkim predavanjima i panel-raspravom o tome kome trebaju kompetencije učenika koji pohađaju Tehničku školu. Za vrijeme uskrsnih praznika održat ćemo učeničke kampove za osnovnoškolce s područja županije, jer vjerujemo da je to najbolja promidžba škole.

Pretpлатите своје уčенике

smib

Najzabavniji časopis
za zнатијелне истраживаче!

1.-4.
RAZRED

Digitalni
sadržaji
u Smibu

- besplatna aplikacija SMIB igre s pet autorskih igrica
- besplatna aplikacija e-sfera za skeniranje kodova u Smibu

U svakom broju Smiba

čekaju te zanimljivi tekstovi,
šale, stripovi i više od 50
raznovrsnih zadataka!

školska knjiga

modralasta

TKO ČITA – RASTE.

Saznaj baš sve što te zanima!

4.-8.
razred

- popularne teme iz svijeta koji te okružuje
 - zabava, sport, moda, glazba, likovna umjetnost, film, tehnologija, gastronomija
 - osobni razvoj
 - enigmatika i kvizovi
 - stripovi
- zanimljivi digitalni sadržaji

Čitaj, uči i zabavi se!

- Stvaraj i ti!
Šalji radove i pokaži vršnjacima
svoj talent u Talentaonici.
- Čitaj jedinstvene odgovore
nezamjenjivog Lastana.
- Osvoji bogate nagrade
u velikom nagradnom natječaju
za preplatnike.

